

**CENTRALNA BANKA
BOSNE I HERCEGOVINE**

**ЦЕНТРАЛНА БАНКА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**GODIŠNJE IZVJEŠĆE CBBiH
ZA 2014.GODINU**

ožujak 2015.

Uvodna riječ guvernera

Poštovani,

U skladu s člankom 64. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine ("Službeni list Bosne i Hercegovine" broj 1/97) propisana je obveza Centralne banke Bosne i Hercegovine (CBBiH) da u roku od tri mjeseca nakon završetka finansijske godine podnese Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine sljedeća dokumenta:

- Izvješće o stanju gospodarstva;
- Izvješće o poslovanju tijekom godine; i
- Finansijski izvod ovjeren od vanjskog revizora;

Godišnje izvješće CBBiH za 2014. godinu usvojeno je na sjednici Upravnog vijeća CBBiH, održanoj u Banjoj Luci, 31. ožujka 2015. godine.

Iako se s blagim optimizmom gledalo na 2014. godinu i na mogućnost jačeg ekonomskog oporavka Bosne i Hercegovine, nepredviđene okolnosti, poput prirodne nepogode i poplava u Bosni i Hercegovini, značajno su utjecale na ekonomski rast. Realna stopa rasta u BiH za 2014. godinu iznosila je 0,7% BDP-a, što je znatno manje od planiranog. No, treba napomenuti da to nije karakteristično samo za BiH – ostvarene stope gospodarskoga rasta u 2014. godini na globalnoj razini, u euro zoni su ispod planiranih vrijednosti u 2014. godini, te je ekonomski oporavak bio sporiji od očekivanog i u drugim jačim ekonomijama. Učinci poplava u BiH imaju značajan utjecaj i na potencijalni BDP, te će ekonomski rast ovisiti o brzini i obujmu sanacije oštećene javne infrastrukture u BiH.

Bankarski sektor u BiH je i u 2014. godini pokazivao stabilnost i visoku likvidnost, ali je evidentan problem porasta nekvalitetnih kredita (NPL 14,0%), koji se ogleda u poteškoćama otplate kredita fizičkih, a posebno pravnih osoba.

Iako je djelovala u vrlo složenom okruženju, CBBiH je svoje osnovne ciljeve – osiguranje stabilnosti domaće valute KM, odnosno očuvanje monetarne i finansijske stabilnosti u potpunosti ispunila.

U skladu sa zadacima i mandatom, CBBiH je nastavila dobru suradnju s ostalim institucijama Bosne i Hercegovine u pitanjima ostvarivanja finansijske stabilnosti, a predstavnici CBBiH su dali svoj puni doprinos sudjelovanjem u radu u tijelima poput Agencije za osiguranje depozita BiH, Stalnog komiteta za finansijsku stabilnost BiH i Fiskalnog vijeća BiH, a CBBiH je nastavila aktivnu ulogu u koordinaciji s agencijama za bankarstvo RS i FBA.

Tijekom 2014. godine CBBiH je uredno servisirala sve obveze BiH kao fiskalni agent države i izvršila sve neophodne pripreme za misije agencija za kreditni rejting – Standard and Poor's i Moody's, te su predstavnici ove dvije agencije na raspolaganju imali sve uvjete i relevantne informacije neophodne za rad na ocjeni rejtinga države.

Upravno vijeće, Uprava i Investicijski komitet su uspješno odgovorili svim postavljenim zadacima u kompleksnim tržišnim uvjetima, upravljajući portfeljom Centralne banke BiH na siguran i profitabilan način. Iako u izuzetno teškim uvjetima kada je CBBiH prvi put suočena s negativnim kamatnim stopama na finansijskim tržištima EU, CBBiH je ipak u 2014. godini ostvarila pozitivne poslovne rezultate, te je godinu završila s čistim profitom u iznosu od 35.410.680,98 KM, što je više u odnosu na godinu ranije. Od tog iznosa će, u skladu s člankom 27. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, na račun obveza prema proračunu institucija Bosne i Hercegovine biti transferiran iznos od 21.246.408,59 KM, dok će iznos od 14.164.272,39 KM ostati na računu generalnih rezervi CBBiH.

Nastavljeno je s unapređenjem poslovanja, modernizaciji i automatizaciji sustava u cilju učinkovitijeg načina obavljanja poslovnih procesa, pri čemu je potrebno posebno naglasiti puštanje u uporabu nove IT platforme za statistiku na bazi Business Intelligence (BI), uključujući i potpuno novu platformu za diseminaciju podataka na web stranici CBBiH. CBBiH je postala jedna od rijetkih institucija koja posjeduje ovakvu bazu u regiji, a ovim projektom je napravljen značajan iskorak u kvaliteti čuvanja, obrade i korištenja statističkih podataka. Sada zainteresirani korisnici u realnom vremenu imaju pristup svim statističkim podacima koje producira CBBiH, te uz pomoć alata za analitiku i prilagođavanje podataka brzo mogu producirati izvješća u skladu sa svojim potrebama.

Nakon osiguranja adekvatnih poslovnih prostora za organizacijske jedinice Centralne banke Bosne i Hercegovine u Sarajevu, Brčkom, Mostaru, u 2014. godini završena je izgradnja poslovnog prostora i u Banjoj Luci.

CBBiH je i tijekom 2014. godine radila na promoviranju i uvođenju društvenoodgovornog poslovanja kao zajedničke i redovne prakse poslovanja Centralne banke uključujući projekat reciklaže starog papira, dobrovoljno darivanje krvi gdje se odazvao veći broj službenika. U svibnju 2014. godine, kada je stanovništvo BiH bilo pogođeno poplavama, organizirana je velika akcija prikupljanja novčanih i materijalnih sredstava za stanovništvo. Također, službenici su se na dobrovoljnoj osnovi odrekli dijela svoje mjesečne naknade do kraja 2014. godine za pomoć ugroženom stanovništvu.

I pored uspješnih rezultata tijekom 2014. godine, CBBiH se na kraju godine suočila sa, do sada nezabilježenim, grubim prekršajem jednog službenika koji je počinio pronevjeru, gdje je internim kontrolama CBBiH otkriven počinitelj i predan nadležnim institucijama na daljnje postupanje u skladu sa zakonom. Uprkos izvanrednoj situaciji, zahvaljujući zalaganju znatnog broja službenika CBBiH nije bilo zastoja u redovnim poslovnim procesima s komercijalnim bankama.

Stoga želim zahvaliti svim uposlenim u CBBiH, Upravnom vijeću i Upravi na ostvarenim rezultatima koji se, uprkos svim teškoćama, mogu smatrati zadovoljavajućim.

dr. Kemal Kozarić, guverner

Pravni status

U skladu s Ustavom - Aneksom 4. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Centralna banka Bosne i Hercegovine je institucija Bosne i Hercegovine, osnovana Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine koji je usvojio Parlament Bosne i Hercegovine 20. lipnja 1997. godine¹ i počela je s radom 11. kolovoza 1997. godine. Osnovni ciljevi i zadatci Centralne banke Bosne i Hercegovine, utvrđeni Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, su:

- postizanje i očuvanje stabilnosti domaće valute (konvertibilna marka) tako što ju izdaje, uz puno pokriće u slobodnim konvertibilnim deviznim sredstvima, u skladu s aranžmanom poznatim pod nazivom valutni odbor, prema fiksnom tečaju: jedna konvertibilna marka za jednu njemačku marku. Od 1. siječnja 2002. godine konvertibilna marka je vezana za euro prema tečaju jedna konvertibilna marka za 0,511292 eura, odnosno jedan euro iznosi 1,955830 konvertibilnih maraka;
- definiranje i kontroliranje provedbe monetarne politike Bosne i Hercegovine;
- držanje službenih deviznih rezervi i upravljanje njima na siguran i profitabilan način;
- održavanje odgovarajućih platnih i obračunskih sustava;
- koordiniranje djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta, nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i nadzor banaka;
- primanje depozita od institucija na razini Bosne i Hercegovine, odnosno depozita entiteta i njihovih javnih institucija na osnovu zajedničke odluke entiteta, kao i depozita komercijalnih banaka;
- izdavanje propisa i smjernica za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine, u okviru ovlaštenja utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine;

---

¹ "Službeni glasnik BiH", 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07.

- sudjelovanje u radu međunarodnih organizacija koje rade na utvrđivanju financijske i ekonomske stabilnosti, te zastupanje Bosne i Hercegovine u međuvladinim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

Centralna banka Bosne i Hercegovine je potpuno neovisna od Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, te bilo koje javne agencije i tijela, a s ciljem objektivne provedbe svojih zadataka. Centralna banka Bosne i Hercegovine svoju djelatnost obavlja preko Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, Uprave CBBiH i osoblja.

Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine je tijelo Centralne banke Bosne i Hercegovine nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrole njezine provedbe, organizaciju i strategiju Centralne banke Bosne i Hercegovine, u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine sastoji se od pet članova koje imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i između svojih članova bira guvernera koji je ujedno i predsjedavajući ovog tijela i Uprave CBBiH. Guverner je glavni izvršni funkcionar zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine.

Uprava CBBiH, koju čine guverner i tri viceguvernera (koje imenuje guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine), na zahtjev guvernera, kao glavnog izvršnog funkcionara, operativno provodi aktivnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine i usklađuje aktivnosti organizacijskih jedinica.

Za kontrolu rizika u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, imenuje glavnog unutarnjeg revizora i zamjenike glavnog unutarnjeg revizora.

Poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine ostvaruje se preko Centralnog ureda sa sjedištem u Sarajevu, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banja Luci i dvije filijale sa sjedištem na Palama i u Brčko distriktu.

Kazalo

Uvodna riječ guvernera	1
Pravni status	4
Popis tabela	8
Popis grafikona	9
Kratice	11
1. Gospodarska kretanja u 2014. godini	12
1.1 Međunarodno gospodarsko okruženje	12
1.1.1 Trendovi u realnom sektoru	12
1.1.2 Monetarni trendovi	15
1.2 Izvješće o stanju BiH gospodarstva	17
1.2.1 Realni sektor	21
I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo	21
II. Cijene	24
III. Zaposlenost i plaće	26
1.2.2 Fiskalni sektor	28
1.2.3 Financijski sektor	36
I. Bankarski sektor	36
II. Nebankarski sektor	40
1.2.4 Vanjski sektor	42
I. Platna bilanca	42

II.	Nominalni i realni efektivni devizni tečaj	46
2.	Izvešće o poslovanju CBBiH u 2014. godini.....	49
2.1	Monetarna politika	52
2.2	Račun rezervi kod CBBiH.....	53
2.3	Upravljanje deviznim rezervama	57
2.4	Upravljanje gotovim novcem	63
2.5	Održavanje platnih sustava.....	67
2.6	Uloga fiskalnog agenta.....	70
2.7	Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka.....	71
2.8	Praćenje sustavnih rizika u financijskom sustavu.....	73
2.9	Suradnja s međunarodnim institucijama i rejting agencijama.....	76
2.10	Proces unutarnje revizije	78
2.11	Ostalo	79
2.11.1	Upravljanje ljudskim resursima	79
2.11.2	Društveno odgovorno poslovanje	81
3.	Financijska izvješća i Izvješće neovisnog vanjskog revizora	82
4.	Publikacije i web servisi	83
5.	Statističke tabele.....	85

Popis tabela

Tabela 1.1:	Stopa nezaposlenosti u EU i stopa rasta BDP-a u %.....	13
Tabela 1.2:	Namjena sredstava od zaduženja kod ino-kreditora u 2014. godini.....	32
Tabela 1.3:	IV SBA s MMF-om.....	32
Tabela 1.4:	Emisije javnoga duga RS i FBiH	35
Tabela 1.5:	Vrijednost imovine financijskih posrednika.....	40
Tabela 2.1:	Kretanje tržišnih prinosa na vrijednosne papire zemalja eurozone najvišeg kreditnog rejtinga (AAA).....	58
Tabela 2.2:	Apoenska struktura novca u opticaju na dan 31.12.2014. godine.....	65
Tabela 2.3:	Pregled opticaja gotovine, uništenih novčanica i krivotvorenih novčanica u razdoblju 1998. – 2014. godina	66
Tabela 2.4:	Registrirane krivotvorene novčanice i kovanice BAM u 2014. godini.....	66
Tabela 2.5:	Platni promet preko komercijalnih banaka u 2014. godini.....	67
Tabela 2.6:	Pregled prometa karticama na ATM i POS uređajima	68
Tabela 2.7:	Realizirane vrijednosti po karticama po načelu rezidentnosti	68
Tabela 2.8:	Zastupljenost kartica prema brendovima.....	69
Tabela 2.9:	Rukovodna struktura CBBiH	79

Popis grafikona

Grafikon 1.1:	Robne cijene.....	14
Grafikon 1.2:	Tečaj EUR prema USD.....	17
Grafikon 1.3:	Osnovni uzroci promjena u BDP-u u prva tri kvartala 2014. godine u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.....	20
Grafikon 1.4:	Opseg proizvodnje električne energije u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine	22
Grafikon 1.5:	Opseg proizvodnje proizvoda od gume i plastičnih masa u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine.....	23
Grafikon 1.6:	Promjene u gospodarskoj djelatnosti građevinarstvo u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine	24
Grafikon 1.7:	Stvarna i procijenjena temeljna inflacija	25
Grafikon 1.8:	Godišnje promjene u razini cijena	26
Grafikon 1.9:	Promjena u stopi nezaposlenosti u odnosu na isti kvartal prethodne godine..	27
Grafikon 1.10:	Godišnja promjena u visini prosječne neto plaće.....	28
Grafikon 1.11:	Mjesečna struktura prihoda od neto neizravnih poreza u 2014.....	29
Grafikon 1.12:	Proračunski deficit u % BDP-a	30
Grafikon 1.13:	Vanjski dug sektora vlade i godišnje promjene otplate vanjskog duga.....	30
Grafikon 1.14:	Servisirani vanjski dug u % BDP-a	31
Grafikon 1.15:	Stanje deviznih rezervi na kraju mjeseca i devizne rezerve umanjene za učinke povlačenja sredstava od ino-kreditora	33
Grafikon 1.16:	Emitiranje vrijednosnih papira u FBiH i RS	34
Grafikon 1.17:	Procijenjena stopa prinosa na dužničke vrijednosne papire RS	35
Grafikon 1.18:	Kvartalne promjene u deviznim rezervama i neto stranoj pasivi komercijalnih banaka	36
Grafikon 1.19:	Mjesečne promjene u stavkama strane pasive i strane aktive	37
Grafikon 1.20:	Novi plasmani i novi depoziti domaćih sektora u BAM	38
Grafikon 1.21:	Doprinos rastu ukupnih kredita po sektorima	39
Grafikon 1.22:	Tekući račun i njegove komponente.....	42
Grafikon 1.23:	Financijski račun i njegove komponente	43
Grafikon 1.24:	Tijekovi DSI u BIH po zemljama.....	44
Grafikon 1.25:	Smanjenje/povećanje trgovinskog deficita po skupinama proizvoda (godišnje promjene).....	46
Grafikon 1.26:	Godišnje promjene nominalnog tečaja BAM prema odabranim valutama u prosincu.....	47
Grafikon 1.27:	Nominalni i realni efektivni tečaj BAM	48

Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBH.....	49
Grafikon 2.2: Čimbenici koji su utjecali na promjene u deviznim rezervama CBBiH.....	50
Grafikon 2.3: Relativni značaj čimbenika za promjene u deviznim rezervama CBBiH.....	51
Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama.....	52
Grafikon 2.5: Kvartalne promjene u obvezama banaka i računu rezervi kod CBBH.....	53
Grafikon 2.6: Promjene u BAM osnovici za obračun RR i novi vanjski javni dug.....	54
Grafikon 2.7: Multiplikacija novca	55
Grafikon 2.8: Stanja na računu rezervi kod CBBiH.....	56
Grafikon 2.9: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH.....	62
Grafikon 2.10: Prosječne godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH.....	63
Grafikon 2.11: Gotovina izvan monetarnih vlasti.....	64
Grafikon 2.12: Broj zaposlenih u CBBiH	80

Kratice

ABSPP	Program kupnje vrijednosnih papira pokrivenih imovinom (eng. Asset-backed securities purchase programme)
BAM	Valutni kod konvertibilne marke
BHAS	Agencija za statistiku BiH
BIS	Banka za međunarodna poravnanja (eng. Bank for International Settlements)
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CBPP3	Treći program kupnje pokrivenih obveznica (eng. Covered Bond Purchase Programme)
ECB	Europska centralna banka
FBiH	Federacija BiH
FOMC	Federalni odbor za operacije na otvorenom tržištu (eng. Federal Open Market Committee)
KM	Valutni simbol konvertibilne marke
MMF	Međunarodni monetarni fond
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PSPP	Program kupnje javnog sektora (eng. Public Sector Purchase Programme)
QE	Program kvantitativnih olakšica (eng. Quantitative Easing Program)
RS	Republika Srpska
SDR	Specijalna prava vučenja (eng. Special Drawing Rights)
TLTRO	Ciljane operacije dugoročnog refinanciranja (eng. Targeted longer-term refinancing operations)

1. Gospodarska kretanja u 2014. godini

1.1 Međunarodno gospodarsko okruženje

1.1.1 Trendovi u realnom sektoru

Ostvarene stope gospodarskog rasta u 2014. godini na globalnoj razini, u zoni eura i SAD-u su ispod projiciranih vrijednosti u 2013. godini². Vrijednost svjetske proizvodnje roba i usluga (eng. world output) je porasla za oko 3,3%³, što je ispod očekivanih 3,6%⁴. Unatoč iznimno niskim kamatnim stopama, rast u naprednim ekonomijama (eng. advanced economies) se još uvijek suočava s ograničavajućim čimbenicima, oslikanim u jakim deflacijskim pritiscima i usporavanju rasta u tržištima u nastajanju i zemljama u razvoju (eng. emerging markets and developing economies). Kao u SAD-u, i u zoni eura ekonomski oporavak je sporiji od očekivanog. Američko gospodarstvo je realno poraslo za 2,4% (očekivano 2,6%), a gospodarstvo zone eura za 0,9% (očekivano 1%), dok će tržišta u nastajanju i zemlje u razvoju u 2014. godini zabilježiti stopu rasta od oko 4,4%, u odnosu na očekivanih 5,1%.

Zona eura i EU su se u 2014. godini nakon dvije godine recesije uspjele vratiti na put gospodarskog rasta i negativna gospodarska kretanja (rast realnog BDP u zoni eura u 2012. godini i 2013. godini je bio -0,8% i -0,4%) preokrenuti u pozitivna. Gospodarski rast je ostvaren u uvjetima neznatnog rasta javnog duga zone eura (s 91% BDP u Q3 2013. godine na 92,05% BDP u Q3 2014. godine), politike štednje prikazane kroz smanjenje proračunskog deficita (s - 3,28% BDP u Q3 2013. godine na -2,51% u Q3 2014. godine), ali i visoke stope nezaposlenosti i neriješene i akutne krize javnoga duga u pojedinim članicama zone eura. Trend pada inflacije u zoni eura koji je započet u 2013. godini nastavljen je i u 2014. godini, unatoč ekspanzivnoj monetarnoj politici ECB-a koju su obilježile nestandardne mjere ECB-a i snižavanje referentnih kamatnih stopa ECB-a, a osobito negativna kamatna stopa na dio sredstava koje banke drže kod ECB-a. Opadajuća stopa inflacije u 2014. godini se na kraju

---

2 IMF.

3 WEO, 10/2014. godine.

4 WOE, 04/2013. godine.

transformirala u deflaciju (u 12/2014. godine u odnosu na 12/2013. godinu stopa inflacije mjerena usklađenim indeksom potrošačkih cijena je -0,2%) i to je prvi put nakon duboke recesije iz 2009. godine, da je stopa inflacije u zoni eura negativna.

Tijekom 2014. godine nezaposlenost u zoni eura je blago smanjena (s 11,86% u 12/2013. godine na 11,33% u 12/2014. godine) a u većini zemalja iz kojih u BiH stižu radničke doznake ona je i smanjena i ispod je prosjeka u zoni eura (Tabela 1). Na kraju 2014. godine najnižu stopu nezaposlenosti, iz ove skupine zemalja ima Njemačka (4,8%), a najvišu Hrvatska (16,3%), koja i pored pristupanja EU, u 2014. godini ima negativnu stopu gospodarskog rasta (-0,4%). Slovenija i Švedska, sa stopama rasta BDP-a od 2,6% i 2,1% su iznad prosječnih stopa rasta BDP-a u EU 28 (1,3%) i zona eura (0,9%). Srbija je 2014. godinu završila s padom realnog BDP-a od 1,8% (2014/2013.) i stopom nezaposlenosti od 16,8% (IV. 2014. godine).

Tabela 1.1: Stopa nezaposlenosti u EU i stopa rasta BDP-a u %

	EU 28	Zona eura	Danska	Njemačka	Hrvatska	Austrija	Slovenija	Švedska
Stopa nezaposlenosti 12/2014	9.9%	11.3%	6.2%	4.8%	16.3%	4.9%	9.7%	7.6%
Stopa rasta realnog BDP, 2014/2013.	1.3%	0.9%	1.0%	1.6%	-0.4%	0.3%	2.6%	2.1%

Izvor: Eurostat

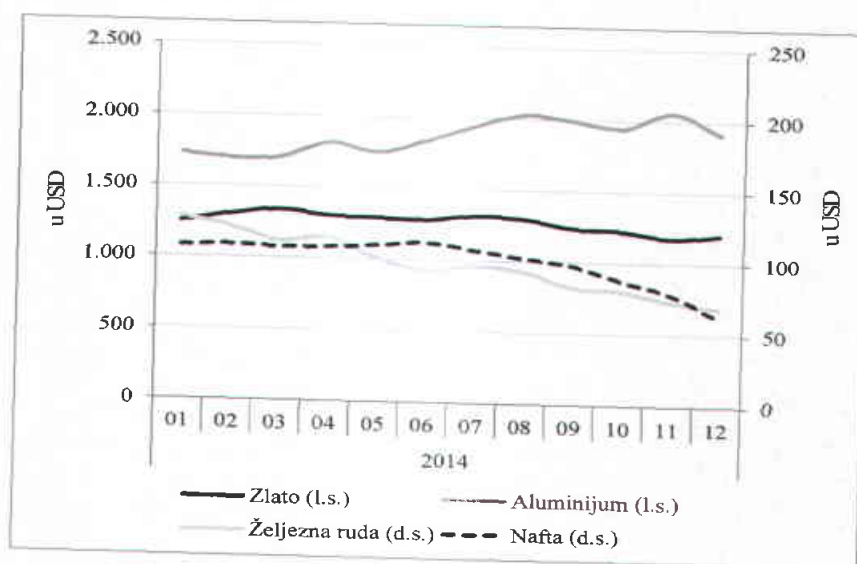
Zahvaljujući visokim stopama gospodarskog rasta u 2014. godini, produžetku gospodarske ekspanzije iz 2013. godine, u SAD-u je stopa nezaposlenosti sa 6,7% (12/2013. godine) smanjena na 5,6% (12/2014. godina)⁵. Stopa rasta realnog BDP-a SAD-a u 2013. godini je bila 2,2% (2013/2012), a u 2014. godini rast je nastavljen po stopi od 2,4% (2014/2013). U četvrtom kvartalu ponovno je zabilježena visoka stopa rasta realnog BDP-a (Q4 2014/Q4 2013 = 2,4%) što bi mogao biti nagovještaj održavanja postojećeg tempa gospodarskog rasta SAD-a i u 2015. godini, s pritiskom na rast referentnih kamatnih stopa FED-a i implikacijama na rast kamatnih stopa na svjetskom financijskom tržištu. Kao i u svim naprednim ekonomijama i u SAD-u je u 2014. godini inflacija imala opadajući trend da bi u prosincu

⁵ Prosječna stopa nezaposlenosti u 2012. godini u SAD-u je bila 8,1%.

mjereno indeksom potrošačkih cijena (CPI) dostigla razinu od 0,8% (m/m-12), a mjereno usklađenim indeksom potrošačkih cijena (HICP) razinu od 0,2% (m/m-12). Očekuje se da će uslijed značajne razlike u stopama inflacije i stopama nezaposlenosti između zone eura i SAD-a tijekom 2015. godine doći do još većeg razmimoilaženja u monetarnim politikama ECB-a i FED-a, na način da će monetarna politika ECB-a postajati sve ekspanzivnija, a monetarna politika FED-a orijentirana ka restriktivnom djelovanju.

Globalni rast niži od očekivanog, odluka zemalja OPEK-a da ne smanjuju razinu proizvodnje, kao i razvoj i primjena novih metoda proizvodnje nafte u SAD-u, djelovali su na smanjenje cijena nafte (Grafikon 01). Cijena barela nafte (eng. brent crude oil) je smanjena za 43,81% (XII. 2014/ XII. 2013.godine), s USD 110,63 (XII. 2013.) na USD 62,16 (XII. 2014.), a kroz sličan pad je prošla i cijena željezne rude koja je na godišnjoj razini korigirana za 49,33%. Cijena zlata je u prvoj polovici godine bilježila rast, da bi pred sam kraj druge polovice godine naglo izgubila na vrijednosti i gotovo se izjednačila s vrijednosti zlata s kraja prethodne godine (XII. 2014/ XII. 2013 = -1,71%). Od ključnih robnih cijena jedino je, zbog visoke potražnje, porasla cijena aluminija; na godišnjoj razini za 9,75%. Na kraju 2014. godine cijena zlata je 1200,62 USD po unci, a aluminija 1.909,46 USD po metričkoj toni.

Grafikon 1.1: Robne cijene

Izvor: IMF. Napomena: Sirova nafta: Crude Oil (petroleum), Dated Brent, light blend 38 API, fob U.K., US Dollars per Barrel; Zlato: Gold (UK), 99.5% fine, London afternoon fixing, average of daily rates; Željezo: China import Iron Ore Fines 62% FE spot (CFR Tianjin port), US Dollars per Dry Metric Ton; Aluminij: Aluminum, 99.5% minimum purity, LME spot price, CIF UK ports, US Dollars per Metric Ton.

1.1.2 Monetarni trendovi

Politika ECB-a je u 2014. godini bila usredotočena na suzbijanje deflatornih pritisaka, jačanje agregatne potražnje i olakšavanje uvjeta kreditiranja malih i srednjih poduzeća. Posljedično, banke su destimulirane da drže prekonoćne depozite kod ECB-a na način da su odgovarajuće kamatne stope, u odnosu na kraj 2013. godine, snižene za 20 bp na -0,20%. Jednako su smanjene i kamatne stope na osnovne operacije refinanciranja (eng. Main refinancing operations) na razinu od 0,05% stvarajući preduvjete za dodatno smanjenje kamatnih stopa na tržištu novca. Kamatna stopa na prekonoćni kredit ECB-a za likvidnost (eng. Marginal lending facility) snižena je u istom razdoblju za 45 bp na razinu od 0,30% čime se ograničila mogućnost visokih stopa na međubankarskom tržištu novca.

Iz ovakvih trendova u ključnim kamatnim stopama je bilo evidentno da u eurozoni slaba likvidnost više nije osnovni problem, nego slab kreditni rast koji je dodatno potiskivao slabu agregatnu potražnju. Stoga su financijska tržišta u značajnoj mjeri i predviđjala promjene u prirodi novih nestandardnih mjera monetarne politike ECB-a koje su najavljene i djelomično provedene u 2014. godini, a kojima se želi postići aktivno upravljanje ka značajnom povećanju bilančne sume i smanjiti ovisnost o volji banaka da koriste likvidnost koju pruža ECB. U lipnju je konačno reapsorbirana likvidnost pružena kroz Program tržišta kapitala (eng. Securities Market Programme), te su okončane i ECB-ove tjedne operacije finog prilagođavanja (eng. Fine-tuning operations). Istovremeno, najavljena je serija ciljanih operacija dugoročnog refinanciranja (eng. Targeted longer-term refinancing operations; TLTRO) kojima se želi potaknuti kreditiranje nefinancijskog sektora (isključujući kreditiranje stanovništva za kupnju nekretnina) u Eurozoni. U listopadu je počela kupnja pokrivenih obveznica u sklopu trećeg programa (eng. Covered Bond Purchase Programme; CBPP3), a najavljeno je da će program trajati najmanje dvije godine. U studenome se počelo s kupnjom vrijednosnih papira pokrivenih imovinom (eng. Asset-backed securities; ABSPP), a predviđeno je da i ovaj program traje bar dvije godine. Kako će oba spomenuta programa, zajedno s ciljanim operacijama dugoročnog refinanciranja, rezultirati značajnim povećanjem bilančne sume ECB-a, očekuje se da će njihov utjecaj na tržišta i realni sektor biti dalekosežniji od izravnog utjecaja na smanjenje raspona kamatnih stopa na kupljena sredstva. Kroz prvi kanal monetarne transmisije se želi postići promjena u očekivanjima investitora u pogledu budućih trendova. Drugim kanalom se želi postići portfelj učinak i izazvati učinak prelijevanja na sve vrste aktive bankarskog sektora. U ožujku 2015. godine počelo se i s

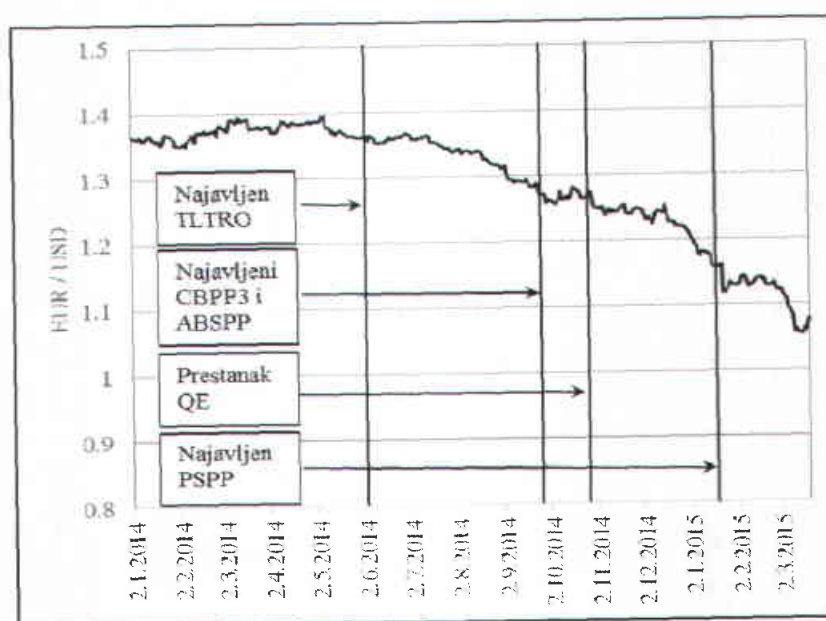
kupnjom obveznica izdanih od stranesredišnjih vlada eurozone i određenih agencija i međunarodnih institucija sa sjedištem u eurozoni u sklopu programa kupnje javnog sektora (eng. Public Sector Purchase Programme; PSPP). Ovaj program je komplementaran s kupnjom pokrivenih obveznica u sklopu trećeg programa i vrijednosnih papira pokrivenih imovinom, a planirano trajanje je bar do rujna 2016. godine.

Šestogodišnji program kvantitativnih olakšica (eng. Quantitative Easing Program; QE) u SAD-u, kojim je kroz program kupnje obveznica u vrijednosti od 4.500 milijardi USD značajno napuhana bilančna suma FED-a, konačno je okončan u listopadu 2014. godine. Međutim, FOMC (eng. Federal Open Market Committee; Federalni odbor za operacije na otvorenom tržištu) je najavio zadržavanje ključne kamatne stope na rekordno niskoj razini, u rasponu 0.00% - 0.25%, još neko vrijeme, osobito ako projekcije inflacije i dalje budu znatno ispod ciljane dugoročnerazine od 2%.

Posljedica promjena u monetarnim politikama, osobito ECB-a, bila je pad vrijednosti EUR prema USD u 2014. godini (Grafikon 1.2). Tijekom 2014. godine EUR je izgubio 11,11% vrijednosti prema USD, a zatim i dodatnih 12,34% do polovice veljače 2015. godine. Jačanje USD bio je i jedan od razloga pada cijena nafte na svjetskim tržištima, što je prouzročilo korekcije na niže u vrijednosti niza tzv. naftnih valuta, u prvom redu ruske rublje.

Grafikon 1.2: Tečaj EUR prema USD

Izvor: ECB

1.2 Izvješće o stanju BiH gospodarstva

I pored poplava u svibnju i kolovozu smanjenja proizvodnje jednog od glavnih izvoznih proizvoda, električne energije, procjenjuje se da je gospodarstvo ostvarilo i nominalni i realni rast u odnosu na prethodnu godinu. Prema procjeni CBBiH, nominalni bruto društveni proizvod (BDP) u 2014. godini je 26,93 milijarde BAM (Tabela 01)⁶, što predstavlja rast od 2,48% u odnosu na 2013. godinu. Uz pretpostavljeni BDP deflator od 5,2% za 2014. godinu, realni BDP je procijenjen na 25,60 milijardi BAM (+0,7% u odnosu na prethodnu godinu). Prema podacima Agencije za statistiku BiH (BHAS), u prva tri kvartala 2014. godine, u odnosu na isto razdoblje 2013. godine, gospodarstvo je raslo po stopi od 3,17%. Prema istom izvoru, rast realnog BDP-a u prva tri kvartala 2014. godine procijenjen je na 0,99%.

⁶ Statističke tabele u poglavlju 5 ovog Izvješća u tekstu su označene prema redoslijedu u poglavlju 5, poput Tabela 01. Dodatne tabele koje se nalaze u tekstu označene su rednim brojem poglavlja i rednim brojem tabele u tom poglavlju, na primjer Tabela 1.1. Grafikoni u tekstu su numerirani koristeći istu analogiju.

Za procjenu učinaka poplava na gospodarsku aktivnost u 2014. godini u CBBiH je korišten dokument pod nazivom Bosnia and Herzegovina Floods, 2014: Recovery needs assessment⁷. Ovaj dokument je pripremljen od strane bh vlasti na svim razinama uz tehničku i financijsku potporu EU, WB/IBRD i UN-a i ne obuhvaća učinke poplava u kolovozu. Još uvijek ne raspolažemo procjenom učinaka poplava na potencijalni BDP, međutim, imajući u vidu da se trenutna gospodarska aktivnost pokazala otpornom na tako značajne šokove⁸, vjerojatno je da će većinu tereta učinaka poplava snositi gospodarski potencijal. S većim stupnjem oštećene javne infrastrukture, bez njezine sanacije, potencijal za gospodarski rast je umanjen. Pri tome treba uzeti u obzir ranije poteškoće s održavanjem fiskalne stabilnosti zemlje i dodatne pritiske nastale zbog potrebe sanacije šteta i gubitaka od poplava. Servisiranje vanjskoga duga je prioritet, a preostala sredstva, koja su vrlo ograničena i koja su također financirana zaduživanjem, vlada će morati rasporediti između javnih radova i subvencija socijalno ugroženim kategorijama ukoliko se ne budu koristila donatorska sredstva za sanaciju šteta od poplava, pa čak i da se radi o kreditnim sredstvima. S tim u svezi, bitno je napomenuti i da će učinak javnih radova na potencijalni BDP ovisiti o vrsti radova, jer će sanacija oštećene infrastrukture imati slabiji učinak na rast potencijalnog BDP-a od izgradnje novih objekata ili pružanja novih usluga.

U konačnici, očekuju se i dugoročni učinci poplava na BDP zbog smanjenja agregatne potrošnje u kojoj su izdatci za krajnju potrošnju domaćinstava daleko najznačajnija stavka. Potrošnja domaćinstava u BiH determinirana je potrošnjom esencijalnih roba i usluga, a dva segmenta s najznačajnijim gubicima i štetama od poplava su, prema spomenutom Izvješću, stambene jedinice i kućanski aparati, te uvjeti življenja i zaposlenost. Imajući u vidu nisku razinu raspoloživog dohotka koji se u najvećoj mjeri troši na osnovne potrebe, prilagođavanja u krajnjoj potrošnji domaćinstava ne moraju nužno biti značajna⁹. Procjena utjecaja poplava

---

7 Dostupan na: <http://europa.ba/Download.aspx?id=1521&lang=EN>

8 Prema ovom izvješću, štete i gubici od svibanjskih poplava procijenjeni su na 2,04 milijarde EUR, odnosno 15,1% nominalnog BDP-a u 2013. godini, dok su sredstva potrebna za opravak i rekonstrukciju procijenjena na 1,77 milijardi EUR, što je u visini 13,1% nominalnog BDP-a u 2013. godini.

9 Zbog slabe kupovne moći stanovništva (koja se ogleda u niskom BDP-u po stanovniku), najveći dio BDP-a u BiH se konzumira u tekućoj godini (94% prema 71,8% u EU28). Osnovni egzistencijalni troškovi, u kojima dominiraju troškovi hrane i bezalkoholnih pića, najznačajnija su stavka u strukturi stvarne pojedinačne potrošnje. Ako se kao egzistencijalne potrebe (koje se ne mijenjaju značajno s promjenama na općojrazini cijena)

na razinu siromaštva iznesena u Izvješću o poplavama ukazuje da bi se, u ovisnosti od toga koristi li se broj već izgubljenih ili i ugroženih radnih mjesta, stopa krajnjeg siromaštva mogla povećati s 18,7% za 0,4, odnosno 1,8 procentnih poena. Odnosno, procijenjeno je da bi se zbog poplava ispod granice siromaštva moglo naći novih između 4 i 18,5 tisuća obitelji. Dodatni pritisak na raspoloživi dohodak stanovništva, što će u konačnici utjecati i na potencijalni BDP, imat će i način financiranja sanacije ili zamjene uništenih stambenih jedinica i opreme u domaćinstvima (osobna ušteđevina, donacije nevladinih udruga, donacije stranih vlada, donacije domaće vlade ili zaduživanje).

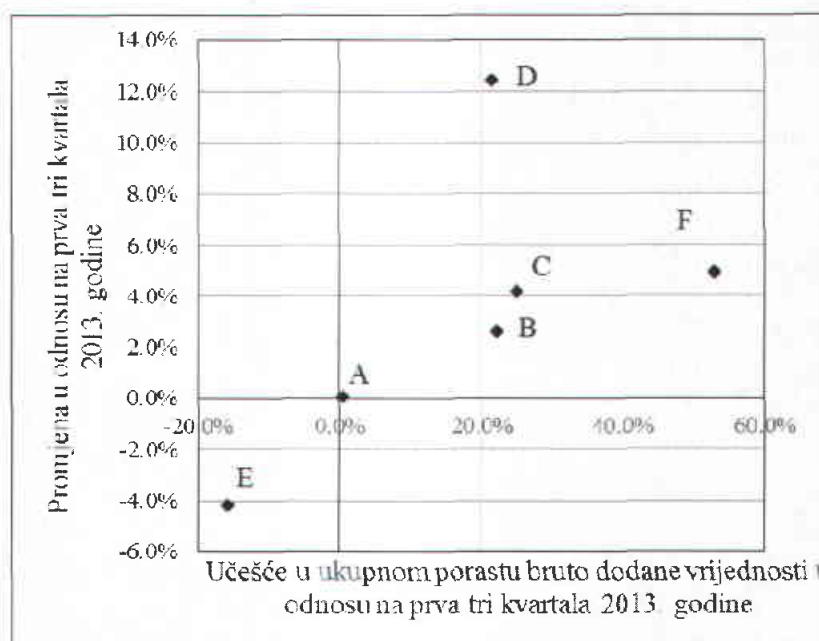
Prema podacima za prva tri kvartala, rast BDP-a u 2014. godini prouzročen je prvenstveno rastom aktivnosti u devet gospodarskih djelatnosti grupiranim u stavci „Ostalo“ koje su u prva tri kvartala 2013. godine činile svega 28,19% bruto dodane vrijednosti. I pored tako značajnog utjecaja na rast bruto dodane vrijednosti, udio u 2014. godini je povećan tek na 28,83% (Grafikon 1.3). Značajan doprinos rastu nominalnog BDP-a za prva tri kvartala dao je sektor Građevinarstva, dok su Trgovina i Proračunski korisnici zabilježili skroman porast u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Bruto dodana vrijednost industrijske proizvodnje je gotovo nepromijenjena u odnosu na prva tri kvartala 2013. godine, dok je zabilježen snažan pad u poljoprivredi, vjerojatno kao posljedica poplava u 2014. godini.

---

identificiraju hrana i bezalkoholna pića, odjeća i obuća, stanovanje i režije, te zdravstvo, udio ove skupine roba i usluga u stvarnoj pojedinačnoj potrošnji u BiH je iznosio 54,3%. Izvorpodataka: Eurostat.

Grafikon 1.3: Osnovni uzroci promjena u BDP-u u prva tri kvartala 2014. godine u odnosu na isto razdoblje prethodne godine

Legenda:

Skupina A: Industrijska proizvodnja; Statistička područja djelatnosti B (Vađenje rude i kamena), C (Prerađivačka industrija) i D (Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija).

Skupina B: Proračunski korisnici; Statistička područja djelatnosti O (Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje), P (Obrazovanje) i Q (Djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite).

Skupina C: Trgovina; Statističko područje djelatnosti G (Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala).

Skupina D: Građevinarstvo; Statističko područje djelatnosti F (Građevinarstvo).

Skupina E: Poljoprivreda; Statističko područje djelatnosti A (Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov).

F: Ostalo.

Izvor: BHAS

Kada se promatra doprinos gospodarskih djelatnosti rastu realnog BDP-a, nalazi se da je rast gospodarske aktivnosti, osim u slučajevima kategorija Ostalo i Trgovina, uglavnom posljedica rasta cijena roba i usluga proizvedenih u zemlji, a ne opsega proizvodnje.

1.2.1 Realni sektor

Imajući u vidu njihov značaj za razinu gospodarske aktivnosti, u sklopu podpoglavlja 1.2.1. poseban naglasak stavljen je na industrijsku proizvodnju i građevinarstvo. Pored aktivnosti u ovim djelatnostima, naznačeni su i osnovni trendovi u općoj razini cijena u 2014. godini, te trendovi u zaposlenosti i plaćama.

I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo

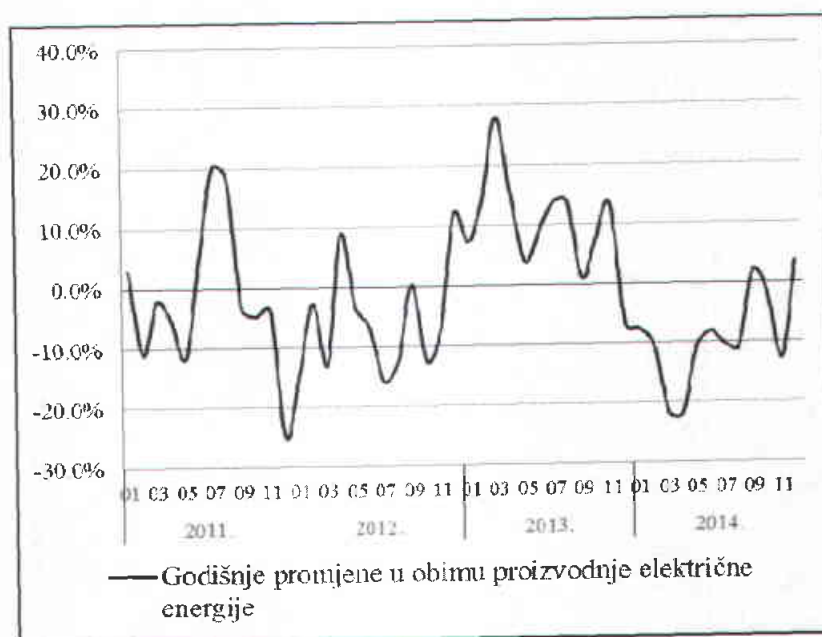
Opseg industrijske proizvodnje je gotovo nepromijenjen u odnosu na 2013. godinu, te je zabilježen rast od svega 0,18%. U prosincu je zabilježen pad industrijske proizvodnje na godišnjoj razini od 1,36% (Tabela 03). Slab rast opsega industrijske proizvodnje na godišnjoj razini posljedica je i izvanredno visokih stopa rasta zabilježenih u 2013. godini. Kako je utvrđeno da je nadprosječan godišnji rast indeksa industrijske proizvodnje u 2013. godini prvenstveno posljedica niskog rasta u 2012. godini, i da su zabilježene stope rasta u 2013. godini na razini trenda karakterističnog za razdoblje nakon 2008. godine, u tom kontekstu i zabilježeni opseg industrijske proizvodnje u 2014. godini treba smatrati prosječnim.

Međutim, za razliku od prethodne godine, kada je zabilježen snažan rast u gotovo svim industrijskim skupinama¹⁰, u 2014. godini je pad u opsegu proizvodnje u glavnoj industrijskoj skupini Energija gotovo neutralizirao rast opsega industrijske proizvodnje u ostalim industrijskim skupinama. Pad proizvodnje u ovoj industrijskoj skupini prouzročen je u najvećoj mjeri padom proizvodnje i opskrbe električnom energijom i plinom (-9,61% u 2014. u odnosu na 2013. godinu). Smanjenje proizvodnje u ovoj oblasti nije posljedica poplava u svibnju i kolovozu, nego je trend prisutan od početka godine (Grafikon 1.4).

---

¹⁰ Iznimka je jedino bila glavna industrijska skupina. Trajni proizvodi za široku potrošnju koja zbog niskog pondera nema značajan utjecaj na razinu indeksa industrijske proizvodnje.

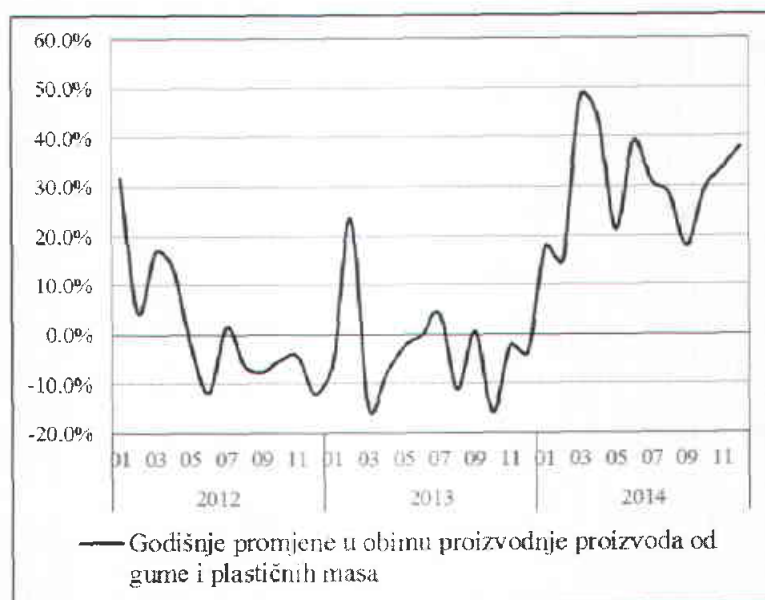
Grafikon 1.4: Opseg proizvodnje električne energije u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine

Izvor: BHAS

Utjecaj smanjenja proizvodnje u glavnoj industrijskoj skupini Energija neutralizirao je porast proizvodnje u glavnoj industrijskoj skupini Proizvodi za međufaznu potrošnju (+5,06% u 2014. u odnosu na 2013. godinu). Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa (Grafikon 1.5) prouzročila je spomenuti rast proizvodnje unutar skupine intermedijarni proizvodi. Porast od čak 32,28 indeksnih bodova u odnosu na 2013. godinu (što implicira porast opsega proizvodnje od 30,34%), uz ponder u industrijskoj skupini Proizvodi za međufaznu potrošnju od ispod 3%, sugerira da je izvanredni rast opsega proizvodnje proizvoda od gume i plastičnih masa prisutan od drugog kvartala 2014. godine značajno ublažio pad opsega industrijske proizvodnje u 2014. godini. Daleko skromniji rast zabilježen je u djelatnostima proizvodnje gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme i prehrambenih proizvoda, ali se zbog širine oblasti djelatnosti ne može sa sigurnošću tvrditi da se radi o proizvodima za međufaznu potrošnju.

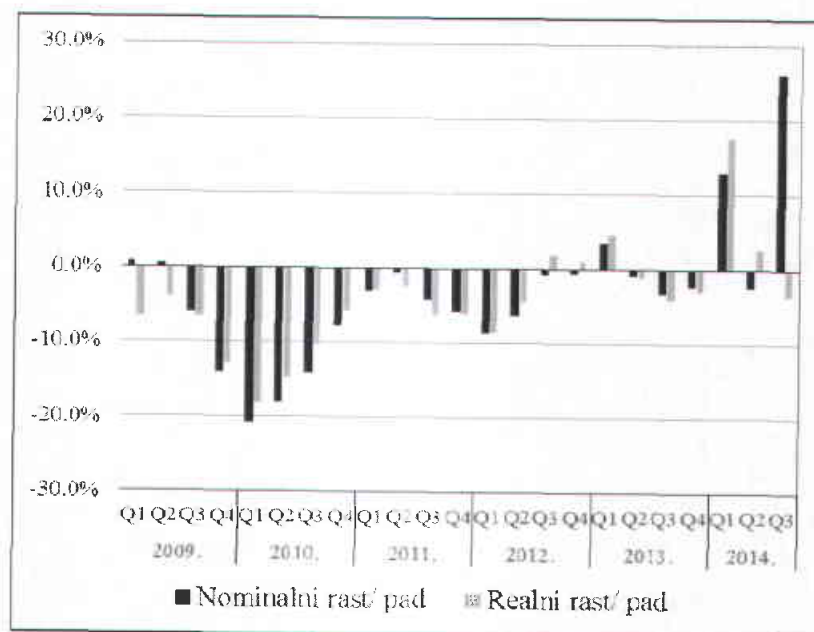
Grafikon 1.5: Opseg proizvodnje proizvoda od gume i plastičnih masa u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine

Izvor: BHAS

U gospodarskoj djelatnosti građevinarstvo zabilježen je rast u prva tri kvartala u odnosu na isto razdoblje 2014. godine od čak 12,4%. Međutim, ukoliko se u obzir uzme cjenovni učinak, rast u promatranom razdoblju je svega 4,6%. Cjenovni učinak je bio osobito naglašen u trećem kvartalu 2014. godine, što implicira da su aktivnosti na izgradnji infrastrukture značajno doprinosile rastu cijena domaćih proizvoda u djelatnosti građevinarstva (Grafikon 1.6).

Grafikon 1.6: Promjene u gospodarskoj djelatnosti građevinarstvo u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine

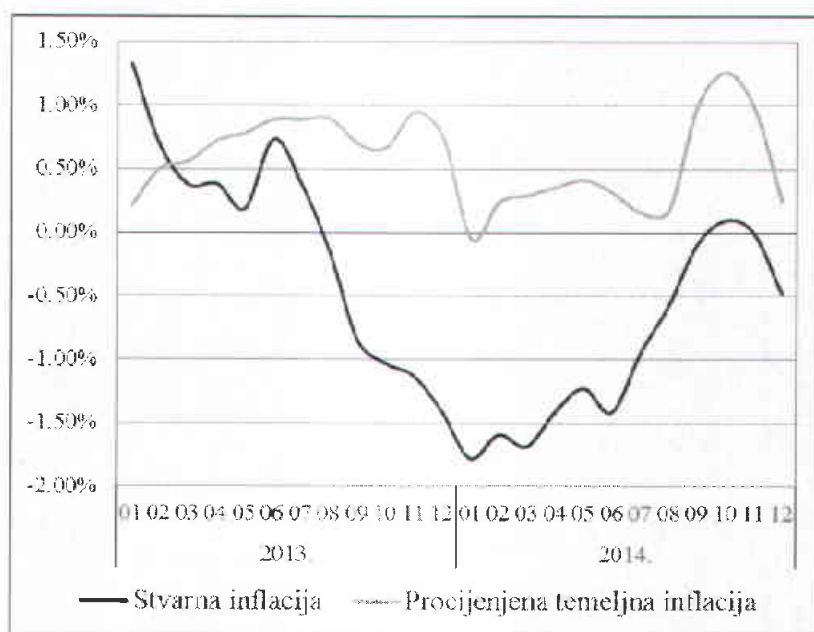
Izvor: BHAS

II. Cijene

Već početkom godine deflatorni pritisci, prisutni od polovice 2013. godine, počeli su popuštati (Tabela 04), ali su opće potrošačke cijene u 2014. godini, mjerene indeksom potrošačkih cijena (CPI), bile niže od zabilježenih u 2013. godini za 0,93%. Dugoročni inflatorni trend u BiH, mjeran temeljnom inflacijom u 2014. godini iznosio je 0,45% i viši je od stvarne inflacije (Grafikon 1.7).¹¹ Vrijednosti stvarne i procijenjene temeljne inflacije u 2014. godini sugeriraju da su promjene u cijenama roba i usluga s kojima se, u slučaju BiH obično ne trguje s inozemstvom, rezultirale rastom opće razine potrošačkih cijena.

¹¹ Tri cjenovna odjeljka koja su pod snažnim utjecajem cijena roba na međunarodnim tržištima su: hrana i bezalkoholna pića (zbog cijena hrane); stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti (zbog cijena prirodnog plina); i prijevoz (zbog cijena nafte). Temeljna inflacija je dobivena tako što je službena inflacija umanjena za učinke promjena u cijenama u ova tri odjeljka. Kao ponderi su korišteni službeni godišnji ponderi za cjenovne odjeljke objavljeni od strane BHAS-a. Jedina iznimka je 2013. godina pošto za nju u trenutku pisanja Godišnjeg izvješća za 2013. godinu nisu bili objavljeni cjenovni ponderi. Stoga su i za 2013. godinu korišteni cjenovni ponderi za 2012. godinu.

Grafikon 1.7: Stvarna i procijenjena temeljna inflacija

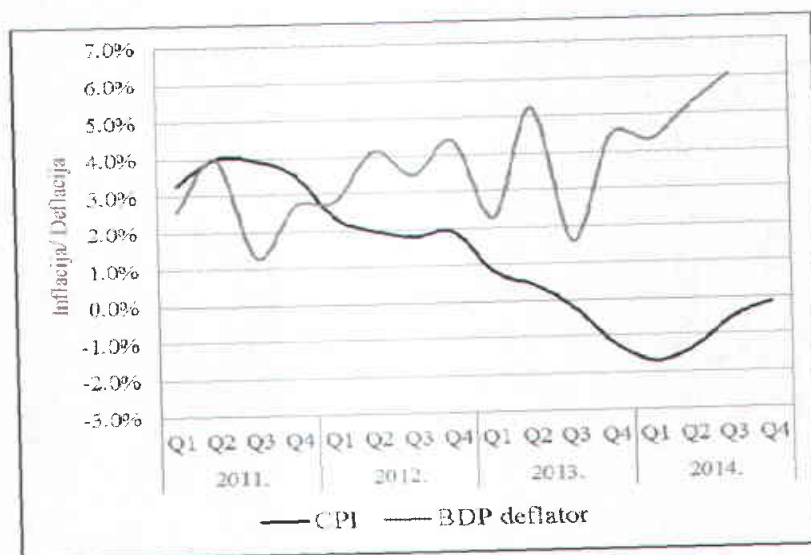
Izvor: BHAS, CBBiH. Napomena: Temeljna inflacija je procjena CBBiH.

Inflacija mjerena BDP deflatorom ukazuje na intenziviran rast cijena u drugom i trećem kvartalu 2014. godine (Grafikon 1.8). Usporedbom ove dvije mjere inflacije, iako su konceptualno različite, dobivaju se značajne informacije o uzrocima promjena u cijenama. CPI je mjera promjena u općoj razini cijena roba i usluga koje konzumira prosječno kućanstvo. Uslijed pada cijena hrane na svjetskim tržištima u 2014. godini, a imajući u vidu visok trgovinski deficit u kategoriji Hrana i prehrambeni proizvodi, cjenovni odjeljak Hrana i bezalkoholna pića je tijekom 2014. godine vršio deflatorne pritiske na opću razinu potrošačkih cijena. S druge strane, BDP deflator predstavlja cijenu po jedinici BDP-a, a te robe i usluge su proizvedene u nacionalnom gospodarstvu. Značajan rast BDP deflatora u drugom i trećem kvartalu zabilježen je u djelatnostima Građevinarstvo, te Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov. Rast BDP deflatora u djelatnosti građevinarstva u prva tri kvartala 2014. godine, u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, ukazuje na rast cijena u ovoj djelatnosti od 7,5 procentnih poena. Kako se značajan dio aktivnosti u sektoru građevinarstva vezuje za infrastrukturne projekte, izvjesno je da potrošnja vlade kroz investicije prouzroči određen rast domaćih cijena. Rast BDP deflatora u djelatnosti Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov u prva tri kvartala 2014. godine, u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, ukazuje na rast cijena domaćih prehrambenih proizvoda od 6 procentnih poena. Ovaj porast je u značajnoj mjeri,

vjerojatno, posljedica poplava, a slaba veza s rastom potrošačkih cijena u odgovarajućem cjenovnom odjeljku može ukazivati na dvije stvari: da prosječno kućanstvo ne konzumira domaće prehrambene proizvode u značajnoj mjeri, ali i da je struktura košarice proizvoda na osnovu kojih se računa vrijednost indeksa u cjenovnom odjeljku Hrana i bezalkoholna pića sastavljena od, prvenstveno, uvezenih proizvoda. Konačno, zanimljivo je da i pored pada cijena nafte na svjetskim tržištima od srpnja 2014. godine i odgovarajućeg trenda u cjenovnom odjeljku Prijevoz, BDP deflator u djelatnosti prijevoz i skladištenje ukazuje na nepromijenjenu opću razinu cijena u trećem kvartalu 2014. godine u odnosu na isti kvartal godinu ranije. Drugim riječima, cijene domaćih proizvoda u djelatnosti prijevoz i skladištenje sporo se prilagođavaju promjenama u cijenama nafte na svjetskim tržištima.

Grafikon 1.8: Godišnje promjene u razini cijena

Izvor: BHAS

III. Zaposlenost i plaće

Prema podacima BHAS-a, nezaposlenost u BiH je u prosincu 2013. godine prema ILO (Međunarodna organizacija rada; eng. International Labour Organization) metodologiji iznosila 27,50% i nepromijenjena je u odnosu na 2013. godinu, dok je administrativna stopa nezaposlenosti bila 43,60% (-95 bp u odnosu na prosinac 2013. godine). Iako se stope

nezaposlenosti značajno razlikuju u razinama, njihov trend je ujednačen, što ukazuje da je razlika u najvećoj mjeri prouzročena različitim tretmanom kategorije stanovništva starijeg od 15 godina koje živi u privatnom kućanstvu.¹² Prema tome, mjesečne promjene u broju zaposlenih i nezaposlenih prema djelatnostima bi trebale odražavati osnovne trendove na tržištu rada.¹³

Trend pada nezaposlenosti na godišnjoj razini je prisutan tijekom cijele 2014. godine (Grafikon 1.9). Iako se radi o promjenama u stopama nezaposlenosti prema administrativnim podacima (odnosno, stopama nezaposlenosti koje premašuju 40%), ohrabruje činjenica da se u 2014. godini, prvi put nakon makroekonomskog šoka krajem 2008. godine, nezaposlenost smanjuje u odnosu na prethodnu godinu, a ne samo da se bilježi usporavanje njezinog rasta.

Grafikon 1.9: Promjena u stopi nezaposlenosti u odnosu na isti kvartal prethodne godine

Izvor: BHAS

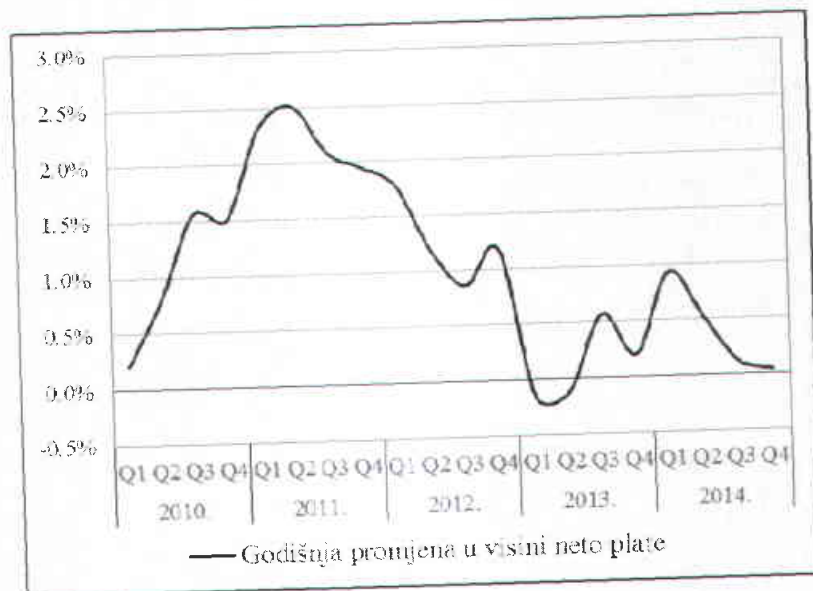
¹² ILO metodologija tretira kategoriju Osobe stare 15+ godina koje žive u privatnom kućanstvu kao radno neaktivno stanovništvo i ova kategorija ne ulazi u ukupan broj nezaposlenih, odnosno, ukupnu radnu snagu. Prema administrativnim podacima, ova kategorija stanovništva ulazi u ukupan broj nezaposlenih.

¹³ Podatci prema ILO metodologiji su godišnji, dok su administrativni podaci o nezaposlenosti dostupni na mjesečnoj osnovi. Iako nije idealno rješenje, promjena u administrativnoj stopi nezaposlenosti trebala bi ukazivati na promjene na tržištu rada sve dok je trend ujednačen s podacima prema ILO metodologiji.

Godišnje promjene u visini prosječne neto plaće impliciraju da se nominalne plaće i dalje prilagođavaju uvjetima na tržištu veoma sporo (Grafikon 1.10). Činjenica da se u 2014. godini bilježi usporavanje rasta nominalne plaće uz pad nezaposlenosti sugerira da je novozaposlena radna snaga, vjerojatno, niže stručne spreme. Najveći utjecaj na visinu prosječne plaće i u četvrtom kvartalu imaju: prerađivačka industrija, trgovina na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala; i javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje.

Grafikon 1.10: Godišnja promjena u visini prosječne neto plaće

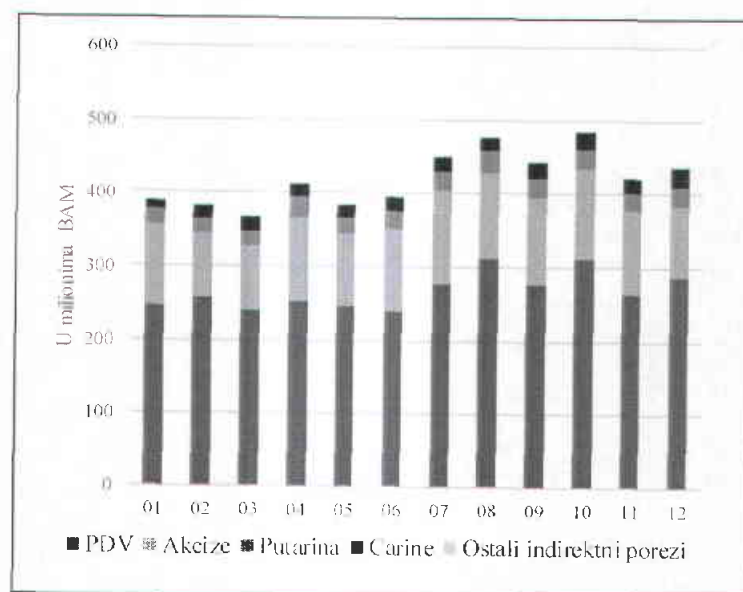
Izvor: BHAS

1.2.2 Fiskalni sektor

U 2014. godini, fiskalni sektor je zabilježio pozitivna kretanja u sferi naplate prihoda od neizravnih poreza. Rezultat rasta prihoda su učinci izmjena Zakona o akcizama, naplata zaostalih dugova po osnovi PDV-a i akciza, kao i izmjene u načinu plaćanja uvoznih dažbina kod tvrtki koje se bave lohn poslovima. Uvoz kapitalnih dobara, koji je u 2014. godini imao značajan doprinos na rast naplate prihoda od PDV-a, imat će negativan utjecaj na fiskalnu bilancu u 2015. godini kroz isplatu povrata. Naplata prihoda u 2014. godini je također bila pod utjecajem poplava i dinamike obnove devastiranih područja. U strukturi prihoda od neizravnih poreza, najznačajnije mjesto ima PDV (Grafikon 1.11). U odnosu na 2013. godinu, neto prihodi na osnovu PDV-a su zabilježili rast od 105,0 milijuna BAM (3,4%) i

pored visoke razine povrata. Akcize su druga po važnosti vrsta prihoda od neizravnih poreza, koje su zabilježile rast na godišnjoj razini od 40,0 milijuna BAM (3,2%).

Grafikon 1.11: Mjesečna struktura prihoda od neto neizravnih poreza u 2014.

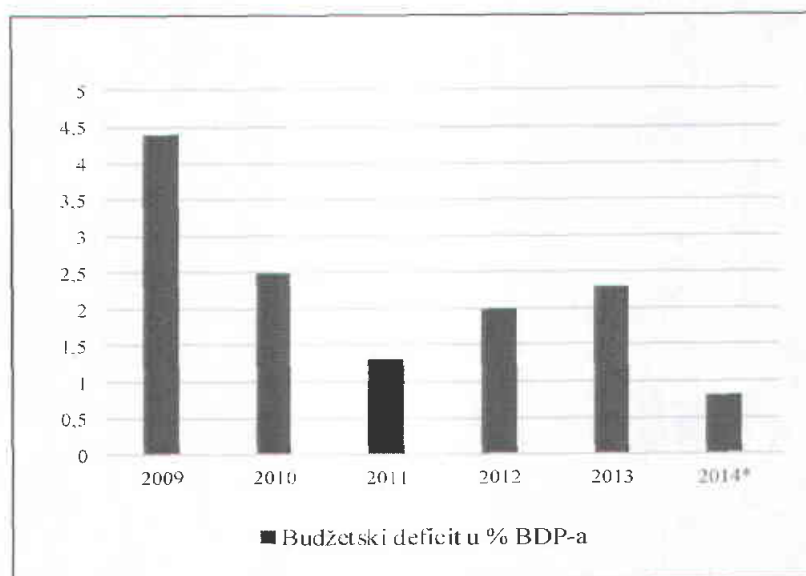

Konsolidirani proračun sektora generalne vlade¹⁴ obično bilježi deficit na kraju godine i pored suficita u prva tri kvartala, kao rezultat različitih evidencija rashoda i prihoda tijekom godine. Prema podacima Ekonomsko fiskalnog programa, za 2014. godinu projiciran je primarni deficit u visini od 0,8% BDP-a (Grafikon 1.12). Projicirani deficit predstavlja veliki izazov za vlasti BiH, uzimajući u obzir nova zaduženja od ino-kreditora i rast neto zaduženosti na godišnjoj razini od 772,8 milijuna BAM. Projicirani rast povrata za 2015. godinu na osnovu neizravnih poreza¹⁵ imat će isto tako negativan učinak na fiskalnu održivost.

14 Godišnji podatci za konsolidirani proračun sektora generalne vlade nisu dostupni u trenutku izrade ove publikacije.

15 Prema podacima Uprave za neizravno oporezivanje

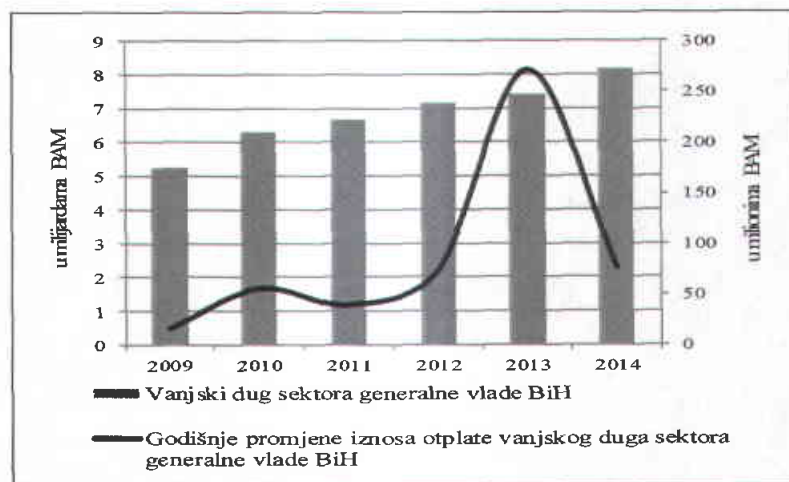
Grafikon 1.12: Proračunski deficit u % BDP-a

*Projekcija Gospodarsko fiskalnog programa
Izvor: CBBiH

Trend rasta vanjskog duga sektora vlade je nastavljen, i na kraju 2014. godine iznosio je 8,18 milijardi BAM (Grafikon 1.13). U odnosu na 2013. godinu vanjski dug je zabilježio rast od 772,8 milijuna BAM. Kao rezultat rasta tečaja dolara u odnosu na euro, vanjska zaduženost BiH je zabilježila rast od oko 60, 0 milijuna BAM (udio dolara u strukturi duga BiH je oko 20%).

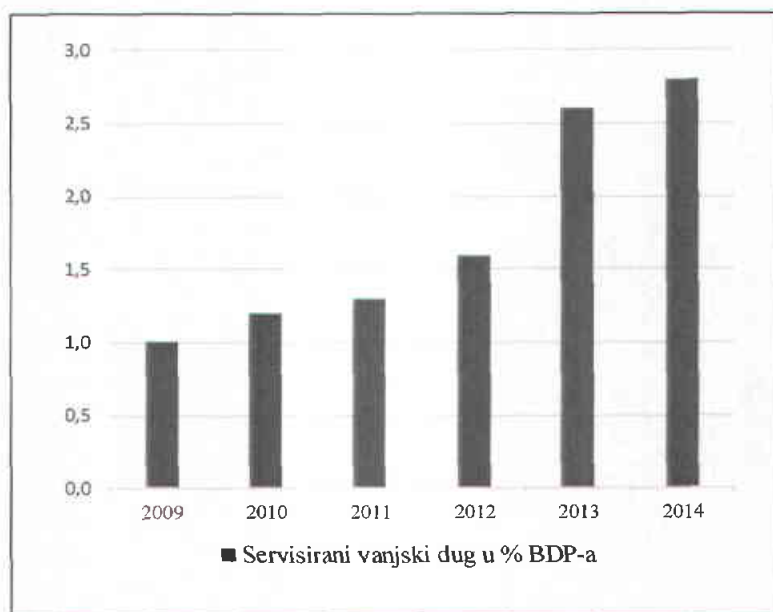
Grafikon 1.13: Vanjski dug sektora vlade i godišnje promjene iznosa otplate vanjskog duga

Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH

U 2014. godini servisiran je vanjski dug u iznosu od 760,9 milijuna BAM, što predstavlja 2,8% BDP-a, i ukazuje na kontinuirani rast trenda udjela iznosa otplate vanjskog duga u BDP-u (Grafikon 1.14).

Grafikon 1.14: Servisirani vanjski dug u % BDP-a

Izvor: CBBiH

Sektor generalne vlade BiH se u 2014. godini zadužio za 1,15 milijardi BAM kod inokreditora (Tabela 1.2). Najveći iznos sredstava po pojedinačnom kreditoru je povučen po osnovi IV SBA, tako da je u 2014. godini angažirano 521,9 milijuna BAM (u siječnju 148,6 milijuna BAM i u srpnju 373,3 milijuna BAM od čega je dio sredstava namijenjen za ublažavanje prirodne katastrofe od poplava). Najveći dio sredstava od SBA je namijenjen za konsolidiranje proračuna i financiranje tekuće potrošnje. Značajan iznos povučenih sredstava je uložan u oblasti građevinskih radova na koridoru Vc i projekata rekonstrukcije regionalnih putova u BiH, što ima pozitivan učinak na rast gospodarstva.

Tabela 1.2: Namjena sredstava od zaduženja kod ino-kreditora u 2014. godini

Namjena	u milijunima BAM
MMF - Stand by aranžman 4	521.9
Infrastrukturni projekti (Koridor Vc, regionalna i gradska infrastruktura)	313.9
Razvoj malih i srednjih poduzeća	76.3
Sektor zdravstva	65.5
Elektroenergetski sektor, vodovod i kanalizacija	32
Hitna pomoć u slučaju poplava	26

Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH.

Tabela 1.3 ispod daje pregled tranši po IV SBA po kojima je do kraja 2014. godine povučeno 422,8 milijuna SDR.

Tabela 1.3: IV SBA s MMF-om

Tranša	Planirani datum angažiranja sredstava	Datum angažiranja sredstava	u milijunima SDR		
			Angažirani iznos	Otplaćeni iznos	Ostatak duga
I	26.09.2012.	26.09.2012.	50.7	0	50.7
II	15.12.2012.	21.12.2012.	50.7	0	50.7
III	15.03.2013.	08.05.2013.	33.8	0	33.8
IV	15.06.2013.	28.06.2013.	33.8	0	33.8
V	15.09.2013.	28.10.2013.	42.3	0	42.3
VI	15.12.2013.	31.01.2014.	42.3	0	42.3
VII i VIII+uvećanje*	15.03. i 15.06.2014.	7/2/2014	169.1	0	169.1
VIII	15.06.2014.	-	0.0	0	0.0
Ukupno:			422.8	0	422.8

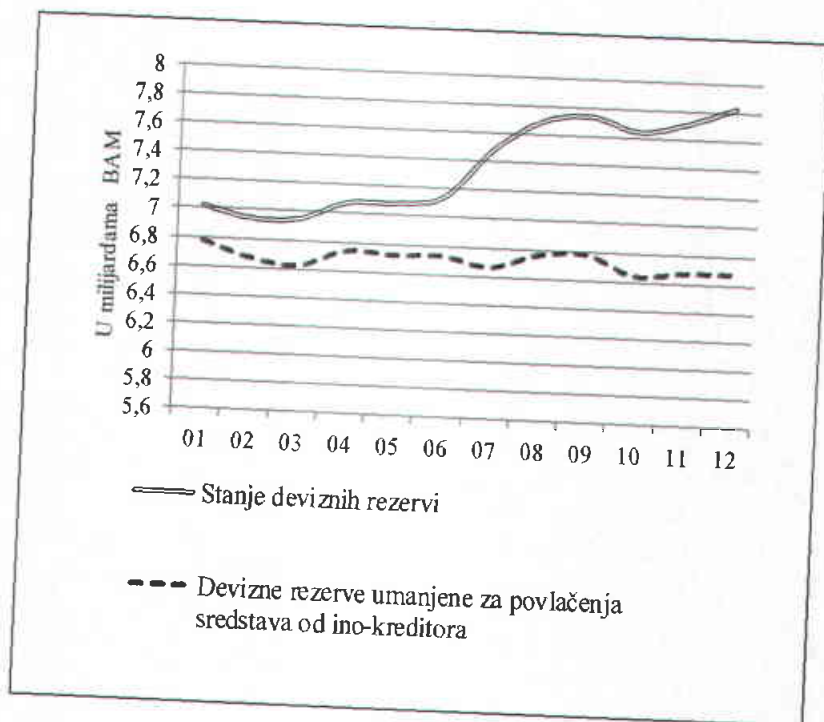
Izvor: CBBiH

* Tranše VII. i VIII. u iznosima od po 42.275.000 SDR i uvećanje *standby* aranžmana za 50% kvote, tj. 84.550.000 SDR namijenjeno za ublažavanje posljedica prirodne katastrofe (poplave u svibnju 2014.godine) odobrene su i angažirane 2.7.2014.godine.

Povučena sredstva su imala privremeni pozitivan učinak na rast deviznih rezervi u mjesecima (siječnju i srpnju) u kojima su sredstva angažirana (Grafikon 1.15). Od ukupnog iznosa servisiranog vanjskog duga u 2014. godini, 44,5% se odnosi na servisiranje obveza po

SBA s MMF-om. U 2015. godini devizne rezerve smanjit će se za oko 100,0 milijuna BAM po osnovi otplate duga koji dopijeva prema MMF-u.

Grafikon 1.15: Stanje deviznih rezervi na kraju mjeseca i devizne rezerve umanjene za učinke povlačenja sredstava od ino-kreditora

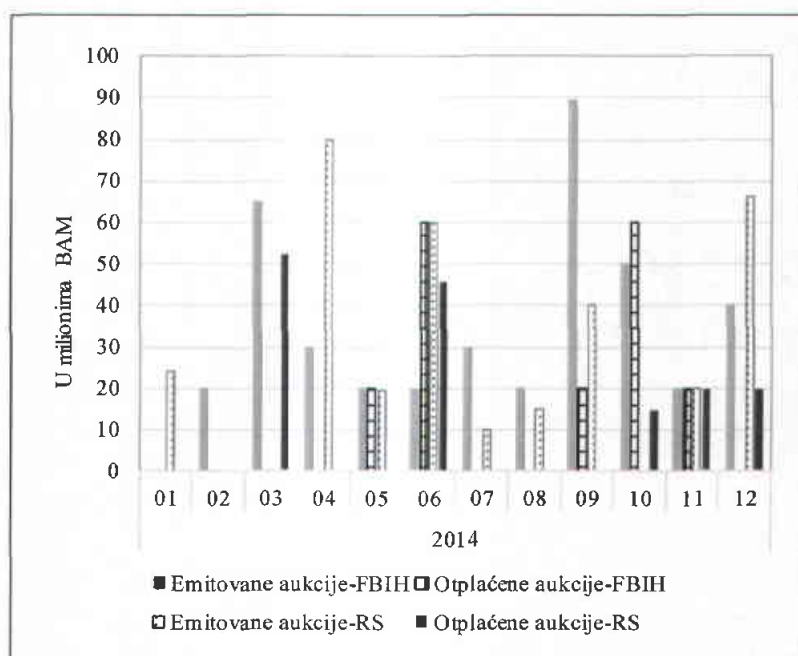

Izvor: CBBiH

U 2014. godini, vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske su emitirale vrijednosne papire u ukupnom iznosu od 738,0 milijuna BAM (Grafikon 1.16). Osim zaduživanja na kratkoročnoj osnovi kako bi financirale probleme u proračunima i povećali socijalna davanja nakon svibanjskih poplava, entitetske vlade su izdavale i dugoročne vrijednosne papire s rokom otplate do pet godina (u iznosu od 327,5 milijuna BAM). Tijekom 2014. godine na naplatu je dospjelo 331,4 milijuna BAM, a prema podacima s kraja prosinca 2014. godine, tijekom 2015. godine dopijeva dodatnih 191,9 milijuna BAM.

Grafikon 1.16: Emitiranje vrijednosnih papira u FBiH i RS

Izvor: SASE i BLSE

Javne financije entiteta su u deficitnom financiranju velikim djelom orijentirane na bh. finansijski sektor pri čemu ključnu ulogu igra infrastruktura domaćeg finansijskog tržišta, odnosno nebankarske finansijske institucije – burze.

RS i FBiH su tijekom 2014. godine izvršile 15 odnosno 16 emisija javnoga duga (Tabela 1.4), u kojima su prevladavale kratkoročne emisije. Od ukupnog broja emisija 7, ili 22,5% se odnosi na obveznice, 77,5% na emisije kratkoročnog javnog duga tj. na emisije trezorskih zapisa, dok je ukupan iznos prikupljenih sredstava 378,75 milijuna BAM (FBiH) i 359,3 milijuna BAM (RS). Dvije emisije javnoga duga, po jedna FBiH i RS, nisu uspjele, a uzroci su bili loša pripremljenost emisija/aukcije, a ne averzija investitora prema ulaganju u javni dug RS i FBiH. U kratkoročnom javnom dugu dominiraju šestomjesečni trezorski zapisi koji su u 2014. godini emitirani 10 puta. Odlika domaćeg finansijskog tržišta je i dalje veća potražnja za javnim dugom FBiH, međutim ta razlika se smanjila što je dovelo do približavanja emisijske cijene javnog duga FBiH i RS na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa (koji je najlikvidniji segment tržišta), mada se FBiH i dalje financira po mnogo nižoj cijeni nego RS. Razlika u cijeni javnog duga među entitetima (na osnovu šestomjesečnih trezorskih zapisa) je u zadnjoj emisiji iz 2014. godine 85 bp., a u prosjeku tijekom 2014.

godine 160 bp. u korist FBiH. Prosječan omjer pokrivenosti svih emisija javnoga duga (odnos između pristiglih i prihvaćenih ponuda) je za FBiH 2,38, a za RS 1,82.

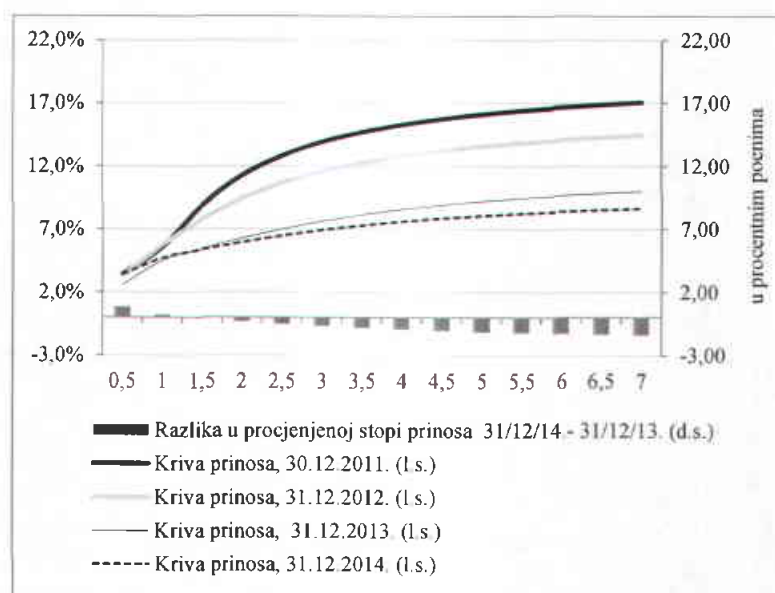
Tabela 1.4: Emisije javnoga duga RS i FBiH

	Ročnost emisije, u mjesecima							Neuspjele emisije	Ukupno
	3	6	9	12	36	50	60		
RS	2	5	2	1		2	2	1	15
FBiH	4	5	2	1	2	0	1	1	16
Ukupno	6	10	4	2	2	2	3	2	31

Izvor: www.sase.ba i www.blberza.com.

Procijenjena stopa prinosa na javni dug RS, koja se formira na osnovu tržišne cijene javnog duga RS, nastavila je tijekom 2014. godine trend pada, što također implicira niže troškove financiranja javnog duga RS (Grafikon 1.17), ali samo u dugom roku. U kratkom roku (do godinu dana) u odnosu na 2013. godinu procijenjena stopa prinosa na javni dug RS-a je u prosjeku porasla za 84,7 bp. i za 20,5 bp. za rok od pola odnosno jedne godine.

Grafikon 1.17: Procijenjena stopa prinosa na dužničke vrijednosne papire Republike Srpske

Izvor: www.blberza.com

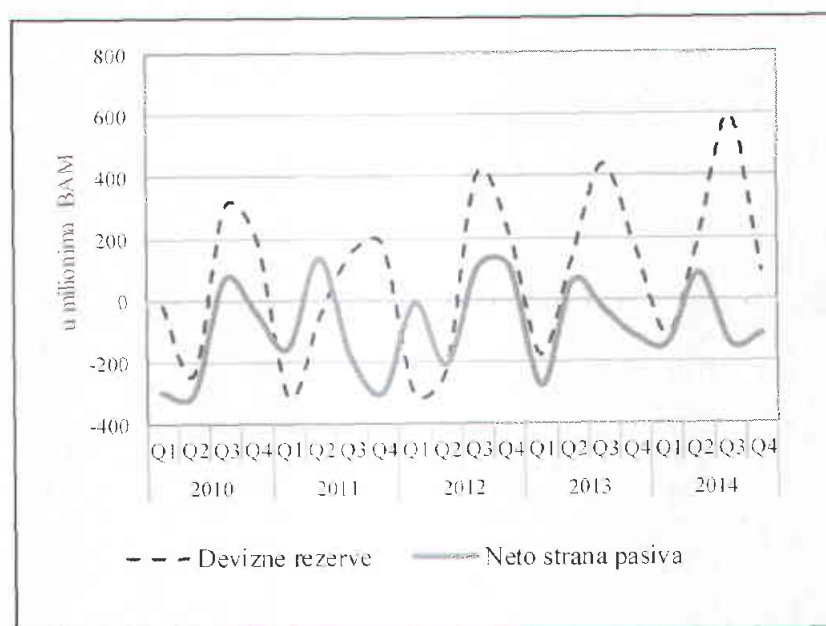
Konvergencija cijena javnog duga RS i FBiH i visoka potražnja za dužničkim vrijednosnim papirima entiteta osigurala su uredno funkcioniranje javnih financija u BiH i redovito servisiranje dospjelih obveza i pored rasta deficitnog financiranja entitetskih proračuna, a stvorene su i pretpostavke za veći stupanj integracije entitetskih finansijskih tržišta.

1.2.3 Finansijski sektor

I. Bankarski sektor

Trend znatno usporenog rasta potraživanja od sektora rezidenata nastavljen je i u 2014. godini uslijed smanjenja gospodarskih aktivnosti u BiH. Depoziti su imali rastući trend tijekom godine, a značajan utjecaj na njihov rast imali su priljevi sredstava po osnovi SBA aranžmana, te priljevi sredstava zbog razmjera katastrofe koja je pogodila BiH. Smanjenje obveza prema nerezidentima je nastavljeno tijekom godine. Neto strana pasiva bankarskog sektora smanjena je za 323,7 milijuna BAM u 2014. godini. Ovakvi trendovi u bankarskom sektoru su imali negativan utjecaj na devizne rezerve. Međutim, drugi čimbenici su imali značajniji utjecaj na kretanje deviznih rezervi (poglavlje 2), što je neutraliziralo utjecaj aktivnosti komercijalnih banaka na devizne rezerve (grafikon 1.18).

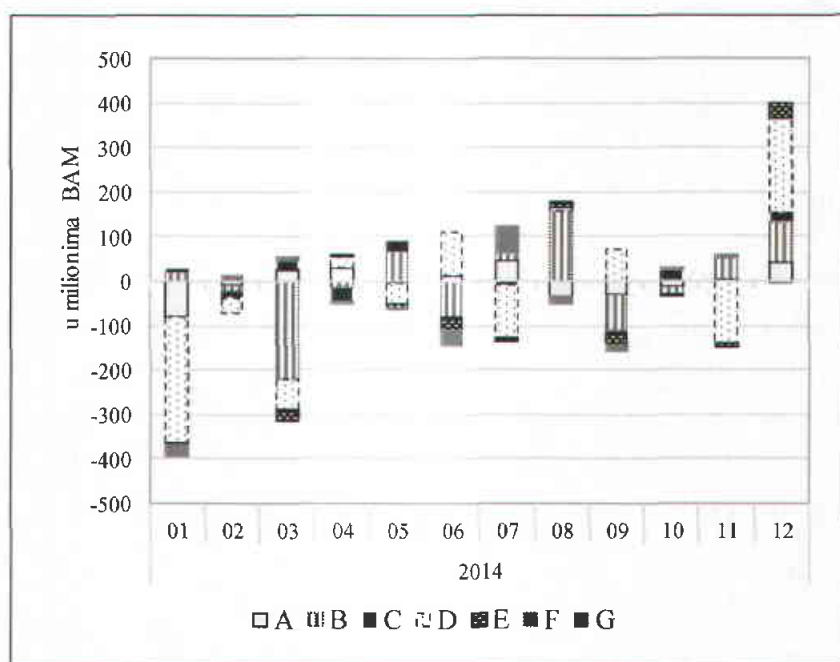
Grafikon 1.18: Kvartalne promjene u deviznim rezervama i neto stranoj pasivi komercijalnih banaka

Izvor: Tabele 09 i 24

U 2014. godini nastavljeno je smanjenje strane pasive komercijalnih banaka. Depoziti nerezidenata, koji su većinom denominirani u stranoj valuti, su smanjeni za 280,7 milijuna BAM u odnosu na kraj 2013.godine, što objašnjava 86,7% promjene u neto stranoj pasivi banaka (grafikon 1.19). Otplata kredita uzetih od nerezidenata je viša od novih zaduženja, te su neto krediti smanjeni za 57,1 milijuna BAM. Pored navedenog, tijekom 2014.godine strana pasiva komercijalnih banaka je dodatno smanjena za 101,0 milijun BAM uslijed prodaje i prijenosa dijela kreditnog portfelja dvije komercijalne banke u sektor nefinancijskih poduzeća.

Grafikon 1.19: Mjesečne promjene u stavkama strane pasive i strane aktive

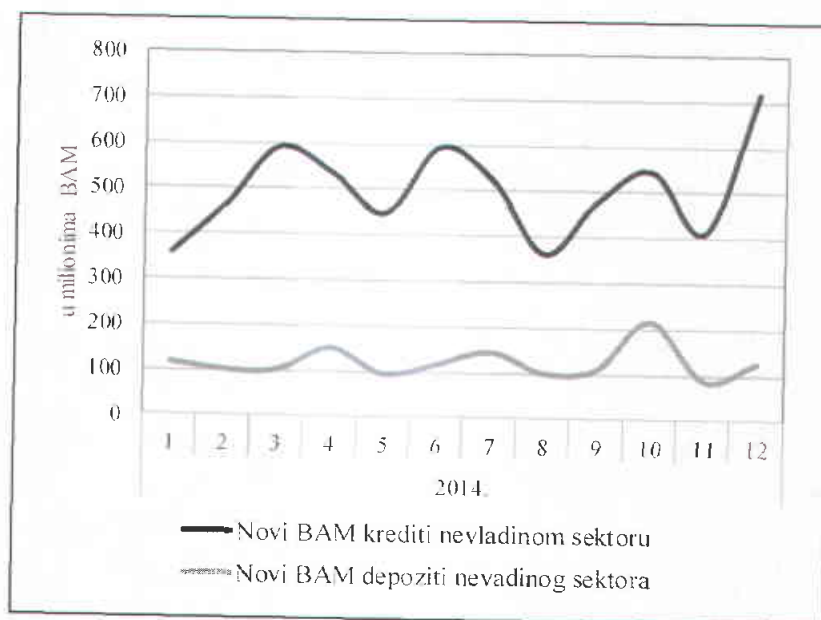

Izvor: CBBH

- A Gotovina u trezoru
- B Depoziti plasirani kod nerezidenata
- C Vrijednosni papiri (osim dionica) - aktiva
- D Depoziti nerezidenata
- E Krediti uzeti od nerezidenta
- F Vrijednosni papiri - pasiva
- G Ostala aktiva (neto)

Navedeni trend strane pasive sugerira da su domaći izvori financiranja dovoljni da podmire trenutnu potražnju za kreditima, koja je na gotovo istoj razini kao i prethodne godine. Grafikon 1.20 prikazuje nove BAM plasmane domaćim sektorima (revolving krediti, prekoračenja i kreditne kartice nisu uračunati) i nove BAM depozite (depoziti po viđenju nisu uključeni) u 2014. godini.

Grafikon 1.20: Novi plasmani i novi depoziti domaćih sektora u BAM

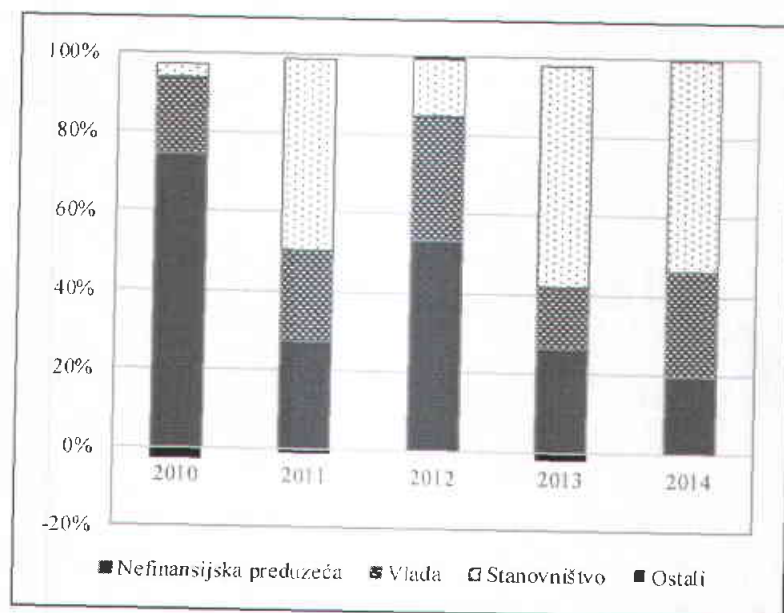
Izvor: CBBiH

Godišnje stope rasta kredita su se kretale između 2 i 4% tijekom godine. Dugoročni krediti su imali nešto više stope rasta u odnosu na kratkoročne kredite. Međutim, navedeno ne implicira porast dugoročnih investicija jer nema značajnijeg oporavka gospodarskih aktivnosti koje su popraćene kreditnim aktivnostima komercijalnih banaka. Udio loših kredita u ukupnim kreditima iznosio je 14% na kraju 2014. godine.

Godišnja stopa rasta dugoročnih kredita privatnim nefinancijskim poduzećima iznosila je do skromnih 2% tijekom godine. Rigorozniji uvjeti za odobravanje novih kredita su dosta doprinijeli slabim kreditnim aktivnostima prema nefinancijskim poduzećima. Uz dosta slabu potražnju za kreditima, smanjenje kredita nefinancijskim poduzećima je dodatno prouzročila prijevremena otplata revolving kredita kod manjeg broja banaka u 2014. godini. U kreditnom portfelju banaka udio kredita nefinancijskim poduzećima je pao ispod 50% zbog viših stopa

rasta kreditiranja ostalih sektora. Grafikon 1.21 ilustrira doprinos rastu ukupnih kredita po sektorima. Zbog realnijeg prikaza stvarnog doprinosa rastu ukupnih kredita, podaci su korigirani kod privatnih poduzeća za iznose koji se odnose na pojedinačni slučaj ispisa sredstava ovom sektoru uslijed prodaje i prijenosa kreditnog portfelja kod dvije komercijalne banke.

Grafikon 1.21: Doprinos rastu ukupnih kredita po sektorima

Izvor: Tabele 14 i 15.

Nešto veće stope rasta kredita su zabilježene kod stanovništva i sektora vlade. Godišnja stopa rasta kredita stanovništvu se kretala u prosjeku oko 5,7%, što je značajno više u odnosu na stope rasta kredita privatnim poduzećima. I kod sektora vlade je prisutan trend rasta potraživanja, te je ovaj sektor povećao svoje zaduženje prema bankama za 198,4 milijuna BAM (22%), a veći dio se odnosi na dugoročna zaduženja.

Depoziti su nastavili trend rasta tijekom cijele godine uslijed rasta javnog vanjskog duga, te rasta depozita privatnog domaćeg sektora, prvenstveno stanovništva. Depoziti stanovništva su povećani za ukupno 678,1 milijun BAM i time prešli iznos od 9 milijardi BAM. Međutim, ovo povećanje ne predstavlja klasičnu štednju nego je jednim dijelom prouzročeno naplatom stare devizne štednje, kao i novim kreditnim zaduženjima. Naime, pojedine komercijalne banke kao instrument osiguravanja kredita za stanovništvo zahtijevaju deponiranje određenog

iznosa od odobrenog kredita, što može objasniti i dio depozita oročenih na dugi rok, prvenstveno u domaćoj valuti.

Prema konačnim nerevidiranim podacima agencija za bankarstvo, bankarski sustav je ostvario pozitivan finansijski rezultat-dobit od 167,6 milijuna BAM, a najveći dio dobiti je skoncentriran u manji broj najvećih banaka kao i u prethodnim godinama.

II. Nebankarski sektor

Niska razina ekonomske aktivnosti, kao i slaba domaća tražnja determinirali su kretanja u nebankarskom finansijskom sektoru i u 2014. godini. Prema raspoloživim podacima za prvo polugodište 2014. godine, aktiva nebankarskog finansijskog sektora povećala se za 45,3 milijuna BAM, odnosno 1,4% u odnosu na kraj 2013. godine. Ovo povećanje u najvećoj mjeri rezultat je rasta aktive u sektoru osiguranja. Neznatan rast aktive zabilježen je i u slučaju investicijskih fondova (1,1%), dok su ostali finansijski posrednici bilježili kontrakciju bilančne sume (tablica 1.5). Udio nebankarskih finansijskih posrednika u ukupnoj aktivu finansijskog sektora u prvom polugodištu 2014. iznosio je 13%, što je za 0,4 postotna boda više u odnosu na kraj prethodne godine.

Tabela 1.5: Vrijednost imovine finansijskih posrednika

	2011.		2012.		2013.		Q2 2014.	
	u	Udio,	u	Udio,	u	Udio,	u	Udio,
	milijunima BAM	%	milijunima BAM	%	milijunima BAM	%	milijunima BAM	%
Banke ¹⁾	20,995	86.0	21,186	86.3	22,026	87.1	22,157	87.0
Lizing kompanije ¹⁾	767	3.1	716	2.9	597	2.4	525	2.1
Mikrokreditne organizacije ¹⁾	742	3.0	676	2.8	667	2.6	647	2.5
Investicijski fondovi ²⁾	828	3.4	811	3.3	775	3.1	784	3.1
Društva za osiguranje i reosiguranje ³⁾	1,080	4.4	1,174	4.8	1,231	4.9	1,361	5.3
Ukupno	24,412		24,564		25,297		25,473	

Na tržištu osiguranja u BiH u 2014. godini poslovalo je 24 društva za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje, te je njihov broj ostao isti kao i u prethodnoj godini. Od toga je u FBiH poslovalo 13 društava za osiguranje i reosiguranje, a u RS 12 društava za osiguranje.

Rast premije u sektoru osiguranja nastavljen je i u 2014. godini i to 6,6% na godišnjoj razini, pri čemu je ukupna premija osiguranja na kraju godine iznosila 562,1 milijun BAM. Od ukupne obračunate premije, na neživotna osiguranja se odnosi 79,6%, odnosno 447,6 milijuna BAM. Obračunana premija na životna osiguranja je iznosila 114,5 milijuna BAM, čime je nastavila trend povećanja udjela u ukupnoj premiji na 20,4%, s ranijih 18,9%. Ukupne bruto isplaćene štete iznose 249,6 milijuna BAM i čine 44,4% ukupne obračunate premije.

U 2014. godini dozvolu za rad imala su 34 investicijska fonda, od čega 18 u FBiH i 16 u RS. Vrijednost imovine investicijskih fondova u prvom polugodištu 2014. godine zabilježila je skroman rast u odnosu na kraj prethodne godine i iznosila je 783,5 milijuna BAM.

Na kraju 2014. godine u BiH je poslovalo 18 mikrokreditnih organizacija (MKO), od čega 14 mikrokreditnih fondacija (MKF) i četiri mikrokreditna društva (MKD). U FBiH poslovalo je 11 MKF i 1 MKD, dok je u RS poslovalo tri MKF i tri MKD. Tijekom 2014. godine oduzeta je dozvola za rad dvije MKO, dok je jedna nova MKO počela s radom. Na kraju prvog polugodišta bilančna suma MKO iznosila je 647,1 milijun BAM i zabilježila je smanjenje u iznosu od 3% u odnosu na kraj 2013. godine. Kreditni portfelj MKO manji je za 2,1% u odnosu na kraj 2013. godine, jednim dijelom i uslijed smanjenja izvora sredstava. Rezerviranja za kreditne gubitke veća su za 142,2% u odnosu na kraj prethodne godine, što je posljedica značajnog pogoršanja kvalitete aktive kod jedne MKF. S obzirom da je krajem godine došlo do oduzimanja dozvole za rad jednoj MKF koja ima značajan udio u bilančnoj sumi, očekuje se daljnja kontrakcija bilančne sume i kreditnog portfelja mikrokreditnog sektora.

Na kraju 2014. godine dozvolu za rad imalo je sedam društava za lizing, od toga šest u FBiH i jedno u RS. Ukupna bilančna suma društava za lizing na kraju prvog polugodišta iznosila je 525 milijuna BAM, i niža je za 12,1% u odnosu na kraj prethodne godine. U strukturi ukupne aktive neto potraživanja po financijskom lizingu imaju najznačajniji udio u ukupnoj aktivi od 65,9%. Neto potraživanja po financijskom lizingu manja su za 10% u odnosu na prethodnu godinu.

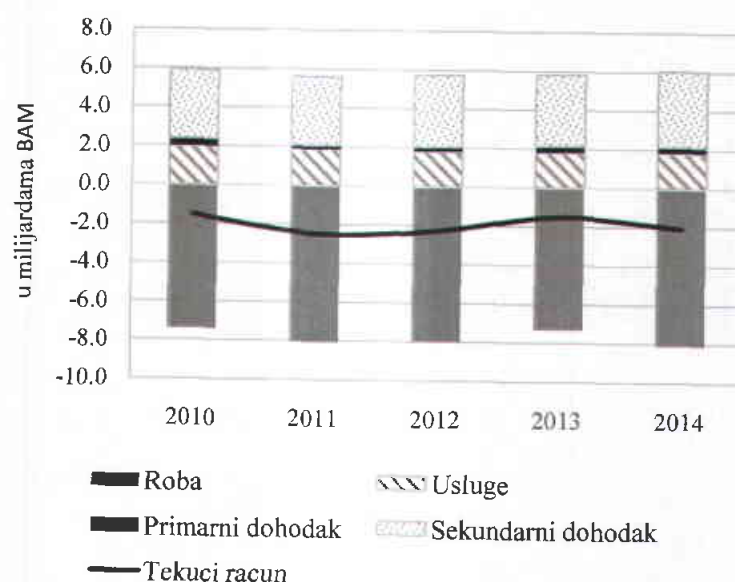

1.2.4 Vanjski sektor

I. Platna bilanca

Platno-bilančna pozicija u 2014. godini je pogoršana u odnosu na prethodnu godinu. Deficit tekućeg računa iznosi 2,07 milijardi BAM i veći je za 555,8 BAM ili 36,7%. (Grafikon 1.22) Najveća promjena se dogodila na računu robe, gdje je došlo do produbljivanja trgovinskog deficita. Suficit na računu usluga je neznatno porastao, a unutar kojeg je i neto izvoz roba nakon procesuiranja zabilježio rast u odnosu na 2013. Ostale vrste usluga imaju pozitivne stope rasta (noćenja stranih turista, građevinske usluge i usluge prijevoza). Suficit primarnog dohotka je isto tako smanjen za 5,0% i to isključivo zbog isplate dividendi poduzeća u većinskom stranom vlasništvu. Rast sekundarnog dohotka je donekle smanjio pritisak na tekući račun, odnosno njegovo produbljjenje, te se i pozitivno odrazio na rast deviznih rezervi. Suficit na računu sekundarnog dohotka je povećan za 229,7 milijuna BAM ili 6,2%. Rast bilježi kako vladin sektor, tako i privatni transferi (mirovine i doznake), a opet zbog povećanih novčanih transfera za sanaciju šteta od poplava. Priljevi na kapitalnom računu su se povećali za preko 50%, kao posljedica jednostranih transfera stranih vlada za pomoć u sanaciji šteta od poplava.

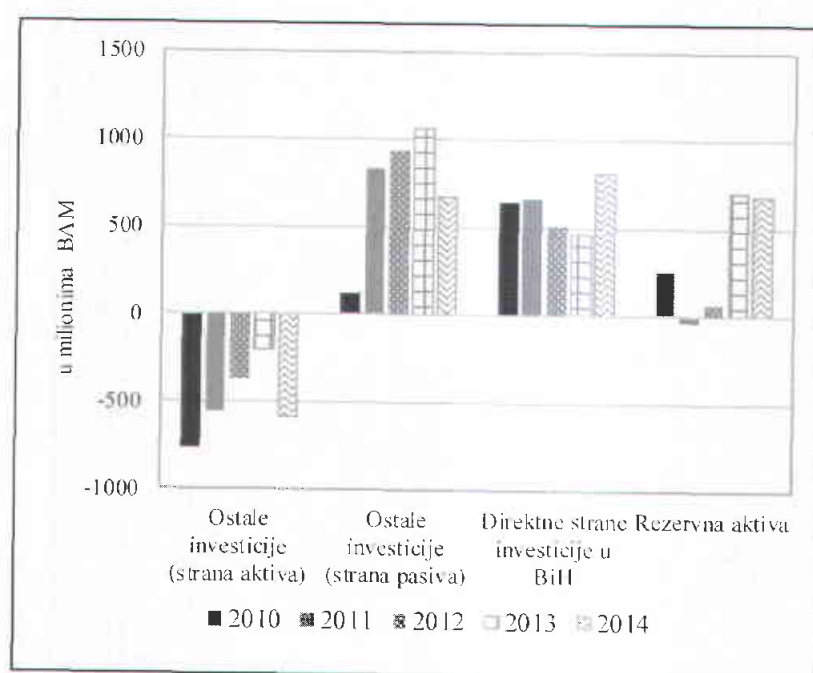
Grafikon 1.22: Tekući račun i njegove komponente

Izvor: Tabela 19.

S druge strane, priljev sredstava na financijskom računu je skoro duplo veći u odnosu na prethodnu godinu. Priljev po osnovi izravnih stranih investicija je povećan za 386,6 milijuna BAM, s tim da se polovica ovog povećanja odnosi na zadržanu zaradu u bankarskom sektoru. Neto zaduženje vlade iznosi 527,7 milijuna BAM, što je povećanje od 6,9% u odnosu na zaduženje u 2013. godini. Bankarski sektor je i u 2014. godini nastavio s razduživanjem, iako u većem opsegu nego što je to bio slučaj u 2013. godini, te je otplata strane pasive za 160 milijuna BAM veća na godišnjoj razini. Ostali sektori se također u znatno većoj mjeri razdužuju u odnosu na prethodnu godinu. Rast rezervne aktive iznosi 684,7 milijuna BAM i manji je za 24,2 milijuna BAM ili 3,4% (Grafikon 1.23).

Grafikon 1.23: Financijski račun i njegove komponente

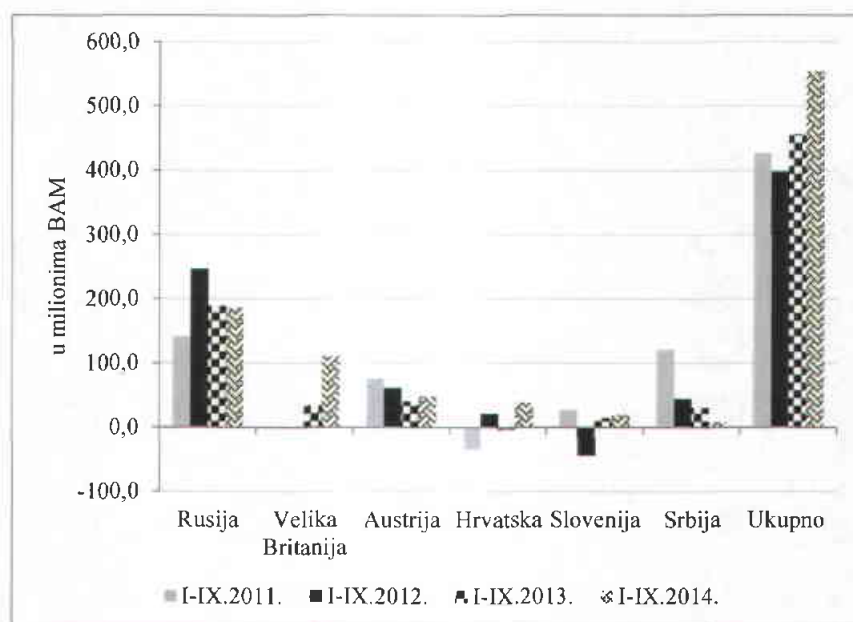

Izvor: CBBiH

Rusija je i u prvih devet mjeseci 2014. godine zadržala poziciju najvećeg investitora u BiH s aspekta izravnih stranih investicija, DSI, (Grafikon 1.24). U tom razdoblju DSI iz Rusije, bez zadržanih zarada iznosile su 186 milijuna BAM, a slijede Velika Britanija i Austrija sa 110,9 milijuna BAM i 49,4 milijuna BAM. U istom razdoblju DSI iz Hrvatske, Slovenije i Srbije iznosile su 38,5 milijuna BAM, 20,5 milijuna BAM, odnosno 8,3 milijuna BAM. U prva tri kvartala 2014. godine ukupne DSI iznosile su 554,7 milijuna BAM i veće su u odnosu na isto

razdoblje prethodne godine za 21,6%. Najveća koncentracija DSI je u tri djelatnosti: proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda (184 milijuna BAM), vađenje ugljena i lignita (110,7 milijuna BAM) i financijske i uslužne djelatnosti, osim osiguranja i mirovinskih fondova (62,6 milijuna BAM). Prema platno-bilančnim podacima o DSI koji sadrže procjenu zadržanih zarada u razdoblju Q1 2014. godine do Q3 2014.godine ukupne DSI su porasle za 18,7% (I-IX. 2014/ I-IX. 2013.godine) i dostigle su razinu od 667 milijuna BAM.

Grafikon 1.24: Tijekovi DSI u BIH po zemljama

Izvor: CBBiH. * Napomena: Bez zadržane zarade.

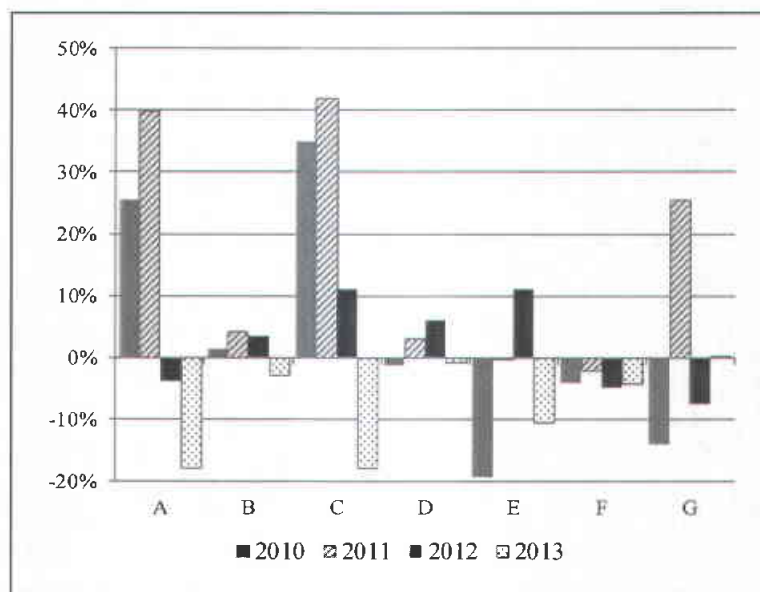
U odnosu na 2013. godinu, gdje je bio prisutan trend rasta izvoza i stagnacija uvoza, 2014. godinu karakterizira pad ili relativno niska stopa rasta izvoza i rast uvoza, što je u konačnici i dovelo do produbljivanja trgovinskog deficita koji je na godišnjoj razini veći za 726,0 milijuna BAM ili 11,0%, što je opet imalo negativan utjecaj na devizne rezerve. Najznačajnija razlika u 2014. godini na strani izvoza je da je u odnosu na 2013. godinu po kvartalima došlo do pada izvoza ili su stope rasta bile dosta niže, te je izvoz na godišnjoj razini veći za svega 3,6%. Nadalje, drugi i treći kvartal su obilježile katastrofalne poplave, što je imalo kratkoročne negativne učinke na neke od izvoznih proizvoda (npr. izvoz namještaja i drveta, poljoprivredni proizvodi). Podatci za treći i četvrti kvartal pokazuju da se radilo o kratkoročnim pojavama i da je većina izvoznih tvrtki uspjela, unatoč određenim smanjenjima u proizvodnji, odgovoriti na potražnju glavnih trgovinskih partnera. Ono što je dominantno

utjecalo na smanjenje izvoza je, ustvari, smanjenje vrijednosti izvoza električne energije, koji je u 2013. godini bio glavni generator rasta izvoza. Izvoz proizvoda mineralnog podrijetla, što se najvećim dijelom odnosi na električnu energiju je manji za 13,1%, i isključivo je rezultat smanjenja cijena električne energije na tržištu naših susjeda, dok je došlo do povećanja izvezenih količina. Iako je u posljednjem kvartalu došlo do stabilizacije izvoza el. energije, smanjenje od preko 40% u drugom kvartalu je dominantno utjecalo na konačnu negativnu godišnju stopu rasta. Izvoz baznih metala koji čini jednu petinu ukupnog izvoza je na godišnjoj razini manji za 0,3%. U drugoj polovici 2014. godine je došlo do porasta cijena aluminija, što je unatoč smanjenju izvezenih količina, umanjilo pad izvoza aluminija koji je u odnosu na 2013. godinu manji za 3,4%. S druge strane povećana količinska potražnja za željezom je usprkos značajnom padu cijena željezne rude prouzročila godišnji rast izvoza ove rude od 5,8%. Ostale glavne izvozne skupine proizvoda imaju pozitivne i visoke stope rasta. Tako je godišnji rast izvoza proizvoda kemijske industrije iznosio 13,7%, drveta i proizvoda od drveta 11,3%, obuća, šeširi i kape 19,6%, strojeva i aparata 9,3%, te namještaja 5,5%. Stoga se nameće kao zaključak da je na izvoz u 2014. godini dominantan utjecaj imalo smanjenje cijena el. energije, cijene baznih metala na svjetskom tržištu, te umjeren rast odnosno potražnja zemalja članica EU28 za našim proizvodima, što se u najvećoj mjeri odnosi na Austriju, Italiju, te Sloveniju.

Osnovna karakteristika i promjena u uvozu u odnosu na 2013. godinu je sljedeća: došlo je do rasta uvoza koji je prouzročen porastom potrošnje, kako vladinog, tako i privatnog sektora, te sektora stanovništva. Naime, poplave koje su pogodile našu zemlju utjecale su i na porast potražnje za uvoznim robama. Vladin sektor je povećao investicijsku potrošnju za obnovu uništene infrastrukture, dok je povećanje socijalnih transfera namijenjenih stanovništvu povećalo osobnu potrošnju, te većina glavnih skupina proizvoda bilježi visoke stope rasta, s iznimkom proizvoda mineralnog podrijetla i hrane. Rast uvoza u 2014. godini na godišnjoj razini iznosi 6,8%. Promatrano prema skupinama proizvoda, 2014. godinu karakterizira pad uvoza proizvoda mineralnog podrijetla i stagnacija uvoza hrane i prehrambenih preradevina, što su skupine proizvoda koje su u prethodnim godinama imale značajan doprinos u produbljenju trgovinskog deficita. Razlog za smanjenje vrijednosti uvoza ove dvije skupine proizvoda je smanjenje cijena nafte i hrane na svjetskom tržištu. Tako je godišnji pad vrijednosti uvoza proizvoda mineralnog podrijetla (što se u najvećoj mjeri odnosi na naftu i naftne derivate) iznosio 7,6%, unatoč blagom povećanju uvezene količine. Ostale glavne skupine proizvoda imaju dosta visoke stope rasta. To je slučaj s proizvodima kemijske

industrije, gdje je stopa rasta iznosila 6,1%, tekstil i proizvodi od tekstila 19,2%, strojevi, aparati i mehanički uređaji 25,2%, te prijevozna sredstva 10,8%.

Grafikon 1.25: Smanjenje/povećanje trgovinskog deficita po skupinama proizvoda (godišnje promjene)

Izvor: BHAS

Legenda:

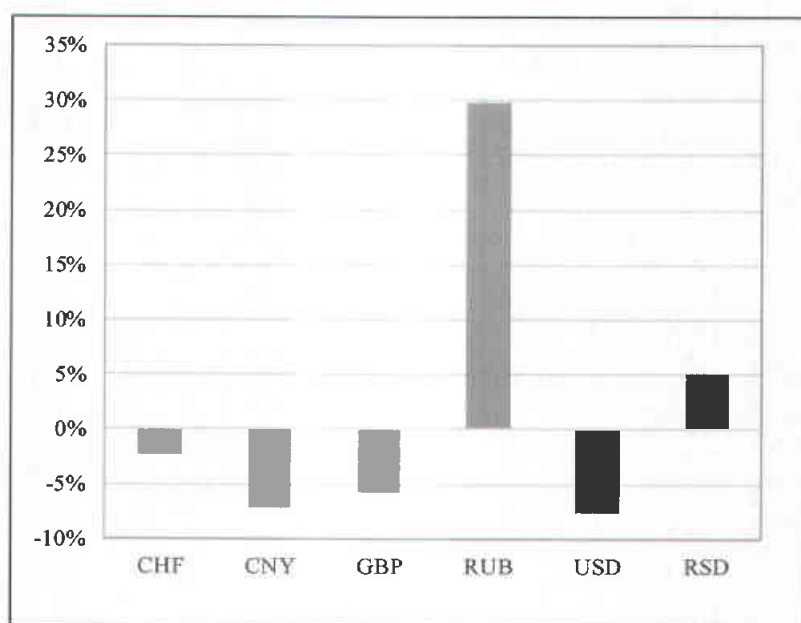
- A Žitarice
- B Razni prehrambeni proizvodi
- C Mineralna goriva, mineralna ulja, električna energija
- D Farmaceutski proizvodi
- E Strojevi, aparati i mehanički uređaji
- F Električni strojevi i oprema i njihovi dijelovi
- G Vozila

II. Nominalni i realni efektivni devizni tečaj

U 2014. godini se nastavlja aprecijacijski trend nominalnog efektivnog tečaja BAM (NEER), što je rezultat kretanja EUR, naše sidrene valute prema drugim valutama naših trgovinskih partnera. Iako je u drugoj polovici godine došlo do slabljenja EUR prema američkom dolaru (vidjeti obrazloženje u poglavlju međunarodno gospodarsko okruženje), kao i slabljenja EUR prema švicarskom franku, te deprecijacije i prema kineskom juanu i britanskoj funti, nominalni efektivni tečaj je na godišnjoj razini u prosincu veći za 1,03 procentna poena. Na

aprecijaciju je dominantno utjecalo slabljenje ruske rublje i to za skoro 30 procentnih poena, što je opet rezultat geopolitičkih previranja i ukrajinske krize (Grafikon 1.26). Nakon prošlogodišnjeg deprecijacijskog trenda realnog efektivnog tečaja (REER) u 2014. godini je došlo do stabilizacije REER-a i u posljednjem kvartalu čak i do blagog porasta, te je u odnosu na treći kvartal REER aprecirao za 1,36pp, dok aprecijacija na godišnjoj razini iznosi 96bp (Grafikon 1.27). Ovakav trend REER-a se negativno odražava na cjenovnu konkurentnost BiH izvoza. Veliki raspon između NEER-a i REER-a je rezultat značajno niže inflacije u BiH u odnosu na zemlje glavne trgovinske partnere.

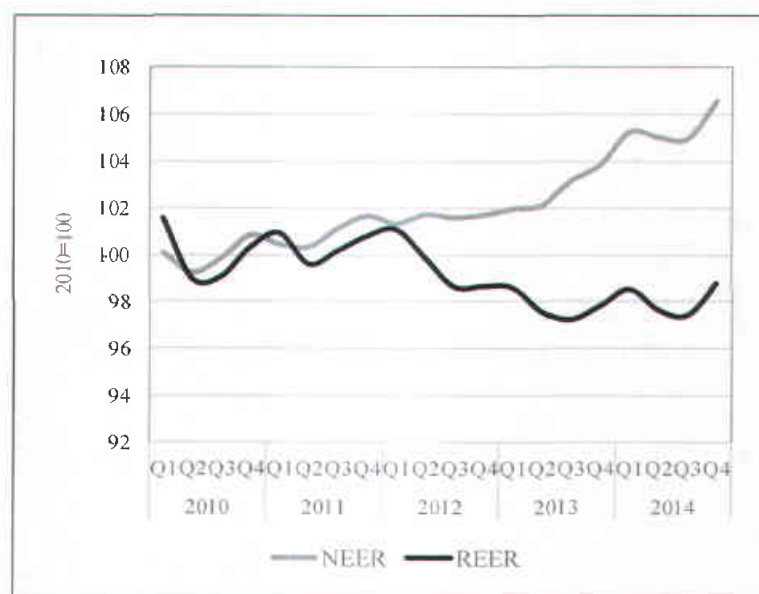
Grafikon 1.26: Godišnje promjene nominalnog tečaja BAM prema odabranim valutama u prosincu

Izvor: CBBiH

Grafikon 1.27: Nominalni i realni efektivni tečaj BAM

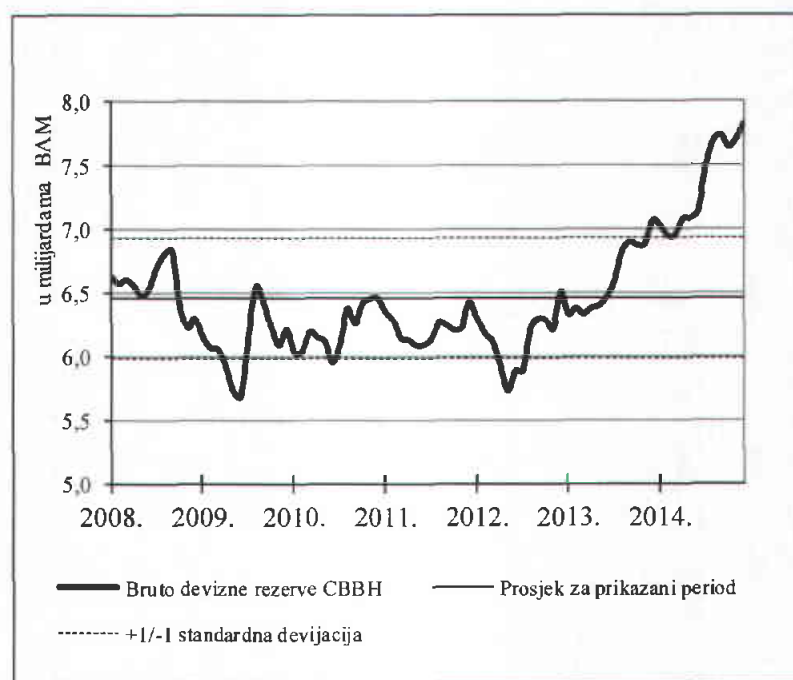

Izvor: Tabela 37.

2. Izvješće o poslovanju CBBiH u 2014. godini

Bruto devizne rezerve na kraju 2014.godine iznosile su 7,82 milijarde BAM, uz godišnji rast u iznosu od 757,3 milijuna BAM (10,7%) (Tabela 24). Snažan rast deviznih rezervi tijekom godine, naročito je izražen sredinom godine. Uz redoviti sezonski utjecaj otkupa deviza tada je došlo i do značajnog rasta javnog vanjskog duga (Grafikon 2.1 ispod). Ovo povećanje javnog vanjskog duga rezultat je doznaka VII. i VIII. tranše IMF SBA, uvećanih za sredstva namijenjena za ublažavanje posljedica prirodne katastrofe u ukupnom iznosu od 373,3 milijuna BAM.

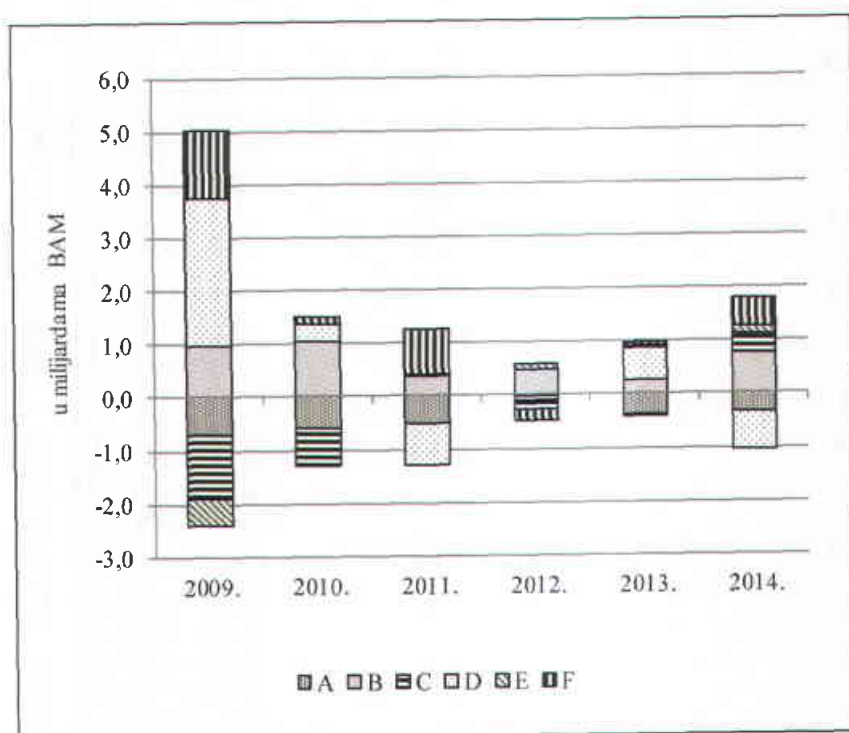
Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBH

Izvor: Tabela 24.

Grafikoni 2.2 i 2.3 ispod ilustriraju promjene u čimbenicima koji determiniraju razinu deviznih rezervi. Povijesno promatrano, promjene u domaćoj potražnji, te promjene u vanjskom dugu bankarskog i javnog sektora osnovni su čimbenici koji su determinirali promjene u deviznim rezervama.

Grafikon 2.2: Čimbenici koji su utjecali na promjene u deviznim rezervama CBBiH

Legenda:

A: Promjena u neto stranoj pasivi banaka

B: Promjena u javnom vanjskom dugu

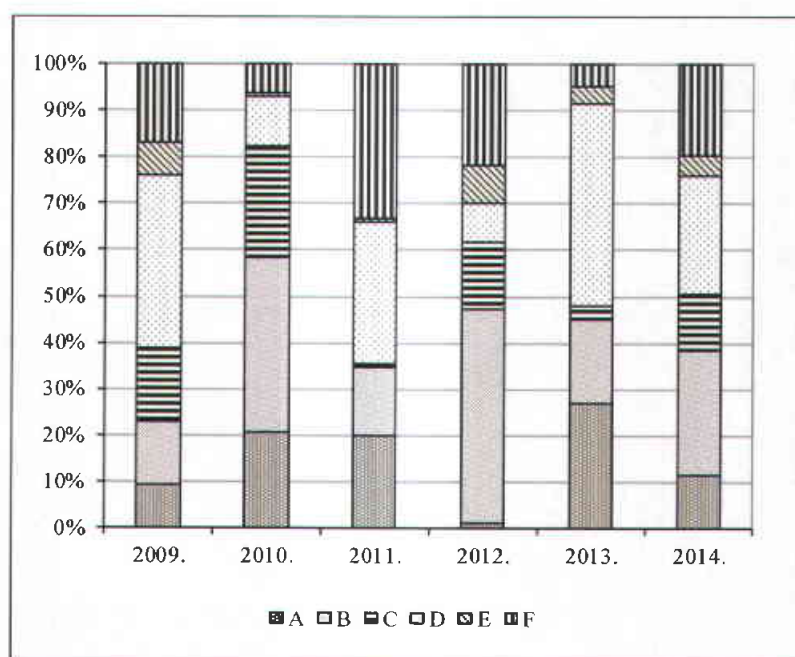
C: Promjena u izravnim investicijama (koje obuhvaćaju i zadržanu dobit)

D: Promjena u robnom deficitu

E: Promjene u doznakama

F: Ostalo

Grafikon 2.3: Relativni značaj čimbenika za promjene u deviznim rezervama CBBiH

Legenda, napomene i izvor kao uz Grafikon 2.2.

Vanjski dug bankarskog sektora je procikličan. Tako u razdobljima ekonomske ekspanzije ima pozitivan utjecaj na rast deviznih rezervi uslijed zaduživanja banaka u inozemstvu u svrhu plasiranja sredstava u zemlji. U razdobljima nepovoljnih makroekonomskih uvjeta, kada nastupa proces razduživanja banaka, njihov utjecaj na devizne rezerve je negativan. Proces razduživanja je nastavljen i tijekom 2014.godine (podpoglavlje 1.2.3) i imao je negativan utjecaj na devizne rezerve.

Promjene u vanjskomdugu vlade su imale pozitivan utjecaj na devizne rezerve. Unatoč značajnom pritisku otplate duga, nova zaduženja po osnovi IV IMF SBA, ali i od drugih kreditora utjecala su na povećanje deviznih rezervi CBBH.

U 2014. godini rast uvoza i niska stopa rasta izvoza su utjecali na produbljenje trgovinskog deficita, što je imalo negativan utjecaj na devizne rezerve, dok je u prethodnoj godini utjecaj smanjenja trgovinskog deficita imao i dominantan utjecaj na rast deviznih rezervi. U prethodnoj godini je utjecaj smanjenja vanjskotrgovinskog deficita na devizne rezerve bio oko 50%, dok je u 2014. taj utjecaj negativan i značajno umanjen (25%). S druge strane rast priljeva izravnih stranih investicija se pozitivno odrazio na devizne rezerve i utjecaj tog priljeva na kretanje deviznih rezervi se povećao za 9pp na godišnjojrazini.

2.1 Monetarna politika

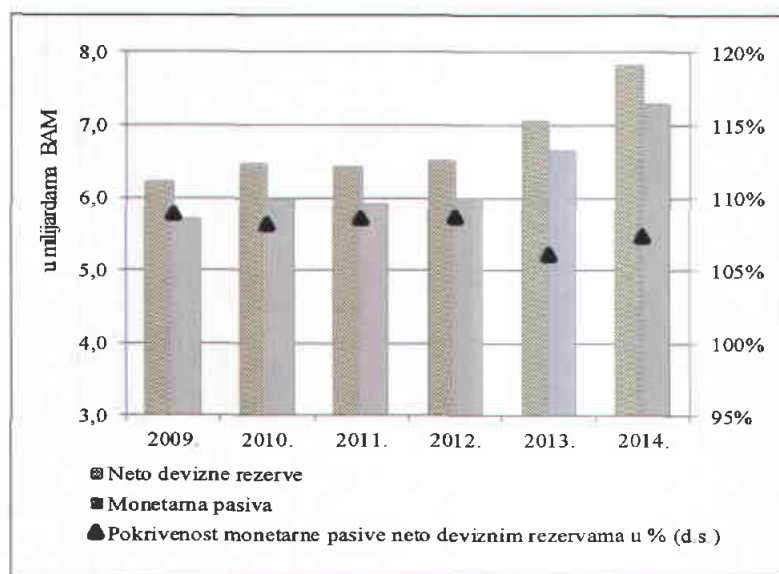
CBBiH je i u 2014. godini ispunila cilj koji je definiran Zakonom kao izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora. U skladu s člankom 31 Zakona CBBiH je obvezna osigurati da ukupan iznos njezine novčane pasive nikada ne prijeđe ekvivalentan iznos njezinih neto deviznih rezervi što je u potpunosti i ispunjeno. Pored toga, centralna banka je obvezna i održavati generalnu rezervu do razine iznosa odobrenog kapitala banke koji mora iznositi minimalno pet postotaka ukupnog iznosa novčane pasive prikazane na računima centralne banke za kraj te financijske godine. U skladu sa Zakonom ukupan iznos novčane (monetarne) pasive Centralne banke je uvijek zbroj:

(A) svih novčanica i kovanog novca koje su u opticaj stavile centrala, glavne jedinice i ostale filijale Centralne banke i

(B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njezinih organizacijskih jedinica od strane rezidentnih vlasnika računa.

Na kraju 2014. godine pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama iznosila je 107,3% i veća je u odnosu na prethodnu godinu jer su neto devizne rezerve zabilježile znatno veći rast u odnosu na monetarnu pasivu.

Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama

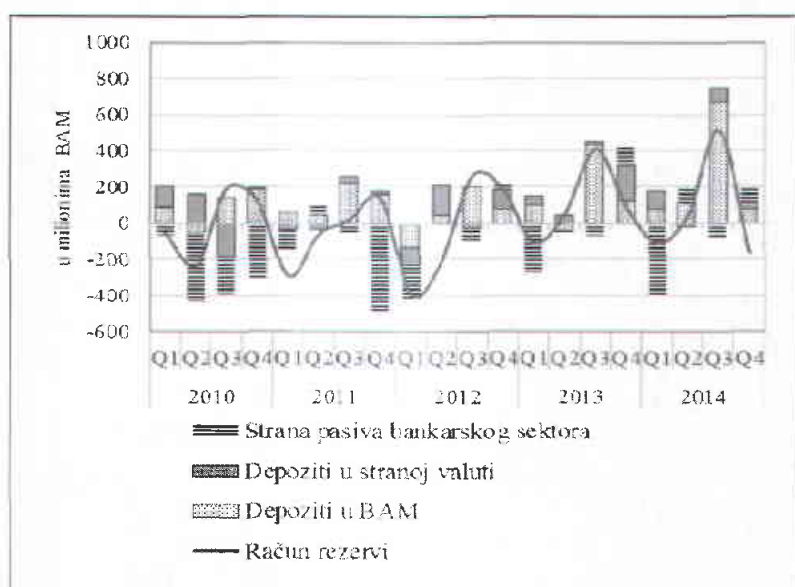

Izvor: Tabela 24.

2.2 Račun rezervi kod CBBiH

Osnovica za obračun obvezne rezerve je zabilježila godišnje povećanje u iznosu od 771,7 milijuna BAM (5,0%). Povećanje osnovice u domaćoj valuti je iznosilo 894,3 milijuna BAM (11,7%), dok se osnovica u stranoj valuti smanjila za 122,5 milijuna BAM (1,5%). Ovakva kretanja osnovice ukazuju da je i dalje prisutan trend razduživanja banaka, iako sredstva pozajmljena nakon studenoga 2008.godine ne ulaze u obračun obvezne rezerve. S druge strane, trend povećanja depozita, naročito depozita stanovništva, te rast javnog vanjskog duga bili su glavne odrednice kretanja osnovice u domaćoj valuti (Grafikon 2.5). Depoziti domaćih sektora u BAM su najveće povećanje bilježili u mjesecima priljeva po osnovi SBA aranžmana, pored kontinuiranog rasta depozita stanovništva tijekom cijele godine. Naime, nova zaduženja sektora generalne vlade, naročito polovicom godine dovela su i do značajnog rasta depozita ostalih sektora u narednim mjesecima nakon raspodjele ovih sredstava nižim razinama vlasti i krajnjim korisnicima.

Grafikon 2.5: Kvartalne promjene u obvezama banaka i računu rezervi kod CBBH

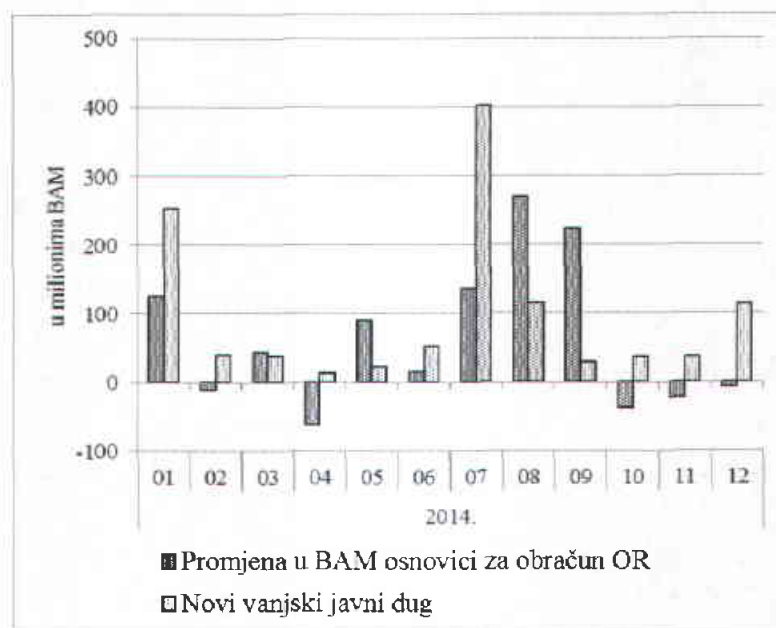
Izvor: Tabele 06, 07 i 09.

Grafikon 2.6 ispod prikazuje promjene u BAM osnovici za obračun OR i novom vanjskom javnom dugu (podpoglavlje 1.2.2). Utjecaj vanjskog javnog duga na promjene osnovice u domaćoj valuti je naročito izražen u mjesecima značajnijih povećanja, s tim da je potrebno napomenuti da se ovo povećanje depozita u BAM po osnovi javnog vanjskog duga reflektira

na osnovicu u domaćoj valuti tek u narednom obračunskom razdoblju (desetljeću), a što utječe i na mjesečne prosječne iznose.

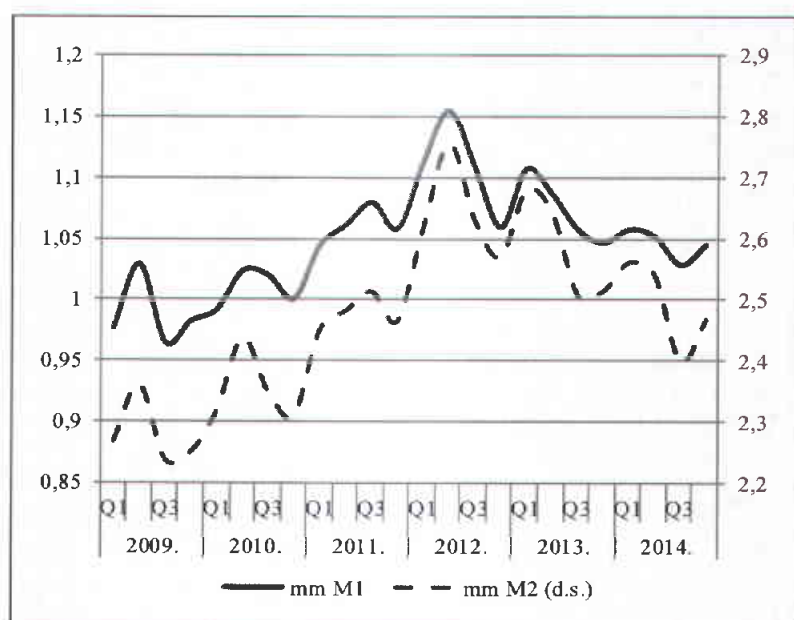
Grafikon 2.6: Promjene u BAM osnovici za obračun RR i novi vanjski javni dug

Izvor: CBBiH i Ministarstvo financija i trezora BiH

Potražnja domaćeg sektora za dugoročnim kreditima bilježi veće stope u odnosu na prethodnu godinu, ali još uvijek se ne može govoriti o značajnijem oporavku koji bi doveo do ubrzanja gospodarskih aktivnosti i domaće potrošnje. Uslijed rasta depozita banke se sve više oslanjaju na domaće izvore financiranja, međutim dobar dio ovog rasta depozita i dalje nije rezultat klasične štednje (podpoglavlje 1.2.3). Ovakva politika kreiranja depozita je i jedan od razloga postojanja razlike između razine rezervnog novca centralne banke i ukupnog depozitnog novca. Monetarna multiplikacija je nastavila trend smanjenja, prisutan od polovice 2012.godine, što ukazuje da rast razina računa rezervi koje banke drže kod CBBH nadmašuje rast depozita.

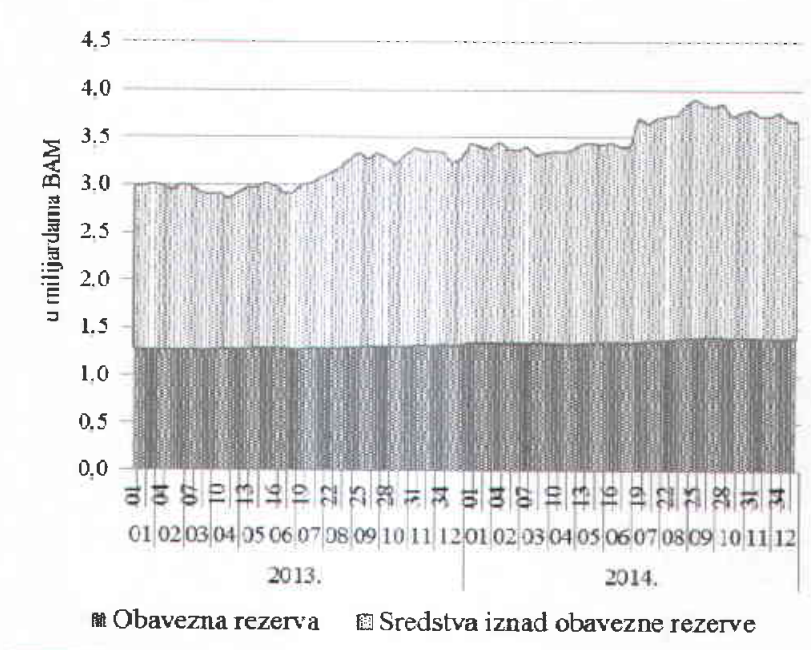
Grafikon 2.7: Multiplikacija novca

Izvor: Tabela 06.

Iako je osnovica za obračun OR na godišnjoj razini povećana, stanja na računu rezervi kod CBBiH determinirana su prvenstveno viškom sredstava koje banke drže kod CBBiH iznad OR (Grafikon 2.8). Najviše uslijed priljeva po osnovi javnog vanjskog duga, ali i uz utjecaj sezonskih čimbenikatijekom ljeta i krajem godine, stanje računa rezervi se povećalo na godišnjoj razini za 419,6 milijuna BAM (12,8%), od čega povećanje viška sredstava iznosi 346,5 milijuna (17,7%). Kraj godine bilježi stanje računa rezervi u iznosu od 3,67 milijardi BAM, dok su dnevne vrijednosti u trećem kvartalu dosežale i 4,00 milijardi BAM što čini više od polovice ukupnih deviznih rezervi CBBH. Razina depozita banaka kod monetarnih vlasti determiniran je s više čimbenika. Jedan od njih su i limiti bankarskih supervizora (entitetskih agencija za bankarstvo) u pogledu likvidnosti, ročne strukture, te deviznog rizika koji su daleko strožiji od propisa o OR-u. Sa stanovišta ispunjavanja propisa o likvidnosti bankama je sasvim svejedno drže li višak gotovine u vlastitim trezorima, na računu kod CBBiH ili na nostro računima u inozemstvu. U uvjetima niskih i čak negativnih kamatnih stopa na europskom bankarskom tržištu, uz stalne analize rejtinga, odluka o držanju sredstava na računu kod CBBH sa stajališta bankarskog sektora je logična. U svakom slučaju, činjenica je da banke i dalje raspolažu značajnim sredstvima likvidnosti, što je posljedica smanjenja ročnosti do dospijeca financijskih obveza banaka u odnosu na ranija razdoblja.

Grafikon 2.8: Stanja na računu rezervi kod CBBiH

Izvor: Tabela 17.

U sustavu obvezne rezerve je tijekom 2014.godine bilo 28 banaka koje su s iznimkom Bobar banke a.d. Bijeljina uredno ispunjavale zakonsku obvezu držanja sredstava na računu kod CBBiH. Ova banka nije uspjela ispuniti obveznu rezervu za tri obračunska razdoblja četvrtog kvartala. Odbor za financijsku stabilnost je nakon nastanka problema u poslovanju Bobar banke a.d. Bijeljina kontinuirano razmatrao stanje u bankarskom sektoru i zaključio da je riječ o izoliranom slučaju koji nema sustavni utjecaj na financijsku stabilnost bh. bankarskog sektora. Dana 23.12.2014.godine Agencija za bankarstvo RS prihvatila je izvješće privremenog upravnika o financijskom stanju i perspektivi Bobar banke a.d. Bijeljina i prijedlog da se nad bankom otvori postupak likvidacije. Istog dana banci je oduzeta dozvola za rad čime je nastupila obveza Agencije za osiguranje depozita BiH (AODBiH) za isplatu osiguranih depozita. Isplata osiguranih depozita je počela 19.1.2015. godine (15 radnih dana nakon oduzimanja dozvole za rad banci). Ukupan broj osiguranih deponenata u Bobar banci, prema podacima zaključno s 23.12.2014. godine, bio je 21.379 vrijednosti 86,6 milijuna BAM.

2.3 Upravljanje deviznim rezervama

Proces i rezultati upravljanja deviznim rezervama CBBiH, od izbijanja globalne financijske krize do razdoblja obuhvaćenog ovim Godišnjim izvješćem, bili su u znatnoj mjeri determinirani kretanjima na financijskim tržištima na kojima se, u skladu sa zakonom o CBBiH, investiraju devizne rezerve. Utjecaj globalnih kretanja na relevantnim financijskim tržištima na proces i rezultate upravljanja deviznim rezervama CBBiH u razdoblju od 2008. do 2013. godine je detaljnije objašnjen u Godišnjem izvješću za prethodnu 2013. godinu. Zbog daljnjeg pogoršanja stanja u ekonomiji zemalja eurozone i dodatnih stimulativnih mjera monetarne politike koje je ECB bila prinuđena poduzeti, tijekom 2014. godine došlo je do daljnjeg pada kamatnih stopa i stopa prinosa na europskom financijskom tržištu, što je dodatno otežalo proces upravljanja deviznim rezervama CBBiH u odnosu na 2013. godinu.

Prosječne godišnje vrijednosti jednomjesečnog (Euribor 1m) i tromjesečnog euribora (Euribor 3m) ostale su na približno istoj razini kao i 2013. godine, ali je ECB u 2014. godini u dva navrata (lipanj i rujan) smanjila sve tri ključne kamatne stope. Naime, referentna kamatna stopa ECB-a je na kraju 2014. godine (0,05%) za 20 baznih poena niža od njezine razine na početku iste godine (0,25%), dok je kamatna stopa po kojoj ECB kreditira banke na kraju 2014. godine (0,30%) za 45 baznih poena niža od njezine razine na početku iste godine (0,75%), a stopa po kojoj banke deponiraju sredstva kod ECB na kraju 2014. godine (-0,20%) je za 20 baznih poena niža od njezine razine na početku iste godine (0,00%). Mjere monetarne politike koje je poduzela ECB utjecale su na daljnji pad kamatnih stopa na depozite kod poslovnih inozemnih banaka kod kojih CBBiH investira i stopa prinosa na trezorske zapise i obveznice u koje CBBiH investira devizne rezerve. Krajem 2014. godine, ponuđene kamatne stope na kratkoročne depozite su konvergirale nultoj vrijednosti, a kamatne stope na depozite po viđenju su postale negativne. Pad tržišnih prinosa najviše je bio izražen kod državnih obveznica zemalja eurozone kreditnog rejtinga AAA. Primjera radi, prosječne stope prinosa na jednogodišnje obveznice opale su s 0,06% na 0,01% (tj. bile su u 2013. godini 10 puta više nego u 2014. godini), a prosječne stope prinosa na dvogodišnje obveznice s 0,18% na 0,04% (tj. bile su u 2013. godini pet puta više nego u 2014. godini). Nešto blaži pad tržišnih prinosa imale su desetogodišnje obveznice: prosječan prinos u 2013. godini (1,89%) bio je 1,4 puta veći nego u 2014. godini (1,38%).

Tabela 2.1: Kretanje tržišnih prinosa na vrijednosne papire zemalja eurozone najvišeg kreditnog rejtinga (AAA)

Razdoblje	Prinos na vrijednosne papire			
	Jednogodišnje	Dvogodišnje	Petogodišnje	Desetogodišnje
Prosjek za I-XII 2013.	0.056%	0.176%	0.841%	1.890%
Prosjek za I-XII 2014.	0.005%	0.037%	0.490%	1.377%
Prosjek na dan 31.12.2013.	0.094%	0.248%	1.059%	2.159%
Prosjek na dan 31.12.2014.	-0.091%	-0.116%	0.071%	0.637%
Omjer: I-XII 2013/I-XII 2014	10.41	4.82	1.72	1.37

Izvor: ECB Data Warehouse (17.02.2015. godine).

U takvim okolnostima CBBiH se i tijekom 2014. godine kontinuirano prilagođavala izmijenjenim okolnostima na relevantnim financijskim tržištima. Zbog niskih, a krajem godine i negativnih kamatnih stopa na kratkoročne depozite, dio deviznih rezervi preusmjeren je u vrijednosne papire, i to vrijednosne papire koji dospijevaju u dužim vremenskim rokovima i/ili u vrijednosne papire koji imaju nešto niže razine kreditnog rejtinga. Na taj način je struktura deviznih rezervi izmijenjena u pogledu veće izloženosti rizicima (prije svega kreditnom kroz investiranje u instrumente nižeg rejtinga, i tržišnom, odnosno kamatnom riziku kroz investiranje u instrumente dužeg preostalog roka do dospijeća) radi ostvarenja zadovoljavajuće razine kamatnih prihoda.

Proces restrukturiranja deviznih rezervi još uvijek traje, pri čemu se vodi računa o likvidnosti, sigurnosti i profitabilnosti CBBiH, a primijenjuje se i aktivniji pristup upravljanju portfeljom deviznih rezervi, čime se nastoji nadoknaditi niska razina ostvarenih kamatnih prihoda. Kako dostupne prognoze i očekivanja kretanja kamatnih stopa i prinosa, te kretanja cijene zlata i tečaja dolara ukazuju da će oporavak u eurozoni biti usporen i neuravnotežen, za očekivati je da postojeća struktura portfelja deviznih rezervi u narednim godinama neće moći generirati značajno višu razinu godišnjih kamatnih deviznih prihoda, pa samim tim ni značajno višu razinu ukupnih prihoda CBBiH.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci BiH i odgovarajućim internim aktima, CBBiH upravlja deviznim rezervama polazeći prvenstveno od načela likvidnosti i sigurnosti investiranja. Navedeno podrazumijeva da, uz održavanje visoke likvidnosti deviznih rezervi i prihvatljivu izloženost rizicima, nastoji ostvariti povoljne prinose na investirane devizne

rezerve uz osiguranje visokog stupnja sigurnosti. Odluke o upravljanju i investiranju deviznih rezervi donose se na tri razine u okviru organizacije CBBiH: (1) strateškom – Upravno vijeće, (2) taktičkom – Investicijski odbor i (3) operativnom – organizacijski oblici CBBiH nadležni za poslove upravljanja rizicima, bankarstva i monitoringa i analiza. Upravno vijeće odobrava Smjernice CBBiH o upravljanju deviznim rezervama kojima se određuje tip i razina rizika koji je CBBiH spremna preuzeti i diskrecijski prostor za taktičku i operativnu razinu. Investicijski odbor usmjerava proces upravljanja deviznim rezervama u okviru Smjernica i donosi Operativna pravila o investiranju. Organizacijski oblici Centralne banke nadležni za poslove investiranja deviznih rezervi, upravljanja rizicima, monitoringa i analiza djeluju u skladu sa smjernicama i operativnim pravilima, uključujući i donošenje operativnih odluka o investiranju.

U procesu upravljanja deviznim rezervama, tijekom 2014. godine kontinuirano su razmatrane dostupne informacije s relevantnih tržišta novca i kapitala u eurozoni i svijetu, kao i dostupne prognoze koje bi mogle utjecati na investiranje deviznih rezervi u tekućoj godini, ali i u narednom razdoblju. Također su analizirane mogućnosti i modaliteti politike investiranja i upravljanja deviznim rezervama CBBiH i inicirane odgovarajuće promjene politike investiranja s ciljem prilagođavanja tržišnim uvjetima u eurozoni. Dodatno, kontinuirano su analizirane informacije vezane za kretanje prinosa na financijskim tržištima na kojima se vrši investiranje deviznih rezervi, osnovni makroekonomski pokazatelji i projekcije za relevantne države, eurozonu i globalnu svjetsku ekonomiju, kao i informacije vezane za rejtinge ino-banaka kod kojih CBBiH ima oročene depozite i sredstva na tekućem računu i države koje su emitenti vrijednosnih papirastupljenih u portfelju deviznih rezervi CBBiH s ciljem minimiziranja kreditnog rizika.

Portfelj deviznih rezervi izložen je prvenstveno financijskim rizicima i to: kreditnom, tržišnom (kamatnom i deviznom riziku), te riziku likvidnosti. CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku ulaganjem prvenstveno u obveznice odabranih država eurozone, te plasiranjem depozita u odabrane centralne banke u eurozoni, odabrane poslovne ino-banke i BIS banku, uz uvjet da zadovoljavaju standarde podobnosti ugovorne strane. Upravljanje kreditnim rizikom se vrši definiranjem standarda podobnosti instrumenata/ugovornih strana i ograničenja koncentracije ulaganja u svaku pojedinačnu zemlju i pojedinu poslovnu ino-banku. Navedeni standardi i ograničenja se preispituju i po potrebi ažuriraju, pri čemu se vodi računa o službenim ocjenama vodećih svjetskih rejting agencija, kao i pokazateljima

dobivenim primjenom internih metoda za procjenu kreditnog rizika. Kamatni rizik, odnosno rizik smanjenja vrijednosti portfelja deviznih rezervi zbog promjena kamatnih stopa, kontrolira se primjenom tzv. referentnih portfelja (eng. Benchmark portfolios), kao i reguliranjem dužine trajanja (eng. Duration) ukupnog portfelja deviznih rezervi. Devizni rizik predstavlja mogućnost da CBBiH ostvari gubitak zbog promjene vrijednosti devizne aktive i devizne pasive, kao posljedica mogućeg nepovoljnog kretanja deviznih tečajeva valuta u kojima se drže devizne rezerve u odnosu na domaću valutu. Minimiziranje ovog rizika CBBiH vrši držanjem deviznih rezervi pretežito u eurima, s obzirom da je tečaj konvertibilne marke fiksiran u odnosu na euro. Instrumenti kojima se osigurava dnevna likvidnost su prekonoćni depoziti i sredstva na tekućim računima kod centralnih banaka zemalja eurozone, BIS-a i poslovnih ino-banaka koje zadovoljavaju kriterije kreditnog rizika, te dospijevajuća sredstva po svim instrumentima. Rizik likvidnosti kontrolira se investiranjem deviznih rezervi u depozite s kratkim dospeljem i kratkoročne vrijednosne papire.

Devizne rezerve CBBiH su tijekom 2014. godine investirane u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci BiH, Smjernicama Centralne banke o upravljanju deviznim rezervama i u skladu s Operativnim pravilima za investiranje, kao i instrukcijama Investicijskog odbora. U 2014. godini prosječno dnevno stanje deviznih rezervi je iznosilo oko 7,34 milijardi BAM, što je za 764 milijuna BAM više od prosječnog dnevnog stanja deviznih rezervi u 2013. godini, kada je ono iznosilo 6,57 milijardi BAM.

Iznos neto strane aktive, koja predstavlja pozitivnu razliku deviznih rezervi nakon pokrivanja monetarne pasive (BAM novac u opticaju i depoziti komercijalnih banaka) i obveza prema nerezidentima, tijekom 2014. godine je oscilirao usljed promjena razina, kako deviznih rezervi, tako i monetarne pasive. Krajem godine neto strana aktiva iznosila je 531,42 milijuna BAM, što je za 123,31 milijuna BAM ili za 30,21% više u odnosu na iskazano stanje na kraju 2013. godine. Devizne rezerve na kraju 2014. godine iznosile su 7.825,59 milijuna BAM i povećane su za 10,71%, odnosno za 757,25 milijuna BAM u odnosu na kraj 2013. godine, dok je monetarna pasiva u istom razdoblju zabilježila rast od 9,52% ili za 633,89 milijuna BAM. Neto strana aktiva predstavlja zaštitu od šokova koji mogu imati negativan utjecaj na tržišnu vrijednost financijskih instrumenata u koje su devizne rezerve investirane, a koji mogu umanjiti vrijednost deviznih rezervi i ugroziti načelo pune pokrivenosti monetarne pasive deviznim rezervama, kao jednog od osnovnih načela na kojem se temelji stabilnost i održivost valutnog odbora.

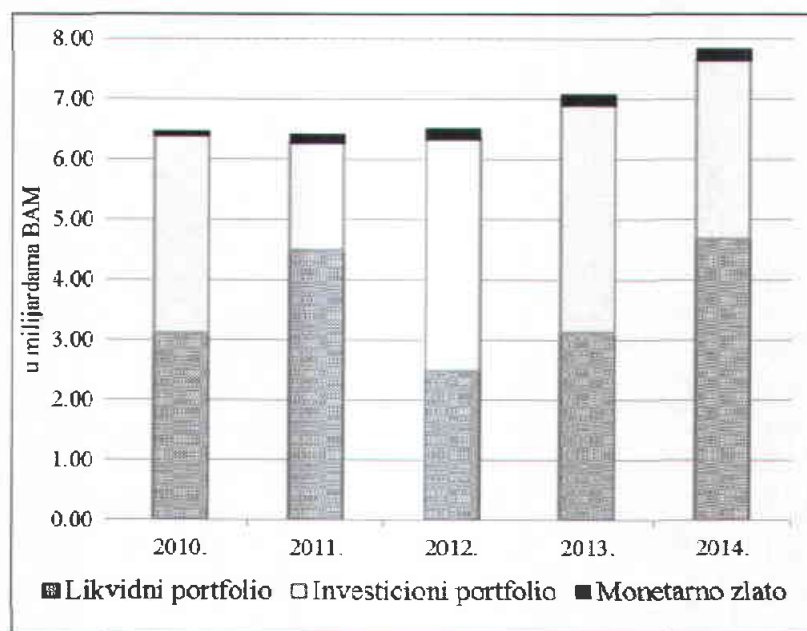
Strukturu deviznih rezervi na kraju 2014. godine činili su: investicijski portfelj s udjelom od 37,78%, likvidni portfelj s udjelom od 59,89% i monetarno zlato s udjelom od 2,34%. Likvidni portfelj čine depoziti kod centralnih banaka, BIS-a i ino-banaka (27,88% ukupnih deviznih rezervi), gotovina u trezoru CBBiH (0,92% ukupnih deviznih rezervi), specijalna prava vučenja (SDR) kod MMF-a (0,07% ukupnih deviznih rezervi) i vrijednosni papiri kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i manje (31,02% ukupnih deviznih rezervi). Stanje vrijednosnih papira kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i manje, kao najveće stavke likvidnog portfelja na kraju 2014. godine je iznosilo 2,43 milijarde BAM. Stanje depozita kod nerezidentnih banaka, kao druge najveće stavke likvidnog portfelja na kraju 2014. godine je iznosilo 2,18 milijardi BAM. Prosječno trajanje portfelja depozita je u 2014. godini iznosilo 27,72 dana (21,57 dana 2013. godine), te je oročavanje deviznih depozita vršeno na razdoblja od jednog tjedna do šest mjeseci.

Investicijski portfelj čine: vrijednosni papiri kojima je do dospijeca preostalo više od godinu dana, a koje su raspoložive za prodaju (32,3% ukupnih deviznih rezervi) i vrijednosni papiri za držanje do dospijeca (5,5% ukupnih deviznih rezervi). S ciljem zaštite od kreditnog rizika vrši se investiranje u vrijednosne papire europskih zemalja s visokim rejtingom, uz ograničenja maksimalnog udjela dužničkih instrumenata za svaku pojedinu zemlju. Modificirano trajanje portfeljavrijednosnih papira je na kraju 2014. godine iznosilo 2,84 godine.

CBBiH je prestrukturirala portfelj deviznih rezervi na način da su vrijednosni papiri raspoloživi za prodaju kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i manje iz investicijskog portfelja preklasificirani u likvidni portfelj, tako da je kategoriju trezorski zapisi zamijenila kategorija vrijednosni papiri kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i manje. Ovim se udio likvidnog portfelja povećao s prošlogodišnjih 44,18% na 59,89%, dok se udio investicijskog portfelja smanjio s prošlogodišnjih 53,50% na 37,78% ukupnih deviznih rezervi.

Prateći kretanja na tržištu, u odnosu na kraj 2013. godine, sredstva deponirana kod nerezidentnih banaka su smanjena za 35,9 milijuna BAM (1,62%), dok su sredstva investirana u vrijednosne papire (vrijednosni papiri kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i manje, vrijednosni papiri kojima je do dospijeca preostalo više od godinu dana i vrijednosni papiri za držanje do dospijeca) povećana za 791,8 milijuna BAM (17,24%).

Grafikon 2.9: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH

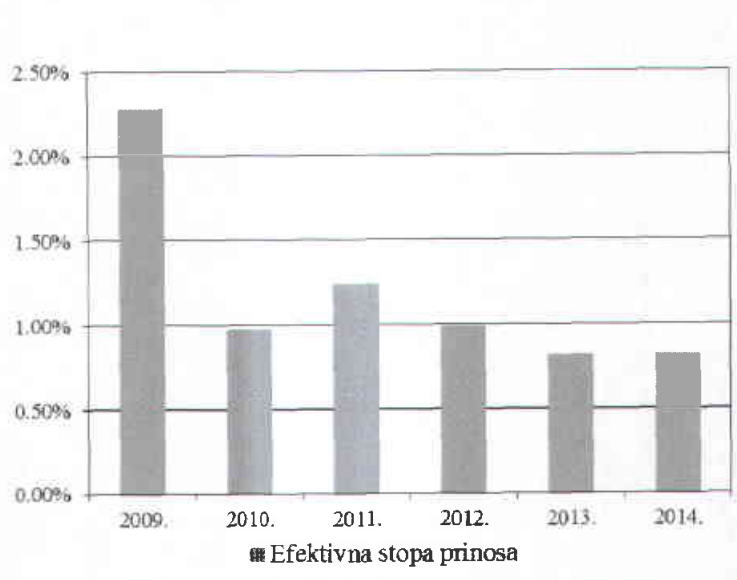
Izvor: CBBiH

Dio dobiti ostvarene u 2013. godini, u iznosu od 18,05 milijuna BAM doznačen je u travnju 2014. godine na račun Ministarstva financija i trezora BiH, koje je zaduženo za proračun institucija Bosne i Hercegovine.

Kombinirani učinak na bilancu uspjeha svih ulaganja deviznih sredstava CBBiH u konvertibilnu stranu valutu i monetarno zlato iznosi 60,53 milijuna BAM, a izražen efektivnom stopom prinosa¹⁶ za razdoblje 1.1.-31.12.2014. godine iznosi 0,83% (Grafikon 2.10).

¹⁶ Efektivna stopa prinosa izračunata je tako da su ukupni učinci investiranja sredstava deviznih rezervi (u zlato i u konvertibilnu stranu valutu) podijeljeni s prosječnim stanjem deviznih rezervi u promatranom razdoblju. Pri izračunavanju ukupnih učinaka investiranja sredstava deviznih rezervi u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamate na vrijednosnepapire i depozite, kao i realizirani neto kapitalni dobitci/gubitci usljed prodaje vrijednosnih papira portfelja deviznih rezervi CBBiH.

Grafikon 2.10: Prosječne godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH

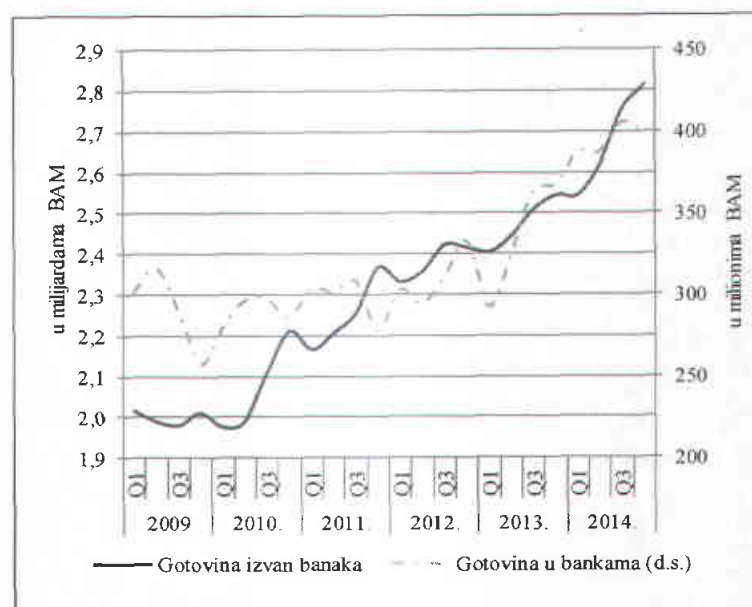

Izvor: CBBiH

2.4 Upravljanje gotovim novcem

Količina novca u opticaju u uvjetima aranžmana valutnog odbora uvjetovana je visinom sredstava na računu rezervi kod CBBiH i sastoji se od gotovine u trezorima banaka i gotovine izvan banaka, odnosno, količine novca koji cirkulira u ekonomiji. Izražen rastući trend bilježi ne samo gotovina izvan banaka, nego i gotovina u trezorima banaka i to već drugu godinu zaredom (Grafikon 2.11).

Grafikon 2.11: Gotovina izvan monetarnih vlasti

Izvor: Tabela 06

Naglašena potražnja za gotovinom u domaćoj valuti može imati transakcijski ili štedni karakter. S obzirom na sklonost građana ka štednji u stranoj valuti, te odsustva značajnijih šokova koji bi mogli narušiti stabilnost financijskog sektora u 2014. godini, ova potražnja bi se najprije mogla objasniti transakcijskim zahtjevima i to uslijed neslužbenih gotovinskih tijekova koji su karakteristični za zemlje s velikim udjelom sive ekonomije. Potražnja za gotovinom od strane banaka je rezultat uvećanih zahtjeva klijenata za gotovim novcem. Dodatnu potražnju za gotovinom potiču i iznimno niske kamatne stope na depozite, osobito na kratak rok. Na ovaj način, oportunitetni trošak držanja gotovine je u potpunosti minimaliziran.

Opskrbljivanje komercijalnih banaka gotovim novcem vrši se putem trezora glavnih jedinica i filijala CBBiH, smještenih u Sarajevu, Banja Luci, Mostaru i Brčkom, uz strogo poštivanje aranžmana valutnog odbora. Komunikacija vezana za opskrbljivanje komercijalnih banaka gotovim novcem obavlja se isključivo putem platforme elektronskog međubankarskog tržišta novca. Na dan 31.12.2014. godine ukupna vrijednost gotovine u opticaju je iznosila 3,21 milijardu BAM; u opticaju je bilo 51.148.669 komada novčanica ukupne vrijednosti 3,08 milijardi BAM i 268.097.485 komada kovanog novca ukupne vrijednosti 135,6 milijuna BAM (Tabela 2.2).

Tabela 2.2: Apoenska struktura novca u opticaju na dan 31.12.2014. godine

Apoen	Datum puštanja u opticaj	Komada	Vrijednost	Udio u opticaju
<i>Novčanice</i>				
200	15.05.2002. godine	2,536,326	507,265,200.0	15.80%
100	27.07.1998. godine	15,009,750	1,500,975,000.0	46.75%
50	27.07.1998. godine	16,307,726	815,386,300.0	25.40%
20	27.07.1998. godine	7,834,425	156,688,500.0	4.88%
10	22.06.1998. godine	9,460,442	94,604,420.0	2.95%
Ukupno novčanica		51,148,669	3,074,919,420.0	95.78%
<i>Kovanice</i>				
5	04.01.2006. godine	7,885,767	39,428,835.0	1.23%
2	28.06.2000. godine	10,603,352	21,206,704.0	0.66%
1	28.06.2000. godine	39,434,542	39,434,542.0	1.23%
0.5	09.12.1998. godine	27,975,084	13,987,542.0	0.44%
0.2	09.12.1998. godine	56,700,122	11,340,024.4	0.35%
0.1	09.12.1998. godine	78,327,610	7,832,761.0	0.24%
0.05	04.01.2006. godine	47,171,008	2,358,550.4	0.07%
Ukupno kovanica		268,097,485	135,588,958.8	4.22%
UKUPNO			3,210,508,378.8	100.00%

Izvor: CBBiH

Ukupna vrijednost gotovine u opticaju na dan 31.12.2014. godine u odnosu na 31.12.2013. godine, povećana je za 300.650.290,50 BAM (10,33%). Količina novčanica u odnosu na isto razdoblje prošle godine se povećala za 4.198.808 komada ukupne vrijednosti 291.981.600,00 BAM. U ovoj godini je povećana količina novčanica svih apoena. Količina kovanog novca u opticaju u odnosu na isto razdoblje prošle godine povećala se za 21.948.028 komada ukupne vrijednosti 8.668.690,50 BAM. Najviše su se povećale količine kovanica apoena 10 feninga (6,4 milijuna komada, odnosno za 8,87%) i 5 feninga (5,7 milijuna komada, odnosno 13,65%).

Centralna banka vrši kontinuirano povlačenje oštećenih novčanica, koje se uništavaju u skladu s važećim propisima. Povlačenjem oštećenih i pohabanih novčanica i puštanjem u opticaj novčanica nove serije održava se zadovoljavajuća kvaliteta novca u opticaju. U 2014. godini uništeno je 8.923.635 komada oštećenih novčanica ukupne vrijednosti 342,0 milijuna BAM i 55.243 komada oštećenog kovanog novca ukupne vrijednosti 75,6 tisuća BAM (Tabela 2.3).

Tabela 2.3: Pregled opticaja gotovine, uništenih novčanica i krivotvorina u razdoblju 1998. - 2014.

Godina	Opticaj, u BAM	Uništene novčanice, u BAM	Falsifikati, u vrijednosti BAM
1998	114,598,095	-	40
1999	167,458,839	363,364	142,485
2000	695,887,615	8,405,863	230,204
2001	1,805,962,219	193,834,014	112,185
2002	1,870,782,940	92,531,914	41,665
2003	1,721,858,246	201,504,034	66,831
2004	1,817,427,255	118,743,350	44,153
2005	1,907,182,940	82,025,000	66,285
2006	2,154,234,164	93,830,269	51,202
2007	2,439,709,153	279,167,134	44,166
2008	2,552,431,902	867,449,706	49,831
2009	2,267,734,115	573,411,726	111,438
2010	2,497,501,445	261,884,788	72,701
2011	2,645,055,508	13,809,849	63,047
2012	2,747,511,841	477,374,530	33,604
2013	2,909,858,088	333,310,750	50,009
2014	3,210,508,379	342,006,890	34,748

Izvor: CBBiH

U 2014. godini je u CBBiH registrirana 951 krivotvorena novčanica i 1.613 krivotvorena kovanica konvertibilne marke u ukupnoj vrijednosti 34,7 tisuće BAM (Tabela 2.4). U odnosu na 2013. godinu, broj krivotvorenih novčanica je niži za 27,9%, a broj registriranih krivotvorenih kovanica je niži za 37,89%.

Tabela 2.4: Registrirane krivotvorene novčanice i kovanice BAM u 2014. godini

Apoen	Novčanice					Kovanice			Ukupno
	200	100	50	20	10	5	2	1	
Komada	9	87	167	626	62	255	125	1,233	2,564
Udio	0.95%	9.15%	17.56%	65.83%	6.52%	15.81	7.75	76.44	-
Vrijednost	1,800	8,700	8,350	12,520	620	1,275	250	1,233	34,748

Izvor: CBBiH

U 2014. godini od proizvođača je primljen kovani novac izdanja 2013. godine: apoena 1 BAM u količini 3.000.000 komada, apoena 50 feninga u količini 3.000.000 komada, 20 feninga u količini od 17.200.000 komada, 10 feninga u količini od 22.200.000 komada i 5 feninga u količini od 21.564.000 komada. Sva obilježja na kovanicama izdanja 2013. godine

ostala su ista kao i na prethodnim izdanjima. Navedeni kovani novac pušta se u opticaj sukcesivno kao zakonsko sredstvo plaćanja u BiH preko svojih glavnih jedinica i filijala.

2.5 Održavanje platnih sustava

Zakonsku obvezu održavanja odgovarajućih platnih i obračunskih sustava CBBiH je ispunila i u 2014. godini. Održavani su Centralni registar kredita (CRK) i Jedinstveni registar transakcijskih računa (JRTR), a obavljan je i međunarodni *kliring* plaćanja s inozemstvom.

U odnosu na 2013. godinu zabilježen je značajan porast transakcija u platnom prometu, osobito međubankarskom (Tabela 2.5 ispod). Rast broja i vrijednosti međubankarskih transakcija prouzročen je rastom transakcija kroz sustav poravnanja u stvarnom vremenu, RTGS (Tabela 18). Kao i u ranijim razdobljima, većina transakcija u međubankarskom platnom prometu obavlja se u manjem broju banaka; u preko 5 banaka obavljeno je 49,8% ukupne vrijednosti i 49,4% ukupnog broja transakcija u platnom prometu.

Tabela 2.5: Platni promet preko komercijalnih banaka u 2014. godini

	Interbankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu	Intrabankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu	Ukupno	Promjena u odnosu na prethodnu
Broj, u milijunima						
2013.	35.8	5.8%	58.2	-10.1%	94.0	-4.6%
2014.	37.9	6.0%	59.7	2.6%	97.7	3.9%
Vrijednost, u milijardama BAM						
2013.	76.60	-6.0%	84.98	-5.5%	161.59	-5.8%
2014.	87.86	14.7%	87.84	3.4%	175.70	8.7%

Izvor: CBBiH

Za razliku od klasičnog platnog prometa, kartično plaćanje je gotovo nepromijenjeno u odnosu na prethodnu godinu (Tabela 2.6). U 2014. godini zabilježen je porast transakcija na bankomatima, a smanjenje na POS terminalima (eng. Point of sale; mjesto prodaje). Smanjenje na POS terminalima u odnosu na prethodnu godinu prouzročeno je smanjenjem kupnje, ali i realizirane gotovine. Realizirana gotovina na POS terminalima (10,75% ukupne realizirane gotovine u 2014. godini) je iznosila 643,9 milijuna BAM, što je za 9,34% manje nego prethodne godine. Prodaja na POS terminalima iznosila je 1,18 milijardi BAM, što je čak 23,87% niže u odnosu na prethodnu godinu. Smanjenje prodaje na POS terminalima u najvećoj mjeri je prouzročeno smanjenjem realizacije inozemnih kartica u BiH (Tabela 2.7).

Podatci iz iste tabele ukazuju i da je tijekom 2014. godine došlo do smanjenja realizirane vrijednosti u inozemstvu kartica izdanih u bh bankama.

Tabela 2.6: Pregled prometa karticama na ATM i POS uredajima

	2011	2012	2013	2014
POS, u milijardama BAM	1.71	1.70	2.27	1.83
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	9.3%	-0.7%	33.3%	-19.3%
ATM, u milijardama BAM	4.32	4.63	4.92	5.35
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	10.7%	7.2%	6.3%	8.7%
Ukupno, u milijardama BAM	6.03	6.33	7.18	7.18
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	10.3%	4.9%	13.5%	-0.1%

Izvor: CBBiH

Tabela 2.7: Realizirane vrijednosti po karticama po načelu rezidentnosti

Godina	Podizanje gotovine		Kupovina roba i usluga na POS terminalima	Ukupno
	Bankomati	POS terminali		
Realizirane vrijednosti inozemnih kartica u BiH, u milijunima BAM				
2010	529.5	74.2	155.6	759.4
2011	560.6	74.7	186.0	821.2
2012	674.6	76.7	201.2	952.5
2013	969.0	85.6	324.4	1,379.0
2014	807.9	70.9	266.1	1,144.9
Realizirane vrijednosti u inozemstvu kartica izdanih u BiH, u milijunima BAM				
2010	109.0	2.3	160.0	271.3
2011	103.4	1.7	181.2	286.2
2012	116.1	1.6	216.9	334.6
2013	124.8	0.0	312.1	436.9
2014	140.5	1.7	232.6	374.9

Izvor: CBBiH

Tradicionalno najzastupljeniji brend kartica u BiH je Visa (Tabela 2.8). Najveći promet bilježi se na debitnim karticama, od čega je udio Visa debitnih kartica 63,03%.

Tabela 2.8: Zastupljenost kartica prema brendovima

Godina	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Ostale	Ukupno
2010	1,171,237	486,230	8,363	25,618	1,003	1,015	1,693,466
2011	1,258,923	506,181	7,390	17,649	902	0	1,791,045
2012	1,275,925	541,389	7,390	13,418	804	95	1,839,021
2013	1,261,893	607,700	6,098	12,774	676	0	1,889,141
2014	1,268,252	645,879	6,570	11,200	453	0	1,932,354

Izvor: CBBiH

U BiH je u 2014. godini bilo postavljeno 24.420 bankomata, od čega je: 1.426 bankomata (+4,24% u odnosu na 2013. godinu), 21.792 POS terminala za trgovinu (+6,81% u odnosu na 2013. godinu) i 1.202 POS terminala za gotovinu (-3,69% u odnosu na 2013. godinu). Internet bankarstvo, ili neku vrstu elektronskog bankarstva, pravnim licima i stanovništvu u 2014. godini nudilo je 25 banaka. Iako broj korisnika iz godine u godinu značajno raste, broj od 213.562 korisnika (0,01% broja ukupnih kartica u BiH u 2014. godini), većinom fizičkih lica, nije pretjerano dojmljiv.

CBBiH je doprinosila financijskoj stabilnosti i održavajući centralni registar kredita (CRK) koji na dnevnoj osnovi podacima ažuriraju 29 poslovnih banaka, 18 mikrokreditnih organizacija, 14 leasing tvrtki i ostalih institucija. CRK se tijekom 2014. godine pristupalo 2,47 milijuna puta (-9,97% u odnosu na 2013. godinu). Ukupan broj pristupnih točaka registru je 1.709 (+11,77% u odnosu na 2013. godinu), a poslovne banke koriste najviše pristupnih mjesta, 1.346. Slijede mikrokreditne organizacije sa 178 pristupnih mjesta, leasing kuće i ostale institucije s 37 pristupnih mjesta.

U jedinstvenom registru transakcijskih računa (JRTR) na kraju 2014. godine bili su pohranjeni podaci o 290.178 transakcijskih računa, od čega 222.359 aktivnih i 67.819 blokiranih računa. JRTR se pristupalo s 1.641 pristupnih točaka koje je koristilo: 29 banaka, 10 mikrokreditnih organizacija, te 66 leasing organizacija i drugih institucija. Organizacijske jedinice CBBiH u protekloj godini izdale su ukupno 11.259 izvoda (+25,66% u odnosu na 2013. godinu) iz JRTR i to: Glavna jedinica Sarajevo 7.105; Glavna banka Republike Srpske Centralne banke BiH 1.624; i Glavna jedinica Mostar 1.624.

CBBiH je i u 2014. godini vršila međunarodni *kliring* plaćanja između BiH i srbijanskih banaka. Kroz sustav klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano

je ukupno 8.769 naloga (+10,59% u odnosu na 2013. godinu), čija je vrijednost bila 131,05 milijuna eura (+6,85% u odnosu na 2013. godinu). U sustavu plaćanja između dvije države sudjelovalo je pet banaka iz BiH, a udio jedne bankarske grupacije u ovoj vrsti transakcija iznosilo je 85,75% ukupne vrijednosti naloga u 2014. godini.

2.6 Uloga fiskalnog agenta

Bilateralnim Ugovorom o servisiranju vanjskog duga BiH, Ministarstvo financija i trezora BiH daje ovlaštenje CBBiH da u ime i za račun Ministarstva obavlja poslove agenta za servisiranje vanjskog duga BiH (u skladu s odredbama Zakona o zaduživanju, dugu i jamstvima BiH, Zakona o Centralnoj banci BiH, Zakona o financiranju institucija BiH, Zakona o sustavu neizravnog oporezivanja u BiH i Zakona o uplatama na Jedinstveni račun i raspodjeli prihoda). Centralna banka je prema odredbama navedenog Ugovora nadležna za: pravovremeno osiguravanje stranih valuta za plaćanje dospjelih obveza; pravovremeno i točno izvršenje naloga/instrukcija Ministarstva za servisiranje vanjskog duga; korespondenciju sa stranim bankama i kreditorima i, izvještavanje Ministarstva o svim izvršenim transakcijama. U skladu sa zaključenim agentskim sporazumom između CBBiH i Ministarstva financija i trezora BiH, tijekom 2014. godine izvršavani su poslovi vezani za kredite i donacije po ugovorima koje je zaključilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine s međunarodnim financijskim institucijama (EIB, EBRD, Svjetska banka, i dr.)¹⁷ kao i usluge platnog prometa u zemlji i inozemstvu, upravljanje depozitnim računima, konverzije sredstava, investiranje deviznih sredstava u depozite, te poslovi servisiranja ino-duga. Također, na osnovu zaključenih ugovora između CBBiH i Ministarstva financija FBiH i CBBiH izvršavaju se poslovi bankarskog i fiskalnog agenta. CBBiH je u skladu sa zaključenim ugovorima nastavila djelovati kao bankarski i fiskalni agent Agencije za bankarstvo Federacije BiH, Agencije za bankarstvo RS-a, Brčko Distrikta te za entitetske registre vrijednosnih papira.

---

¹⁷ U skladu sa Statutom Svjetske banke, CBBiH je depozitar za članice skupine Svjetske banke: IBRD, IDA i MIGA. Po nalogu navedenih članica, izvršavaju se financijske transakcije na njihovim depozitnim računima u CBBiH.

U skladu s Ugovorom zaključenim s Agencijom za osiguranje depozita BiH, nastavljen je proces evidencije portfelja vrijednosnih papira ove institucije, kojim prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita s ino-portfelj menadžerom, upravlja portfelj menadžer.

U skladu sa zaključenim Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i Uprave za neizravno oporezivanje BiH (UIO), a na osnovu Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda, tijekom 2014. godine nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa UIO za prikupljanje prihoda od neizravnih poreza. Po ovom aranžmanu komercijalne banke su na dnevnoj osnovi transferirale na račun za evidentiranje, držanje i raspodjelu prihoda UIO kod CBBiH sve prikupljene prihode, a potom su se ti prihodi po nalogu UIO alocirali na više računa po različitim namjenama u skladu sa zakonskom regulativom i nalogom UIO. Na osnovu Zakona o akcizama u 2014. godini je nastavljen proces dnevnog prikupljanja sredstava uplaćenih po osnovu putarina na račun UIO kod CBBiH, te dnevni raspored ovih sredstava po nalogu UIO prema entitetima i Distriktu Brčko.

I u 2014. godini CBBiH je svojim deponentima omogućavala korištenje usluge elektronskog bankarstva. CBBiH svakodnevno poduzima aktivnosti na unaprjeđenju poslovanja u radu s deponentima, automatiziranju procesa, međusobne komunikacije, a sve s ciljem postizanja što veće učinkovitosti u radu.

2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka

CBBiH je tijekom 2014. uspješno i pravovremeno realizirala planirane statističke aktivnosti, čime je nastavila doprinositi realizaciji godišnjeg plana aktivnosti u statističkom sustavu BiH. U okviru svog rada Odjel za statistiku i publikacije proizvodi podatke iz tri područja makroekonomskih statistika – statistiku monetarnog i financijskog sektora, statistiku platne bilance i statistiku vladinih financija i financijskih računa. Unutar svakog od ovih statističkih područja se provodi čitav niz odvojenih statističkih istraživanja, a na osnovu kojih se proizvode zasebne službene statistike, koje se stavljaju na raspolaganje širokoj javnosti putem vlastitih publikacija, web stranice i međunarodne distribucije statističkih podataka.

Metodološka osnova za statističku produkciju u CBBiH su međunarodne metodologije i standardi, što omogućuje izravnu međunarodnu usporedivost podataka i bolju kvalitetu podataka za korisnike. Prikupljanje izvornih podataka se temelji na korištenju raspoloživih

administrativnih podataka i izravnog prikupljanja od izvještajnih jedinica, kao i prilagođavanju raspoloživih službenih statističkih podataka drugih statističkih institucija u BiH i inozemstvu. Kvaliteta i raspoloživost administrativnih podataka u BiH još nije dostigla razinu razvijenih zemalja, što predstavlja ograničenje za statističku produktivnost.

Tijekom 2014. godine nastavljeno je jačanje suradnje u okviru domaćeg statističkog sustava u BiH, ali i na međunarodnom planu kroz sudjelovanje u forumima, radnim skupinama i seminarima u organizaciji Eurostat-a, ECB-a, BIS-a. U cilju poboljšanja kvalitete, s izvorima podataka se neprestano obavljaju konzultacije i kontrole ulaznih podataka, dok se korisnicima pružaju pojašnjenja i izlazi u susret novim zahtjevima. CBBiH je bila izravno uključena u realizaciju nekoliko programa tehničke pomoći, a s ciljem daljnjeg podizanja kvalitete, proširivanja broja statistika i usklađivanja s međunarodnim statističkim standardima (prvenstveno metodologijama i standardima u EU). U oblasti platno-bilančne statistike BiH, s još nekoliko zemalja iz okruženja, CBBiH sudjeluje u projektu koji ima za cilj unaprjeđenje kompilacije statistike platne bilance u oblasti statistike usluga s inozemstvom. Unaprjeđenje se odnosi na usvajanje EU standarda po pitanju statistike usluga, koji pored ostalog podrazumijevaju i geografsku raspodjelu platno bilančnih stavki u spomenutoj oblasti. U skladu s planom, okončanje projekta očekuje se početkom studenoga 2015. godine. Vezano za statistiku vladinih financija, realizirana je tehnička misija MMF-a koja se bavila pitanjima za identificiranje izvora i pripremu financijske bilance stanja sektora vlade (i javnoga duga), a što dosada nije bilo pokriveno statistikom vladinih financija. U okviru misije su obavljene detaljne tehničke konzultacije s izvorima podataka (ministarstva financija), što je omogućilo pripremu financijske bilance stanja.

Važno unaprjeđenje je vezano za diseminaciju statističkih podataka putem uspostavljanja novog statističkog portala. Novi statistički portal (Panorama-Necto) pruža korisnicima mnogo lakši i fleksibilniji pristup podacima. Realizacija novog statističkog portala je bila zahtjevna i s tehničke strane, ali i sa stajališta pripreme podataka za novi način objavljivanja, kroz koji korisnici imaju mogućnost dinamičkog pristupa podacima. Kroz ovu aktivnost je i proširen broj pokazatelja koji se objavljuju. Značajni naponi su realizirani na podizanju informativne potpore za statističku produkciju, pa je za potrebe statistike monetarnog i financijskog sektora napravljena nova IT aplikacija, a koja je temeljena na suvremenim tehnološkim rješenjima (Business Intelligence i DataWarehouse) i koja omogućuju pouzdaniju proizvodnju statistike.

Pored redovite diseminacije podataka CBBiH je nastavila ispunjavati posebne statističke zahtjeve domaćih institucija (Direkcija za ekonomsko planiranje, FIPA, Direkcija za ekonomske integracije, Ministarstvo financija i trezora BiH, Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu suradnju RS), kao i stalna razmjena podataka s Agencijom za statistiku BiH. U sklopu međunarodnih obveza, CBBiH redovito dostavlja opsežne setove podataka, u skladu s kalendarom objavljivanja, međunarodnim institucijama (MMF, Svjetska banka, ECB, EBRD, UNCTAD, Eurostat, BIS banka, UN Statistički odjel), a koje nakon toga bivaju objavljene na njihovim web stranicama i u publikacijama.

2.8 Praćenje sustavnih rizika u financijskom sustavu

CBBiH vrši funkciju praćenja financijske stabilnosti koja podrazumijeva pravovremeno identificiranje ranjivosti u financijskom sustavu zemlje. Cilj djelovanja CBBiH u ovom području je da se poboljša razumijevanje uzročno-posljedičnih veza između financijskog sustava i makroekonomskog okruženja, upozore financijske institucije i drugi sudionici na tržištu na postojeće rizike, pokrene dijalog o rizicima, i poduzmu korektivne mjere kojima će se umanjiti posljedice materijalizacije rizika. Aktivnosti CBBiH na polju praćenja stabilnosti financijskog sustava obuhvaćaju i specijaliziranu komunikaciju s relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama kojom se osigurava kontinuitet procesa praćenja sustavnih rizika, kao i komuniciranje o rizicima po financijsku stabilnost sa širom javnošću. Doprinos očuvanju financijske stabilnosti CBBiH daje u okviru članstva u Stalnom odboru za financijsku stabilnost BiH, kojeg, pored guvernera CBBiH i ravnatelja agencija za bankarstvo čine i članovi fiskalnog vijeća i ravnatelj Agencije za osiguranje depozita.

CBBiH izvještava širu javnost o rizicima po financijsku stabilnost kroz redovitu godišnju publikaciju, Izvješće o financijskoj stabilnosti, koji se od 2007. godine objavljuje na web stranici CBBiH. Objavljivanjem Izvješća o financijskoj stabilnosti CBBiH javnosti želi ukazati na posljedice dosadašnjih makroekonomskih trendova i trendova u financijskom, prvenstveno bankarskom sektoru na rizike i iskušenja s kojima će se financijski sustav suočiti u narednim razdobljima.

Kompilacija i objavljivanje seta osnovnih pokazatelja financijskog zdravlja prema metodologiji MMF-a također je važno sredstvo komunikacije CBBiH sa širom javnošću. Pokazatelji financijskog zdravlja se objavljuju kvartalno na web stranici CBBiH od polovice 2009. godine, a od rujna 2011. godine i na web stranici MMF-a.

U 2014. godini CBBiH je nastavila aktivnosti na provedbi makroekonomskih testova na stres. Testovi na stres se u CBBiH rade kvartalno i osnovni su alat za kvantifikaciju učinaka sustavnih rizika na bankarski sustav. Detaljni rezultati testova na stres se dijele s agencijama za bankarstvo, kojima se dostavlja i Izvješće o rezultatima testova na stres u kojem se na deskriptivan način prezentiraju sustavni rizici i budući trendovi. O rezultatima testova na stres se kroz odgovarajući oblik Izvješća o rezultatima testova na stres upoznaje i Stalni odbor za financijsku stabilnost. Agregirani rezultati testova na stres s podacima s kraja godine se objavljuju u Izvješću o financijskoj stabilnosti.

Od ostalih informacija i izvješća koji su u funkciji praćenja stabilnosti financijskog sustava mogu se izdvojiti informacije za Stalni odbor za financijsku stabilnost i set unutarnjih standardiziranih ili ad hoc informacija koje se u prvom redu stvaraju za potrebe CBBiH, ali se mogu podijeliti i s drugim relevantnim institucijama. Informacijama prema Stalnom odboru za financijsku stabilnost se članicama Odbora prezentira stanje i postojeći rizici u bankarskom sektoru BiH, te utjecaji sustavnih rizika iz realnog, fiskalnog i financijskog sektora, te međunarodnog okruženja na bankarski sektor, čime se osigurava razmjena mišljenja i obuhvatnije sagledavanje veza u ekonomiji. Standardizirane ili ad hoc informacije se u prvom redu stvaraju za potrebe CBBiH, ali se mogu podijeliti i s drugim relevantnim institucijama. Informacije internog karaktera služe kao pokazatelji ranog upozorenja o nastanku neravnoteže ili jačanju rizika u bilo kojem segmentu ekonomije.

Kontinuirana razmjena informacija, mišljenja i iskustava s drugim relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama i nadogradnja postojećih analitičkih kapaciteta CBBiH na polju financijske stabilnosti kroz obuku i programe tehničke pomoći osigurava usklađenost pristupa analiziranja sustavnog rizika s najboljim praksama i sadašnjim trendovima, kao i pravovremenu identifikaciju sustavnih rizika. U prvoj polovici 2014. godine CBBiH je nastavila aktivnosti na projektu tehničke pomoći u oblasti financijske stabilnosti sa Svjetskom bankom, preko FinSAC centra (Financial Sector Advisory Center) iz Beča, koji je uspješno završen sredinom 2014. godine. Projekt je imao za cilj jačanje analitičkih kapaciteta CBBiH u oblasti nadgledanja sustavnih rizika i podržavanja rada Stalnog odbora za financijsku stabilnost.

CBBiH je u 2014. godini nastavila pružati tehničku potporu, prvenstveno u smislu dostave relevantnih informacija, podataka i obrazloženja, za izradu publikacije Europske centralne

banke „Izvješće o financijskoj stabilnosti za zemlje kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU“. Tijekom 2014. godine nastavljena je suradnja s ECB-om u navedenim aktivnostima, a CBBiH po istom načelu sudjeluje i u projektu izrade izvješća Svjetske banke „Perspektive financijskog sektora na Zapadnom Balkanu“. Publikacije ove vrste doprinose boljem razumijevanju sustavnih rizika u regiji i pozicije BiH u odnosu na druge zemlje.

Nakon što je krajem 2013. godine CBBiH načinila Plan djelovanja u kriznim situacijama, u drugoj polovici 2014. godine CBBiH je koordinirala aktivnosti članica Stalnog odbora za financijsku stabilnost na izradi Sveobuhvatnog plana djelovanja u kriznim situacijama. Ovaj plan predstavlja skup mjera i postupaka koje nadležne institucije, članice Stalnog odbora za financijsku stabilnost, samostalno ili u suradnji s drugim članicama Stalnog odbora i drugim regulatornim institucijama, poduzimaju u cilju preventivnog djelovanja i izbjegavanja kriznih situacija, kao i upravljanja i djelovanja u kriznim situacijama kada do njih dođe, s ciljem očuvanja financijske stabilnosti.

Potpisivanjem Memoranduma o usvajanju Metodologije za utvrđivanje popisa sustavno važnih banaka u BiH između CBBiH i agencija za bankarstvo, u lipnju 2013. godine, CBBiH je preuzela obvezu ažuriranja popisasustavno važnih banaka u BiH, na godišnjoj razini. Popis sustavno važnih banaka se sačinjava na osnovu podataka za kraj godine, koje agencije za bankarstvo dostavljaju CBBiH, te izvanredno ukoliko se dogode bitne promjene u bankarskom sustavu. Identificiranjem sustavno važnih banaka u zemlji stvorena je mogućnost za korištenje različitog pristupa prilikom nadzora ovih institucija, kao i prilikom postupanja po Sveobuhvatnom planu djelovanja u kriznim situacijama.

Tijekom 2014. godine CBBiH je aktivno sudjelovala u misiji Program ocjene financijskog sektora (FSAP), koju su u BiH zajednički proveli MMF i Svjetska banka. Sastavni dio FSAP misije iz oblasti financijske stabilnosti predstavljala je provedba testova na stres za bankarski sustav BiH. U suradnji s CBBiH i agencijama za bankarstvo, predstavnici MMF-a izvršili su testiranje na stres bankarskog sektora prema *top-down* i *bottom-up* metodi, čiji je cilj bila procjena stabilnosti bankarskog sektora. Za sve banke u sustavu provedeni su testovi na stres za solventnost, likvidnost, kao i analiza rizika bankovne zaraze s komplementarnom analizom osjetljivosti.

U 2014. godini CBBiH je obavljala poslove koordinacije djelatnosti agencija za bankarstvo, a koji se odnose na aktivnosti entitetskih agencija za bankarstvo o pitanjima nadzora banaka,

mikrokreditnih organizacija i društava za leasing i informiranje o stanju u ovim institucijama. Poslovi koordinacije uključivali su redovite sastanke s predstavnicima agencija za bankarstvo u skladu s Memorandumom o načelima koordinacije bankarskog nadzora, suradnju u razmjeni podataka i informacija, što je rezultiralo uspostavljanjem jače koordinacije i proširenjem suradnje agencija i s drugim odjelima u CBBiH. Kontinuirana koordinacija ostvarena je i s Agencijom za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine. Informacije o stanju u bankarskom sektoru, mikrokreditnim organizacijama i društvima za leasing razmjenjivane su kvartalno.

Centralna banka je u 2014. godini bila uključena u proces praćenja aktivnosti na izradi novih entitetskih zakona o bankama, koji radi radna skupina osnovana od strane nadležnih institucija, a tehničku asistenciju i pomoć za ove aktivnosti osigurali su predstavnici Međunarodnog monetarnog fonda. Ostvarena je i kontinuirana suradnja s Udrugom banaka, Udrugom mikrokreditnog sektora i udrugom sektora leasing društava.

2.9 Suradnja s međunarodnim institucijama i rejting agencijama

Premda je tijekom 2014. godine napredak BiH u svezi s europskom djelokrugom bio ograničen uslijed neispunjavanja EU uvjeta po mnogim ekonomskim i političkim pitanjima, CBBiH je i u takvom izazovnom okružju uspjela osigurati nužan kontinuitet umjerenog ali stabilnog napretka u približavanju standardima europskog centralnog bankarstva. Kroz suradnju s institucijama BiH po pitanjima obveza koje proizlaze iz procesa stabilizacije i pridruživanja i šireg europskogdjelokruga i aktivnim sudjelovanjem u pripremi strateških dokumenata i izvješća u skladu sa zahtjevima EU, CBBiH je tijekom 2014. godine nastavila doprinositi europskom integracijskom procesu BiH.

Za godišnje izvješće Europske komisije o napretku, Centralna banka je sudjelovala u izradi priloga iz područja monetarne politike, platne bilance, slobode kretanja kapitala i financijskog sektora. Bitno je spomenuti da, prema nalazima Izvješća o napretku za 2014. godinu, monetarna politika CBBiH u okviru aranžmana valutnog odbora, dobro funkcionira i dalje uživa visoku razinu pouzdanosti i povjerenja. Naglašavamo aktivnosti CBBiH kao jedne od koautorskih institucija u izradi Nacionalnog programa gospodarskih reformi BiH koji je prvi put pripremljen krajem 2014. godine u sklopu realizacije jedne od izravnih preporuka Europske komisije navedenih u Izvješću o napretku. Centralna banka je dala kvalitetan doprinos i radu Privremenog pododbora za ekonomska i financijska pitanja i statistiku te u skladu s preporukama Europske komisije osigurala redovitu dostavu rezultata

makroekonomskih testova na stres. Tijekom 2014. godine nastavilo se s postupnim usklađivanjem sa zahtjevima Europskog sustava centralnih banaka (ESCB) i Eurostata, kontinuirano jačajući svoje institucijske i stručne kapacitete.

Pored višekorisničkih projekata tehničke pomoći namijenjenih jačanju statističkog sustava u BiH financiranih iz IPA fondova EU, za CBBiH poseban značaj ima program akademske suradnje s Institutom za međunarodne studije (Graduate Institute of International Studies-GIIS) iz Ženeve koji se realizira u sklopu Programa bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta centralnih banaka temeljem Sporazuma o suradnji sa Švicarskim sekretarijatom za ekonomske poslove (Swiss State Secretariat for Economic Affairs - SECO). U sklopu ovog višegodišnjeg Programa (2014 – 2016), 2014. godine u CBBiH su održani seminari i radionice dizajnirani prema konkretnim zahtjevima i potrebama CBBiH u cilju jačanja kapaciteta osoblja za primijenjena ekonomska istraživanja. Osobito izdvajamo obuku iz ekonometrije realiziranu u dva ciklusa: „Uvod u ekonometriju“ i „Ekonometrija – srednja razina“ u ukupnom trajanju od četiri radna tjedna.

Sudjelovanjem na drugoj godišnjoj konferenciji Programa bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta centralnih banaka održanoj u Ženevi u listopadu 2014. godine “Razvoj financijskog sektora: politike promoviranja i jačanja lokalnih tržišta kapitala” i regionalnoj konferenciji “Globalne banke i transmisija šokova iz međunarodnog okruženja” u organizaciji Banke Albanije u prosincu 2014. predstavnici CBBiH su osigurali sustavne kontakte i promoviranje CBBiH u međunarodnoj stručnoj i akademskoj zajednici. Vrijedi napomenuti i završni istraživački rad “Empirijska evidencija kanala bankarskog kreditiranja u Bosni i Hercegovini” autora iz Centralne banke, nakon stručnog usavršavanja na Institutu za međunarodne studije u Ženevi.

Centralna banka je i u 2014. godini nastavila uspješnu suradnju s Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ). Potpisivanje Memoranduma o razumijevanju između CBBiH i GIZ-a u rujnu 2014. godine je označilo početak realizacije II. faze Programa jačanja javnih institucija u razdoblju 2014 - 2016. godina. Od aktivnosti realiziranih u 2014. godini izdvajamo nadogradnju Business Intelligence sustava uključujući aplikaciju za kompilaciju i diseminaciju statistike portfelja investicija, kao i uspostavu statističke web platforme Panorama Necto također bazirane na BI tehnologiji.

U organizaciji CBBiH tijekom 2014. godine održane su misije međunarodnih rejting agencija Standard & Poor's i Moody's Investors Services s relevantnim međunarodnim i domaćim institucijama u BiH, u cilju ocjene suverenog kreditnog rejtinga BiH. Politička situacija, proračun, servisiranje vanjskog duga, odnosi s međunarodnim financijskim institucijama i financijski sustav, bile su glavne teme razgovora u ocjenjivanju kreditnog rejtinga BiH. U 2014. godini međunarodna rejting agencija Standard & Poor's potvrdila je kreditni rejting Bosni i Hercegovini i to „B/sa stabilnim izgledima“, a kod međunarodne rejting agencije Moody's Investors Service nije bilo promjene kreditnog rejtinga, tako da Bosna i Hercegovina kod ove agencije od srpnja 2012. godine ima kreditni rejting „B3/sa stabilnim izgledima“.

2.10 Proces unutarnje revizije

Funkciju unutarnje revizije u Centralnoj banci BiH obavlja Ured glavnog unutarnjeg revizora, organiziran kao samostalni organizacijski oblik CBBiH. Aktivnosti Ureda u 2014. bile su usmjerene na: izvršavanje dužnosti definiranih Zakonom o CBBiH; i realizaciji poslova i zadataka utvrđenih Planom poslovanja Centralne banke za 2014, Strateškim planom unutarnje revizije za razdoblje 2014 - 2017. godine i godišnjim Planom unutarnje revizije za 2014.

Procjena rizika revizije vrši se u skladu s Metodologijom procjene rizika u Centralnoj banci BiH, koja predstavlja okvir za definiranje i identificiranje rizičnih oblasti, procesa i aktivnosti i uspostavljanje adekvatnih mjera za upravljanje rizicima. Postupajući po Planu unutarnje revizije za 2014, izvršene su revizije određenih funkcija, poslovnih procesa i aktivnosti CBBiH, dajući prioritet procesima visoke razine rizika, kao što su: upravljanje deviznim rezervama; gotovinom; računima rezervi komercijalnih banaka; financijsko poslovanje i nabave; funkcionalnost i sigurnost informacijskog sustava i ukupna informacijska sigurnost; kao i funkcioniranje sustava fizičke i tehničke zaštite u objektima CBBiH.

Revizija se provodi na način i po postupcima definiranim Priručnikom o radu unutarnje revizije koji donosi glavni unutarnji revizor. Kontinuirano se prati zakonska i međunarodna profesionalna regulativa za oblast unutarnje revizije i u skladu s promjenama vrši se usuglašavanje Priručnika. Kroz pisana izvješća o izvršenim revizijama, koji su razmatrani na Revizorskom odboru i usvojeni na Upravnom vijeću CBBiH, daje se mišljenje u svezi s ocjenom o učinkovitosti provedbe sustava upravljanja rizicima i djelovanju sustava unutarnjih kontrola s prijedlogom mjera za unaprjeđenje istih.

Unaprjeđenje funkcije unutarnje revizije je strateško opredjeljenje Centralne banke kroz usmjeravanje njezine aktivnosti na kontinuiranom praćenju i procjeni rizika, kao i ocjeni adekvatnosti uspostavljenih unutarnjih kontrola s ciljem unaprjeđenja metoda za upravljanje rizicima.

2.11 Ostalo

2.11.1 Upravljanje ljudskim resursima

Najviše tijelo CBBiH je Upravno vijeće, koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njezine provedbe, organizaciju i strategiju CBBiH u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom. Upravno vijeće čine guverner koji predsjedava Vijećem, i četiri člana (Tabela 2.9 ispod). Upravu Centralne banke čine guverner i tri viceguvernera koje je imenovao guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Zadatak Uprave je operativno rukovođenje poslovanjem Centralne banke. Svaki viceguverner je neposredno odgovoran za rad jednog sektora Centralne banke (vidjeti organizacijsku shemu CBBiH).

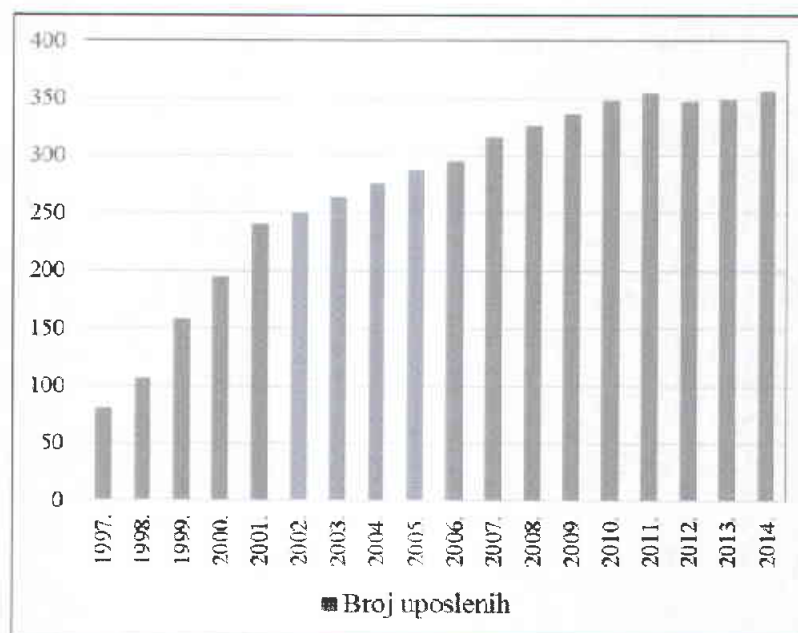
Tabela 2.9: Rukovodna struktura CBBiH

Upravno vijeće CBBiH	dr. Kemal Kozarić, predsjedatelj
	dr. Fikret Čaušević, član
	dr. Milenko Krajišnik, član
	dr. Željko Šain, član
	dr. Vasilj Žarković, član
Uprava CBBiH	dr. Kemal Kozarić, guverner
	mr. Ernadina Bajrović, viceguverner
	dr. Radomir Božić, viceguverner
	mr. Ankica Kolobarić, viceguverner
Ured glavnog internog revizora	mr. Edis Kovačević, glavni interni revizor
	Angela Medić, zamj. gl. internog revizora
	Jasmina Novalija, zamj. gl. internog revizora
	Krstinja Tošović, zamj. gl. internog revizora
Revizorski komitet	dr. Mila Gadžić, član
	Gordana Ković, član
	dr. Sead Kreso, član

Na dan 31.12.2013. godine u CBBiH je bilo zaposleno 356 službenika (Grafikon 2.12). Broj uposlenih je u godinama neposredno nakon uspostavljanja CBBiH rastao dosta brzo jer je rastao i broj funkcija koje je CBBiH preuzela. U razdoblju 2002 - 2010. godine broj uposlenih

je rastao, u prosjeku, za 4% godišnje. Ovakav umjeren rast omogućio je razvoj osnovnih funkcija CBBiH kroz strateški odabir profila kadrova koji su bili nužni za daljnje unaprjeđenje učinkovitosti poslovanja. U razdoblju 2011 – 2014. godine broj uposlenih je gotovo nepromijenjen što je djelomično i posljedica politike racionalnog korištenja raspoloživih resursa.

Grafikon 2.12: Broj uposlenih u CBBiH

Izvor: CBBiH

Od ukupnog broja službenika s 31.12.2014. godine 55,90% bile su žene, a 44,10% muškarci. U pogledu stručne spreme ističemo da je 255 službenika (71,63%) s visokom stručnom spremom, a od toga 8 doktora znanosti i 41 magistar. Prosječna starost službenika na isti datum je bila 45 godina.

Na osnovu Programa tehničke suradnje između CBBiH i GIZ-a realiziran je projekt uspostavljanja jedinstvenog Informacijskog sustava za upravljanje ljudskim potencijalima (HRMIS – Human Resources Management Information System). HRMIS sustav je zamijenio postojeće MS Access baze i Oracle Workflow aplikaciju, te je proširen i s dodatnim modulima za upravljanje ljudskim potencijalima kojima su se automatizirali i preostali procesi u Centralnoj banci.

2.11.2 Društveno odgovorno poslovanje

Krajem 2014. godine, Centralna banka Bosne i Hercegovine pokrenula je projekt obuke javnosti, imajući u vidu činjenicu da je komunikacija centralne banke s javnošću značajan dio monetarne politike, jer učinkovita komunikacija i kredibilne akcije mogu utjecati na ostvarivanje ciljeva centralnih banaka. S tim u svezi, urađen je Plan strateškog komuniciranja CBBiH i obuka šire javnosti, na osnovu kojega je počela realizacija projekta. Cilj Strategije je osigurati razumijevanje i potporu javnosti za akcije koje provodi CBBiH i spriječiti nagađanja i jednosmjerna tumačenja u nedostatku dovoljnog znanja i informacija o radu i aktivnostima.

Natpisi u medijima od početka 2014. godine pokazali su da još uvijek većina stanovništva nije dovoljno informirana o tome što su osnovni zadatci i ciljevi CBBiH čime se stvara pogrešna slika u javnosti što može imati ozbiljan utjecaj na ugled ove institucije. U skladu s preporukama Upravnoga vijeća, pokrenute su aktivnosti na intenziviranju obuke opće i stručne javnosti u proaktivnom smislu putem novinskih kuća, pokrivajući cijeli teritorij i sve razine populacije. Projekt je pokrenut nakon izbora različitih medijskih kuća koje, svaka za sebe, imaju svoje isprofilirano čitateljstvo, specifičnu regionalnu pokrivenost, različitu razinu dostupnosti i način objavljivanja. Kampanja će dijelom biti nastavljena i u 2015. godini u skladu s raspoloživim sredstvima. Centralna banka Bosne i Hercegovine je u 2014. godini primila 50 studenata na ferijalnu praksu s ekonomskih fakulteta iz cijele BiH, i nastavila s praksom organiziranja studijskih posjeta studenata ekonomskih fakulteta. Studenti su na taj način ispunili svoje obveze ali i stekli znanja i uvid u rad ove institucije, što će moći iskoristiti u daljnjem obrazovanju. Nastavilo se i s praksom stipendiranja djece preminulih službenika.

Već tradicionalno, i u 2014. godini je u CBBiH obilježen 31. listopada, svjetski dan štednje. Službenici CBBiH dali su svoj materijalni i novčani doprinos zbrinjavanjem stradalih u poplavama, a u rekordnom broju su se odazvali i redovitoj akciji darivanja krvi.

3. Financijska izvješća i Izvješće neovisnog vanjskog revizora

FINANCIJSKO I IZVJEŠĆE NEOVISNOG VANJSKOG REVIZORA POSTAJU
SASTAVNI DIO GODIŠNJEG IZVJEŠĆA PO USVAJANJU U PARLAMENTARNOJ
SKUPŠTINI BIH.

4. Publikacije i web servisi

Mjesečni ekonomski pregled	Kratka informacija o posljednjim trendovima u makroekonomskom okruženju koja se od svibnja 2013. godine objavljuje na web stranici CBBiH. Publikacija je do tada bila interna.
Bilten	Kvartalna publikacija, obuhvaća podatke monetarne i financijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platne bilance Bosne i Hercegovine.
Godišnje izvješće	Publikacija sadrži izvješće o poslovanju CBBiH tijekom godine i financijsko izvješće, koji CBBiH dostavlja Predsjedništvu BiH i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
Izvješće o financijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija sadrži ocjenu rizika koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja i trendova u financijskom sustavu, te procjenu otpornosti sustava na identificirane rizike.
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web stranici CBBiH.
WEB SERVISI	Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra iznimno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH kao i u međunarodnim institucijama. Na osnovu Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obvezu informirati javnost o svom radu davanjem pravovremenih informacija, objavljivanjem izvješća, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za tisak. Web stranica CBBiH postoji od 1998. godine. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i
WEB STRANICA	
www.cbbh.ba	
e-mail:	
contact@cbbh.ba	
pr@cbbh.ba	

TWITTER

@CBBiH

kovanice Bosne i Hercegovine, te numizmatička izdanja CBBiH; na stranici se također može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnja izvješća, mjesečna bilančna stanja, kvartalni bilteni, izvješće o finansijskoj stabilnosti, platna bilanca BiH, platni promet...), te popis svih komercijalnih banaka u BiH.

Publikacije i statistički podatci se objavljuju u općeprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na stranici se također objavljuje tečajna lista koja se mijenja jednom dnevno, te ostale relevantne novosti i priopćenja za javnost.

Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku.

U 2013. godini CBBiH je, s ciljem povećanja otvorenosti i transparentnosti, te dosezanja što širih društvenih slojeva, pokrenula službeni profil na društvenoj mreži Twitter.

Preko tog profila objavljuju se podatci koji se inače objavljuju na web stranici banke www.cbbh.ba, kao i dodatne informacije i podatci za koji su procijenjeni kao važni.

Način komuniciranja je prilagođen ciljanoj javnosti.

---

5. Statističke tabele

T01 Glavni ekonomski pokazatelji

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014. ²⁾
Nominalni BDP BiH, (u milijunima KM) ¹⁾ tekuće cijene	22.065	24.984	24.307	24.879	25.772	25.734	26.282	26.934
Godišnji rast realnog BDP-a (u%) ¹⁾	6,0	5,6	-2,7	0,8	1,0	-1,2	1,6	0,7
Stopa rasta potrošačkih cijena u BiH ³⁾								
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	1,5	7,4	-0,4	2,1	3,7	2,1	-0,1	-0,9
Godišnja stopa rasta CPI za prosinac	4,9	3,8	0,0	3,1	3,1	1,8	-1,2	-0,4
				u postocima BDP-a				
Proračun opće vlade ⁴⁾								
Prihodi	44,6	43,6	42,5	43,7	44,1	44,5	43,4	...
Rashodi ⁵⁾	43,4	45,8	47,0	46,1	45,3	46,6	45,6	...
Saldo	1,2	-2,2	-4,4	-2,5	-1,3	-2,0	-2,2	...
Novac i kredit				u postocima BDP-a				
Novac u širem smislu (M2) ⁶⁾	54,2	49,8	52,3	54,8	55,9	57,9	61,2	64,1
Krediti nevladinim sektorima	53,1	57,0	56,4	56,7	57,0	58,7	59,0	58,6
Platna bilanca								
Bruto devizne rezerve								
U milijunima KM	6.699	6.296	6.212	6.458	6.424	6.508	7.068	7.826
U milijunima USD	4.686	4.710	4.416	4.372	4.568	4.274	4.797	5.309
U mjesecima uvoza robe i usluga	6,5	5,1	6,3	6,1	5,4	5,5	6,0	6,1
Bilanca tekućeg računa ⁷⁾								
U milijunima KM	-2.047	-3.513	-1.590	-1.531	-2.483	-2.279	-1.504	-2.059
U milijunima USD	-1.432	-2.629	-1.130	-1.037	-1.766	-1.497	-1.021	-1.397
U postocima BDP-a	-9,3	-14,1	-6,5	-6,2	-9,6	-8,9	-5,7	-7,6
Bilanca robne razmjene								
U milijunima KM	-8.935	-10.665	-7.786	-7.629	-8.346	-8.340	-7.719	-8.393
U milijunima USD	-6.250	-7.979	-5.535	-5.165	-5.936	-5.477	-5.239	-5.694
U postocima BDP-a	-40,5	-42,7	-32,0	-30,7	-32,4	-32,4	-29,4	-31,2
Vanjski dug sektora vlade								
U milijunima KM	3.961	4.240	5.234	6.289	6.661	7.155	7.409	8.182
U milijunima USD	2.975	3.056	3.837	4.270	4.407	4.823	5.221	5.087
U postocima BDP-a	18,0	17,0	21,5	25,3	25,8	27,8	28,2	30,4
Servisiranje vanjskog duga sektora vlade ⁸⁾								
U milijunima KM	239	230	246	301	340	413	685	761
U milijunima USD	167	172	175	204	242	271	465	516
U postocima izvoza robe i usluga	4,1	3,5	4,1	4,2	4,2	5,1	8,0	8,4

1) Izvor: Agencija za statistiku BiH, "Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, dohodovnom i rashodnom pristupu: 2005-2013", siječanj 2015.

2) BDP je procjena CBBIH, koja se koristi kao preliminarni podatak do objavljivanja zvaničnog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

3) Izvor: Agencija za statistiku BiH

4) Izvor: Centralna banka BiH

5) Rashodi uključuju i neto nabavku stalnih sredstava

6) Monetarni podaci od januara 2006. ažurirani na osnovu nove metodologije.

7) Platni bilans BiH urađen je u skladu s metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans, šesto izdanje).

8) Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH.

T02

Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine
(tekuće cijene)

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014*
Nominalni BDP, (u milijunima KM)	22.065	24.984	24.307	24.879	25.772	25.734	26.282	26.934
Nominalni BDP (u milijunima USD)	15.435	18.692	17.279	16.845	18.329	16.901	17.835	18.272
BDP po stanovniku BiH (u KM)	5.743	6.503	6.325	6.474	6.712	6.709	6.859	7.035
BDP po stanovniku BiH (u USD)	4.017	4.865	4.496	4.383	4.773	4.406	4.655	4.773
Godišnji rast realnog BDP (u %)	6,0	5,6	-2,7	0,8	1,0	-1,2	2,5	0,7
Broj stanovnika (u tisućama)	3.842	3.842	3.843	3.843	3.840	3.836	3.832	3.828
Prosječni godišnji tečaj BAM/USD	1,430	1,337	1,407	1,477	1,406	1,523	1,474	1,474

Izvor: Agencija za statistiku BiH, "Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, dohodovnom i rashodnom pristupu 2005-2013", siječanj 2015, osim podataka o prosječnom godišnjem tečaju BAM/USD za koje je izvor CBBiH.

1) Broj stanovnika za 2014. godinu je procijenjen na način da je broj za 2013. godinu korigiran za prirodni priraštaj za prvih deset mjeseci 2014. godine. Izvor: Agencija za statistiku BiH, Priopćenje "Demografija", prosinac 2014.

* BDP je procjena CBBiH, koja se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja zvaničnog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

T03 Indeks industrijske proizvodnje

Godina	Mjesec	Mjesec / isti mjesec prethodne godine		Razdoblje / isto razdoblje prethodne godine			
		FBIH	RS	FBIH	RS	FBIH	RS
1998.	12.	115,4	115,5	...	123,8	123,0	...
1999.	12.	109,1	92,7	...	110,6	101,6	...
2000.	12.	105,7	103,5	...	108,8	105,6	...
2001.	12.	107,4	74,6	...	112,2	87,1	...
2002.	12.	113,9	119,4	...	109,2	97,5	...
2003.	12.	107,8	100,9	...	104,8	105,7	...
2004.	12.	109,0	113,9	...	113,2	109,7	...
2005.	12.	105,1	112,9	...	106,1	119,8	...
2006.	12.	106,7	128,5	...	110,4	119,1	...
2007.	12.	98,4	102,0	...	108,6	101,4	106,6
2008.	12.	109,4	199,6	...	107,9	116,8	107,3
2009.	12.	90,1	121,0	95,5	88,4	119,0	96,7
2010.	12.	112,7	114,1	108,7	104,2	105,0	101,6
2011.	12.	93,6	93,9	100,4	102,5	104,7	105,6
2012.	12.	99,6	98,5	95,2	95,7	95,8	94,8
2013.	12	107,7	104,7	107,0	107,4	104,1	106,4
2014.	12	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2014.	01.	106,4	103,8	104,8	106,4	103,8	104,6
	02.	106,7	106,7	106,2	106,3	105,2	105,6
	03.	102,0	101,4	101,6	105,1	103,9	104,1
	04.	97,2	93,9	96,8	103,0	101,1	102,1
	05.	90,6	99,7	92,6	100,4	100,8	100,1
	06.	100,8	99,8	101,1	100,4	100,6	100,3
	07.	108,6	96,1	104,1	101,6	99,7	100,8
	08.	97,5	91,2	95,0	101,1	98,6	100,1
	09.	99,6	110,6	103,1	100,9	100,0	100,4
	10.	98,2	106,6	100,9	100,6	100,7	100,5
	11.	97,6	100,7	98,8	100,3	100,7	100,3
	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Bilješka: Indeks industrijske proizvodnje za razdoblje / isto razdoblje prethodne godine u prosincu predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04 Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine	Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Razdoblje/isto razdoblje prethodne godine
1998.	12.	...	121,2	113,3
1999.	12.	...	103,3	103,7
2000.	12.	...	107,5	104,8
2001.	12.	...	100,9	103,1
2002.	12.	...	100,2	100,4
2003.	12.	...	100,6	100,6
2004.	12.	...	100,5	100,4
2005.	12.	...	104,3	103,8
2006.	12.	...	104,6	106,1
2007.	12.	...	104,9	101,5
2008.	12.	...	103,8	107,4
2009.	12.	...	100,0	99,6
2010.	12.	...	103,1	102,1
2011.	12.	...	103,1	103,7
2012.	12.	...	101,8	102,1
2013.	12.	...	98,8	99,9
2014.	12.	...	99,6	99,1
2014.	01.	...	98,5	98,5
	02.	...	98,4	98,5
	03.	...	98,4	98,4
	04.	...	98,6	98,5
	05.	...	98,7	98,5
	06.	...	98,6	98,5
	07.	...	99,1	98,8
	08.	...	99,4	98,7
	09.	...	99,9	98,9
	10.	...	100,1	99,0
	11.	...	100	99,1
	12.	...	99,6	99,1

Izvor: Agencija za statistiku BiH od 2006. a do 2006. Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Bilješka: Do 2006. prikazan je indeks cijena na malo na nivou BiH i izračunat je kao ponderisani prosjek mjesečnih indeksa cijena entiteta, gdje ponder predstavlja učešće entiteta u BDP-u (vidi napomenu T01). Za 2006. i dalje prikazan je Indeks potrošačkih cijena.

Indeks cijena za period/isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05

Prosječne bruto i neto plaće i mirovine
(u KM)

Godina	Mjesec	Bruto plaće				Neto plaće				Mirovine		
		FBIH	RS	Brčko	BiH	FBIH	RS	Brčko	BiH	FBIH	RS	Brčko
1998.	12.	507	258	...	454	329	172	...	296	153	...	...
1999.	12.	551	314	...	503	374	216	...	343	174	87	...
2000.	12.	607	387	...	539	413	277	...	372	176	115	...
2001.	12.	652	444	792	598	443	309	504	409	170	105	...
2002.	12.	710	528	1.031	660	483	347	676	446	189	120	138
2003.	12.	771	576	1.057	717	524	379	695	484	192	133	148
2004.	12.	785	643	1.076	748	533	423	707	505	203	166	169
2005.	12.	820	707	1.050	798	558	465	676	538	221	190	188
2006.	12.	887	793	1.048	869	603	521	674	586	238	215	208
2007.	12.	974	875	1.088	935	662	585	684	645	284	230	243
2008.	12.	1.105	1.132	1.139	1.113	751	755	730	752	340	309	310
2009.	12.	1.204	1.204	1.194	1.204	792	788	769	790	346	335	326
2010.	12.	1.223	1.199	1.234	1.217	804	784	797	798	341	321	316
2011.	12.	1.248	1.326	1.262	1.271	819	809	800	816	349	321	319
2012.	12.	1.266	1.349	1.271	1.290	830	818	819	826	351	312	311
2013.	12.	1.275	1.333	1.266	1.291	835	808	817	827	348	318	310
2014.	12.	1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333	323
2014.	01.	1298	1.336	1.277	1.308	850	810	824	838	365	332	323
	02.	1255	1.333	1.255	1.277	822	822	811	822	370	332	324
	03.	1.268	1.316	1.258	1.282	831	815	807	826	365	331	323
	04.	1.277	1.323	1.273	1.290	836	821	820	832	369	332	323
	05.	1.275	1.316	1.254	1.286	835	818	815	830	369	331	324
	06.	1.262	1.347	1.272	1.286	827	837	817	829	368	331	322
	07.	1.284	1.342	1.267	1.299	840	830	813	836	367	331	322
	08.	1.260	1.331	1.258	1.281	826	825	809	825	366	331	321
	09.	1.258	1.341	1.271	1.282	824	831	815	826	366	331	321
	10.	1.281	1.333	1.260	1.295	838	826	813	834	365	338	324
	11.	1.255	1.333	1.248	1.277	822	827	803	823	365	338	325
	12.	1.295	1.351	1.284	1.311	847	836	827	843	365	338	325

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statistički biro Brčko distrikta.

Bilješka: Od 1. 1. 2006. u bruto i neto plate na nivou BiH uključene su i plate Brčko distrikta.

Monetarni pregled
 (na kraju razdoblja, u milijunima KM)

Godine	Mjesec	AKTIVA										
		Neto strana aktiva					Domaći krediti					
		Strana aktiva		Strana pasiva	Potraživanja od uredi i/ili vlade (neto)	Potraživanja od kantonima i općina	Potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća	Potraživanja od nefinancijskih privatnih poduzeća	Potraživanja od ostalih financijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora		Ukupno
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12
1997.	12.	1.157,8	-1.658,3	-500,5	-187,9	4,8	1.243,6	1.034,8	8,3	163,6	2.267,2	1.766,7
1998.	12.	1.170,5	-1.605,8	-435,4	-180,9	8,6	1.100,0	1.314,3	5,4	388,0	2.635,4	2.200,0
1999.	12.	1.715,5	-1.519,4	196,1	-159,1	16,6	1.003,2	1.449,4	6,3	285,5	2.601,9	2.798,1
2000.	12.	1.988,3	-1.577,3	411,0	-129,0	9,3	1.673,1	874,9	10,9	424,2	2.863,4	3.274,4
2001.	12.	4.098,9	-1.556,5	2.542,5	-318,7	25,4	1.430,8	1.142,8	20,0	712,6	3.012,8	5.555,2
2002.	12.	3.980,5	-1.794,8	2.185,7	-385,1	28,7	1.254,7	1.442,2	27,8	1.495,8	3.864,1	6.049,8
2003.	12.	4.382,6	-2.438,0	1.944,6	-467,5	21,5	1.166,7	1.859,6	40,2	2.010,3	4.630,7	6.575,3
2004.	12.	5.412,8	-2.652,1	2.760,8	-443,0	24,7	691,7	2.478,2	60,1	2.652,9	5.464,6	8.225,4
2005.	12.	6.348,9	-3.560,3	2.788,6	-552,5	31,5	695,0	3.244,0	67,9	3.488,8	6.974,6	9.763,2
2006.	12.	7.836,7	-4.075,8	3.760,8	-971,4	62,3	634,4	4.086,1	89,4	4.450,8	8.351,6	12.112,4
2007.	12.	10.285,0	-5.166,6	5.118,4	-2.377,8	96,1	626,7	5.315,7	159,6	5.793,5	9.613,8	14.732,2
2008.	12.	9.429,7	-6.362,9	3.066,8	-1.655,2	148,3	629,2	6.751,6	169,2	6.804,5	12.847,5	15.914,3
2009.	12.	9.430,9	-5.744,9	3.685,9	-1.294,1	195,6	636,1	6.682,5	103,0	6.411,3	12.734,3	16.420,2
2010.	12.	9.300,8	-4.784,6	4.516,3	-996,4	270,8	749,1	6.965,5	80,2	6.424,3	13.493,6	18.009,8
2011.	12.	9.175,9	-4.177,9	4.997,9	-439,7	323,1	768,8	7.166,9	94,0	6.770,1	14.683,2	19.681,1
2012.	12.	9.044,2	-3.948,2	5.096,0	-182,1	386,3	789,6	7.473,1	73,7	6.874,4	15.415,0	20.511,0
2013.	12.	9.733,5	-3.698,9	6.034,6	-18,5	422,5	829,6	7.556,4	67,4	7.139,3	15.996,8	22.031,4
2014.	12.	10.479,7	-3.364,2	7.115,5	71,6	509,1	855,2	7.416,2	62,8	7.540,3	16.455,1	23.570,6
2014.	01.	9.620,2	-3.414,9	6.205,3	-121,4	418,7	819,6	7.547,3	70,2	7.123,3	15.857,7	22.063,1
	02.	9.513,7	-3.387,7	6.126,0	19,4	417,8	831,5	7.646,2	69,0	7.137,6	16.121,5	22.247,5
	03.	9.356,5	-3.292,4	6.064,1	-40,0	430,5	822,9	7.667,1	70,2	7.223,9	16.174,6	22.238,7
	04.	9.455,4	-3.317,4	6.138,0	-35,3	425,0	825,2	7.636,3	71,4	7.263,1	16.185,7	22.323,7
	05.	9.554,4	-3.270,4	6.284,0	-38,7	441,4	827,9	7.643,3	65,0	7.328,0	16.266,9	22.550,9
	06.	9.539,5	-3.366,4	6.173,1	-40,7	462,1	821,7	7.645,7	71,9	7.390,8	16.351,5	22.524,5
	07.	9.962,5	-3.208,8	6.753,7	-273,1	481,3	822,0	7.550,8	67,5	7.431,6	16.080,1	22.833,8
	08.	10.273,5	-3.226,6	7.046,9	-209,9	506,8	828,5	7.469,4	69,2	7.435,5	16.099,5	23.146,4
	09.	10.193,3	-3.282,4	6.910,9	-18,0	507,5	843,5	7.535,0	68,7	7.477,3	16.414,1	23.325,0
	10.	10.092,0	-3.269,9	6.822,1	-1,8	504,7	842,0	7.570,5	65,2	7.509,5	16.490,1	23.312,3
	11.	10.208,1	-3.114,6	7.093,5	-19,3	512,2	844,0	7.352,6	59,5	7.518,9	16.267,9	23.361,3
	12.	10.479,7	-3.364,2	7.115,5	71,6	509,1	855,2	7.416,2	62,8	7.540,3	16.455,1	23.570,6

Vidi bilješku na strani ...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Monetarni pregled prikazuje konsolidovane podatke Bilansa stanja CBBiH - monetarnih vlasti (tabela 8) i Konsolidovanog bilansa komercijalnih banaka BiH (tabela 9). Neto strana aktiva predstavlja razliku između zbira stranih aktiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH i zbira stranih pasiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH. Domaći krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih sektora uz napomenu da su potraživanja od centralne vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite centralne vlade kod CBBiH i kod komercijalnih banaka BiH. Centralna vlada predstavlja Institucije BiH, vlade entiteta, entitetske Fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikt. Prema novoj metodologiji, fondovi socijalne sigurnosti/zaštite se klasifikuju na nivo centralne vlade kao entitetski vanbudžetski fondovi, što se direktno odražava na podatke o neto potraživanjima od centralne vlade u Monetarnom pregledu.

PASIVA														
Novčana masa (M2)														
Novac (M1)														
Domaći krediti														
Vrijednosni papiri														
Kredit														
Dionice i drugi kapital														
Ostale stavke (neto)														
Ukupno														
Godina	Mjesec	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	5=3+4	Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti	9=6+7+8	10=5+9	Vrijednosni papiri	12=6+...+11	13=5+12	Ostale stavke (neto)	15=10+...+14
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12=6+...+11	13=5+12	14	15=10+...+14
1997.	12.	112,5	139,2	251,7	553,7	9,6	363,3	926,5	1.178,2	14,2	0,0	0,0	574,4	1.766,7
1998.	12.	162,5	147,5	310,0	762,1	8,0	467,0	1.237,0	1.547,0	10,6	0,0	0,0	642,5	2.200,0
1999.	12.	515,3	584,6	1.099,9	465,5	22,4	577,3	1.065,1	2.165,0	8,7	0,0	0,0	624,3	2.798,1
2000.	12.	651,7	750,0	1.401,7	559,5	77,9	428,2	1.065,6	2.467,3	4,4	0,0	0,0	802,7	3.274,4
2001.	12.	1.673,9	1.018,4	2.692,3	928,5	140,9	907,7	1.977,0	4.669,3	0,1	0,0	0,0	885,8	5.555,2
2002.	12.	1.734,4	1.273,3	3.007,6	817,1	272,2	974,4	2.063,7	5.071,3	0,1	0,0	0,0	978,5	6.049,8
2003.	12.	1.601,3	1.512,1	3.113,4	818,3	461,9	1.102,5	2.382,7	5.496,1	0,0	0,0	0,0	1.079,1	6.575,3
2004.	12.	1.670,6	1.864,9	3.535,4	988,1	703,4	1.604,6	3.296,1	6.831,6	0,0	0,0	0,0	1.393,8	8.225,4
2005.	12.	1.729,1	2.373,6	4.102,8	1.154,8	818,1	1.999,4	3.972,3	8.075,1	0,0	0,0	0,0	1.688,1	9.763,2
2006.	12.	1.978,3	2.761,4	4.739,8	692,0	1.365,4	3.105,4	5.162,8	9.902,6	0,0	114,0	1.908,9	187,0	12.112,4
2007.	12.	2.185,3	3.546,6	5.731,9	834,5	1.726,5	3.661,1	6.222,0	11.953,9	5,2	106,1	2.366,0	300,9	14.732,2
2008.	12.	2.302,4	3.388,8	5.691,2	1.108,0	1.776,2	3.864,7	6.748,8	12.440,0	17,9	264,3	2.785,2	407,0	15.914,3
2009.	12.	2.009,5	3.536,3	5.545,8	1.078,7	1.844,3	4.241,0	7.164,0	12.709,8	13,6	446,7	2.835,6	414,5	16.420,2
2010.	12.	2.210,8	3.689,2	5.900,0	1.210,6	1.991,0	4.526,4	7.727,9	13.627,9	9,1	595,1	3.055,8	721,9	18.009,8
2011.	12.	2.366,4	3.819,0	6.185,5	1.100,1	2.285,7	4.846,9	8.232,7	14.418,1	0,0	675,3	3.606,4	981,3	19.681,1
2012.	12.	2.414,3	3.728,4	6.142,7	1.053,0	2.672,7	5.042,2	8.767,8	14.910,5	0,0	712,4	3.780,4	1.107,8	20.511,0
2013.	12.	2.542,3	4.153,3	6.695,6	1.189,3	3.006,3	5.203,1	9.398,7	16.094,3	0,0	707,9	3.828,9	1.400,3	22.031,4
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,8	9.959,3	17.269,8	0,0	681,0	4.031,7	1.588,2	23.570,6
2014.	01.	2.491,2	4.112,0	6.603,2	1.150,0	3.065,3	5.237,0	9.452,3	16.055,5	0,0	702,7	3.908,0	1.396,9	22.063,1
	02.	2.555,0	4.062,3	6.617,3	1.266,5	3.073,2	5.230,0	9.569,6	16.186,9	0,0	702,5	3.937,7	1.420,3	22.247,5
	03.	2.542,1	4.123,2	6.665,3	1.154,9	3.086,2	5.248,3	9.489,4	16.154,7	0,0	704,5	3.965,2	1.414,4	22.238,7
	04.	2.617,7	4.099,3	6.717,0	1.125,0	3.074,8	5.267,3	9.467,1	16.184,0	0,0	702,4	3.983,0	1.454,3	22.323,7
	05.	2.633,9	4.162,2	6.796,1	1.183,6	3.089,9	5.304,8	9.578,3	16.374,4	0,0	703,9	4.027,2	1.445,3	22.550,9
	06.	2.618,7	4.128,4	6.747,2	1.214,9	3.108,3	5.231,5	9.554,7	16.301,9	0,0	701,8	4.038,4	1.482,4	22.524,5
	07.	2.736,8	4.175,8	6.912,6	1.264,1	3.177,2	5.225,7	9.667,0	16.579,7	0,0	704,7	4.052,8	1.496,7	22.833,8
	08.	2.779,2	4.378,1	7.157,2	1.226,0	3.173,3	5.269,7	9.669,0	16.826,2	0,0	713,8	4.080,5	1.525,9	23.146,4
	09.	2.752,9	4.525,5	7.278,4	1.258,6	3.165,7	5.275,5	9.699,8	16.978,1	0,0	701,1	4.116,5	1.529,2	23.325,0
	10.	2.753,9	4.374,5	7.128,4	1.229,1	3.304,6	5.299,8	9.833,5	16.961,9	0,0	700,6	4.135,8	1.513,9	23.312,3
	11.	2.748,3	4.396,4	7.144,6	1.269,5	3.349,1	5.321,8	9.940,5	17.085,1	0,0	684,0	4.160,6	1.431,6	23.361,3
	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,8	9.959,3	17.269,8	0,0	681,0	4.031,7	1.588,2	23.570,6

Vidi bilješku na strani ...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Novac M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Kvazi-novac QM obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM. Ostalu pasivu čine vrijednosni papiri, krediti, dionice i drugi kapital i ostale stavke (neto). Prema novoj metodologiji, kao posebni finansijski instrumenti na strani pasive se iskazuju krediti (uz koje se dodaje obračunata kamata), kao i dionice i drugi kapital. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. U ostale stavke (neto) su također uključeni i ograničeni depoziti, protivstavke fondova i vladini fondovi za kreditiranje.

T08

Bilanca stanja CBBiH
 (na kraju razdoblja, u milijunima KM)

Godina	Mjesec	AKTIVA					PASIVA				
		Strana aktivna	Potraživanja od privatnog sektora	Ukupno	Rezervni novac		Strana pasiva	Depoziti središnje vlade	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
					Gotovina izvan monetarnih vlasti						
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 7+...+11
1997.	12.	144,1	0,0	144,1	114,6	160,1	0,0	0,1	0,4	-16,6	144,1
1998.	12.	283,3	0,0	283,3	167,5	246,5	0,0	7,3	29,5	-0,1	283,3
1999.	12.	867,1	0,0	867,1	538,4	827,6	0,1	9,1	33,7	-3,3	867,1
2000.	12.	1.027,7	0,0	1.027,7	695,9	957,9	0,2	10,3	58,5	0,7	1.027,7
2001.	12.	2.735,0	0,2	2.735,1	1.806,0	2.542,9	30,0	48,7	121,5	-7,9	2.735,1
2002.	12.	2.511,9	0,2	2.512,0	1.868,7	2.318,5	1,2	26,7	180,7	-15,1	2.512,0
2003.	12.	2.820,7	1,0	2.821,7	1.721,9	2.609,1	1,0	18,6	214,7	-21,8	2.821,7
2004.	12.	3.506,8	1,8	3.508,5	1.817,4	3.240,8	1,0	44,6	226,5	-4,3	3.508,5
2005.	12.	4.252,3	1,9	4.254,3	1.907,2	3.972,4	1,0	37,7	245,0	-1,8	4.254,3
2006.	12.	5.479,5	2,3	5.481,8	2.154,2	5.056,6	1,0	126,1	301,0	-2,9	5.481,8
2007.	12.	6.726,3	2,2	6.728,5	2.439,7	6.229,0	0,9	74,8	386,4	37,4	6.728,5
2008.	12.	6.323,6	2,1	6.325,6	2.552,4	5.704,0	1,0	23,4	499,3	97,9	6.325,6
2009.	12.	6.239,9	1,9	6.241,8	2.267,7	5.648,9	0,9	56,7	502,5	33,0	6.241,8
2010.	12.	6.485,5	1,8	6.487,3	2.497,5	5.899,7	1,4	69,8	533,9	-17,5	6.487,3
2011.	12.	6.451,4	1,6	6.453,0	2.645,1	5.848,9	1,1	66,2	547,6	-10,8	6.453,0
2012.	12.	6.536,4	1,6	6.538,0	2.747,5	5.801,7	1,2	185,3	575,7	-25,9	6.538,0
2013.	12.	7.096,2	1,7	7.097,8	2.909,9	6.401,0	1,0	258,2	466,3	-28,7	7.097,8
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1
2014.	01.	7.051,0	1,5	7.052,5	2.854,5	6.276,7	1,0	292,1	511,9	-29,3	7.052,5
	02.	6.974,6	1,5	6.976,1	2.916,9	6.336,3	2,0	147,3	521,5	-31,1	6.976,1
	03.	6.981,6	1,7	6.983,2	2.929,2	6.307,2	1,6	181,8	523,1	-30,5	6.983,2
	04.	7.106,1	1,5	7.107,6	2.984,5	6.445,5	1,2	179,2	530,2	-48,4	7.107,6
	05.	7.115,0	1,4	7.116,4	2.990,0	6.433,9	2,0	185,5	542,8	-47,8	7.116,4
	06.	7.171,6	1,6	7.173,3	3.006,4	6.419,5	1,1	232,5	567,4	-47,4	7.173,3
	07.	7.514,3	1,5	7.515,8	3.113,4	6.852,3	1,1	137,9	573,2	-48,8	7.515,8
	08.	7.721,3	1,4	7.722,8	3.158,1	7.042,1	1,1	139,3	589,4	-49,0	7.722,8
	09.	7.764,6	1,6	7.766,2	3.158,2	7.081,2	1,7	142,3	589,1	-48,2	7.766,2
	10.	7.671,5	1,4	7.672,9	3.151,3	6.961,0	1,2	169,9	589,1	-48,4	7.672,9
	11.	7.737,1	1,6	7.738,8	3.132,6	6.906,1	1,5	280,6	598,6	-48,0	7.738,8
	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Strana aktivna CBBiH - monetarnih vlasti obuhvata zlato, devize u trezoru CBBiH, devizne depozite kod inostranih banaka, raspolaganje SDR, strane vrijednosne papire i ostalo. Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u opticaju izvan centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Strana pasiva CBBiH obuhvata kratkoročne obaveze prema nerezidentima, depozite nerezidenata i ostale kratkoročne obaveze prema nerezidentima i obaveze prema MMF-u (računi 1 i 2). Depoziti: centralne vlade kod CBBiH predstavljaju prenosive i ostale depozite institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta u domaćoj valuti. Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, rezultat tekuće godine, opšte i posebne rezerve i prilagodavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (nerasporedene) stavke pasive umanjene za nelocirane (nerasporedene) stavke aktive.

Godina	Mjesec	AKTIVA							Ukupno
		Rezerve	Strane aktivne	Potraživanja od centralne vlade	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9
1997.	12.	239,5	657,8	133,8	1.099,1	1.034,8	8,3	163,6	3.336,9
1998.	12.	207,6	604,6	113,0	1.100,0	1.314,3	5,4	388,0	3.733,0
1999.	12.	274,7	848,4	36,7	1.003,2	1.449,4	6,3	285,5	3.904,3
2000.	12.	287,4	960,7	33,8	1.673,1	874,9	10,9	424,2	4.265,0
2001.	12.	871,9	1.364,0	32,9	1.430,8	1.142,8	20,0	712,6	5.574,9
2002.	12.	595,2	1.468,7	60,7	1.254,7	1.442,2	27,8	1.495,8	6.345,0
2003.	12.	1.004,6	1.561,9	45,6	1.166,7	1.859,6	40,2	2.009,4	7.688,0
2004.	12.	1.566,6	1.906,1	45,6	691,7	2.478,2	60,1	2.651,4	9.399,8
2005.	12.	2.233,9	2.096,6	50,1	695,0	3.244,0	67,9	3.487,2	11.874,6
2006.	12.	3.063,6	2.357,1	70,3	634,4	4.086,1	89,4	4.448,9	14.749,7
2007.	12.	4.022,9	3.558,6	128,1	626,7	5.315,7	159,6	5.791,7	19.603,2
2008.	12.	3.393,3	3.106,1	266,1	629,2	6.751,6	169,2	6.802,8	21.118,3
2009.	12.	3.632,0	3.190,3	356,0	636,1	6.682,5	103,0	6.409,8	21.009,6
2010.	12.	3.679,8	2.814,2	465,9	749,1	6.965,5	80,2	6.423,0	21.177,6
2011.	12.	3.469,7	2.724,5	905,2	768,8	7.166,9	94,0	6.768,9	21.898,1
2012.	12.	3.370,4	2.507,8	1.236,8	789,6	7.473,1	73,7	6.873,3	22.324,6
2013.	12.	3.843,7	2.637,3	1.380,0	829,6	7.556,4	67,4	7.131,8	23.446,3
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.855,1	855,2	7.416,2	62,8	7.539,5	24.470,0
2014.	01.	3.767,9	2.569,2	1.376,7	819,6	7.547,3	70,2	7.121,6	23.272,6
	02.	3.768,2	2.539,1	1.417,7	831,5	7.646,2	69,0	7.135,1	23.406,7
	03.	3.753,4	2.375,0	1.406,1	822,9	7.667,1	70,2	7.221,3	23.315,9
	04.	3.817,1	2.349,2	1.458,3	825,2	7.636,3	71,4	7.262,3	23.419,8
	05.	3.801,5	2.439,4	1.474,4	827,9	7.643,3	65,0	7.327,3	23.578,7
	06.	3.793,4	2.368,3	1.516,5	821,7	7.645,7	71,9	7.390,0	23.607,4
	07.	4.127,0	2.448,2	1.520,9	822,0	7.550,8	67,5	7.430,8	23.967,2
	08.	4.257,9	2.552,2	1.585,3	828,5	7.469,4	69,2	7.434,7	24.197,2
	09.	4.321,9	2.428,7	1.702,4	843,5	7.535,0	68,7	7.476,5	24.376,7
	10.	4.203,1	2.420,6	1.679,2	842,0	7.570,5	65,2	7.508,8	24.289,4
	11.	4.155,2	2.470,9	1.720,3	844,0	7.352,6	59,5	7.518,2	24.120,7
	12.	4.115,0	2.626,3	1.855,1	855,2	7.416,2	62,8	7.539,5	24.470,0

Vidi bilješku na strani ...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka obuhvata konsolidovane bilanse komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajevo, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke Republike Srpske, Brčko distrikta (od jula 2001. do novembra 2002), NBRŠ (do decembra 1998) i NBBiH (do novembra 2002). Konsolidovana su međusobna potraživanja i obaveze između komercijalnih banaka. Rezerve banaka sastoje se od gotovine u trezorima banaka i depozita banaka kod CBiH. Strana aktiva komercijalnih banaka obuhvata: devize u trezorima, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti kod nerezidenata, kredite nerezidentima, vrijednosne papire nerezidenata u stranoj valuti i ostala potraživanja od nerezidenata. Potraživanja od centralne vlade obuhvataju potraživanja od svih nivoa vlade: centralne vlade (institucije BiH, vlade entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta) i necentralne vlade (vlada kantona i općinskih vlada). Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvataju: potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća, nefinansijskih privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Bilans stanja komercijalnih banaka Federacije BiH sadrži pored aktivnog podbilansa i podatke pasivnog podbilansa. Pasivni podbilans sadrži obaveze po stranim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. Ove obaveze će preuzeti Ministarstvo finansija Federacije BiH u procesu privatizacije u skladu s entitetskim Zakonom o početnom bilansu preduzeća i banaka i Zakonom o privatizaciji.

T09

**Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH
(na kraju razdoblja, u milijunima KM)**

Godina	Mjesec	PASIVA										
		Depoziti stjudijske vlade	Preostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Preostali depoziti drugih domaćih sektora u valuti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Vrijednosnice	Kredit	Stalna pasiva	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12
1997.	12.	233,6	139,2	448,5	9,6	363,3	14,2	0,0	1.513,8	1.043,4	-428,5	3.336,9
1998.	12.	222,2	147,5	637,9	8,0	467,0	10,6	0,0	1.605,8	1.310,9	-676,8	3.733,0
1999.	12.	170,1	584,6	465,5	22,4	577,3	8,7	0,0	1.519,3	1.257,0	-700,6	3.904,3
2000.	12.	143,2	749,9	554,5	77,9	428,2	4,4	0,0	1.577,1	1.096,2	-366,4	4.265,0
2001.	12.	277,5	1.016,2	928,5	140,9	907,7	0,1	0,0	1.526,5	1.118,8	-341,2	5.574,9
2002.	12.	390,3	1.270,3	817,1	272,2	974,4	0,1	0,0	1.793,7	1.213,6	-386,6	6.345,0
2003.	12.	473,1	1.510,3	818,3	461,9	1.102,5	0,0	0,0	2.437,0	1.305,4	-420,4	7.688,0
2004.	12.	419,4	1.862,9	988,1	703,4	1.604,6	0,0	0,0	2.651,1	1.472,1	-301,8	9.399,8
2005.	12.	533,4	2.370,5	1.154,8	818,1	1.999,4	0,0	0,0	3.559,3	1.712,5	-273,4	11.874,6
2006.	12.	853,3	2.751,0	692,0	1.365,4	3.105,4	0,0	114,0	4.074,8	1.607,9	185,9	14.749,7
2007.	12.	2.335,0	3.534,4	834,5	1.726,5	3.661,1	5,2	106,1	5.165,7	1.979,7	255,2	19.603,2
2008.	12.	1.749,7	3.381,4	1.108,0	1.776,2	3.864,7	17,9	264,3	6.361,9	2.285,9	308,4	21.118,3
2009.	12.	1.397,9	3.530,3	1.078,7	1.844,3	4.241,0	13,6	446,7	5.744,1	2.333,1	379,8	21.009,6
2010.	12.	1.121,7	3.680,5	1.210,6	1.991,0	4.526,4	9,1	595,1	4.783,2	2.521,9	738,2	21.177,6
2011.	12.	955,7	3.807,9	1.100,1	2.285,7	4.846,9	0,0	675,3	4.176,9	3.058,7	990,8	21.898,1
2012.	12.	847,2	3.714,8	1.053,0	2.672,7	5.042,2	0,0	712,4	3.947,0	3.204,7	1.130,7	22.324,6
2013.	12.	717,8	4.137,4	1.189,3	3.006,3	5.203,1	0,0	707,9	3.697,9	3.362,4	1.424,1	23.446,3
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,8	0,0	681,0	3.363,1	3.446,6	1.580,5	24.470,0
2014.	01.	787,3	4.093,8	1.150,0	3.065,3	5.237,0	0,0	702,7	3.413,8	3.396,1	1.426,5	23.272,6
	02.	833,4	4.047,7	1.266,5	3.073,2	5.230,0	0,0	702,5	3.385,7	3.416,2	1.451,5	23.406,7
	03.	833,9	4.110,8	1.154,9	3.086,2	5.248,3	0,0	704,5	3.290,8	3.442,1	1.444,5	23.315,9
	04.	889,5	4.088,0	1.125,0	3.074,8	5.267,3	0,0	702,4	3.316,1	3.452,8	1.503,9	23.419,8
	05.	886,2	4.152,5	1.183,6	3.089,9	5.304,8	0,0	703,9	3.268,4	3.484,4	1.504,9	23.578,7
	06.	862,7	4.119,9	1.214,9	3.108,3	5.231,5	0,0	701,8	3.365,2	3.471,0	1.532,1	23.607,4
	07.	1.174,9	4.166,6	1.264,1	3.177,2	5.225,7	0,0	704,7	3.207,7	3.479,5	1.566,8	23.967,2
	08.	1.149,2	4.372,4	1.226,0	3.173,3	5.269,7	0,0	713,8	3.225,5	3.491,1	1.576,3	24.197,2
	09.	1.070,5	4.517,7	1.258,6	3.165,7	5.275,5	0,0	701,1	3.280,7	3.527,4	1.579,5	24.376,7
	10.	1.006,4	4.368,4	1.229,1	3.304,6	5.299,8	0,0	700,6	3.268,7	3.546,7	1.565,2	24.289,4
	11.	946,9	4.391,9	1.269,5	3.349,1	5.321,8	0,0	684,0	3.113,0	3.562,0	1.482,4	24.120,7
	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,8	0,0	681,0	3.363,1	3.446,6	1.580,5	24.470,0

Vidi bilješku na strani ...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Depoziti centralne vlade uključuju prenosive i ostale depozite u domaćoj i stranoj valuti institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i stranoj valuti predstavljaju obaveze banaka prema necentralnoj vladi (kantona i općina), nefinansijskim javnim preduzećima, nefinansijskim privatnim preduzećima, ostalim finansijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvu, neprofitnim institucijama i ostalim neklasifikovanim sektorima). Strana pasiva komercijalnih banaka obuhvata obaveze banaka prema nerezidentima po osnovu prenosivih i ostalih depozita, kredita, vrijednosnih papira, trgovinskih kredita i avansa i ostalih računa dugovanja. Prema novoj metodologiji, krediti na strani pasive su prikazani kao poseban finansijski instrument, uz koje se dodaje obračunata kamata.

Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, zadržani prihod, rezultat tekuće godine, opšte i posebne rezerve i prilagodavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. Ostale stavke (neto) takođe obuhvataju i ograničene depozite.

T10a

**Kamatne stope na kredite stanovništvu
(u postocima, na godišnjoj razini)**

Godina	Stanovništvo																	
	Kamatne stope na kredite u KM						Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom										Revolving krediti: prekoračenja i kreditne kartice (kreditna pogodnost i produljeni kredit)	
	Potrošački krediti			Ostali krediti			Potrošački krediti			Stambeni krediti				Ostali krediti			Kamatne stope na kredite u KM	Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom
	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godine IPFKS	preko 5 godine IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godine IPFKS	preko 5 godine IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godine IPFKS	preko 5 godine IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godine IPFKS	preko 5 godine IPFKS	preko 10 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godine IPFKS	preko 5 godine IPFKS	Prekoračenja	Prekoračenja
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
2012.	12.	8,058	7,159	8,708	8,030	8,193	...	...	6,626	8,288	7,425	6,990	9,027	9,213	8,435	13,123	13,825	13,742
2013.	01.	8,112	7,420	8,813	7,340	9,449	8,665	...	6,594	7,961	7,710	7,018	9,205	9,196	8,274	13,044	15,064	13,882
	02.	8,480	7,012	8,748	7,844	9,193	9,120	...	6,752	7,864	7,557	6,387	9,157	9,425	8,309	13,158	15,109	13,880
	03.	8,227	7,052	8,607	8,028	8,639	8,910	...	6,678	8,042	7,440	6,763	8,578	9,217	8,304	13,090	15,172	13,878
	04.	8,118	6,435	8,347	7,983	7,179	8,213	...	6,553	7,837	7,864	6,279	8,793	8,692	8,097	13,120	15,159	13,869
	05.	8,321	6,384	7,831	7,880	8,475	8,935	...	6,518	7,673	7,516	5,964	8,616	8,636	8,432	13,001	14,381	13,831
	06.	7,342	6,697	7,926	8,091	8,095	9,055	...	6,511	7,304	7,625	6,353	8,842	8,711	8,686	12,576	14,543	13,830
	07.	7,553	...	8,336	7,865	7,476	8,014	...	6,599	7,713	7,430	5,997	8,647	8,645	9,090	12,579	14,683	13,857
	08.	7,443	...	8,195	7,893	7,490	8,844	...	6,272	7,960	...	6,922	8,649	8,440	8,809	12,584	14,596	13,917
	09.	7,493	...	7,952	7,378	7,738	...	...	6,342	7,787	7,622	6,584	8,553	8,352	9,047	12,553	14,617	13,928
	10.	7,576	6,396	7,774	6,789	7,916	8,659	...	6,211	7,381	7,529	5,928	8,462	8,409	8,737	12,530	14,620	13,303
	11.	8,005	...	7,607	6,772	7,661	8,216	...	6,427	7,184	7,357	6,459	8,346	8,278	8,596	12,471	14,617	13,948
	12.	7,106	...	7,680	7,018	7,248	8,542	...	6,360	7,497	7,375	6,056	8,429	8,720	8,599	12,442	14,622	13,907
2014.	01.	6,832	6,080	7,748	7,206	7,085	8,188	...	6,254	7,543	8,085	5,700	8,476	7,843	8,792	12,449	14,616	13,897
	02.	6,180	...	7,869	8,645	7,974	7,939	...	6,417	6,956	7,596	5,320	8,168	8,106	8,774	12,414	14,607	13,863
	03.	7,544	...	7,942	6,958	7,990	7,918	...	6,291	8,104	8,047	6,264	8,519	7,082	8,043	12,481	14,619	13,865
	04.	7,783	5,178	7,330	7,013	8,534	8,254	...	6,287	7,647	8,055	6,828	8,034	6,889	8,294	12,447	14,618	13,828
	05.	7,907	5,537	7,396	6,169	8,320	8,010	...	6,032	8,082	7,493	6,149	8,131	7,736	8,386	12,444	14,618	13,861
	06.	7,513	5,241	7,410	6,181	7,316	8,662	...	6,006	7,298	7,741	6,604	8,382	7,732	8,254	12,438	14,620	13,886
	07.	7,766	...	7,579	6,296	7,636	8,324	...	6,226	8,112	7,304	6,224	8,587	8,028	7,994	12,434	14,615	13,901
	08.	7,633	...	7,821	6,916	7,557	8,379	...	6,043	7,581	7,631	6,400	8,431	7,796	8,243	12,455	14,595	13,906
	09.	7,667	...	7,782	6,986	8,059	8,238	...	6,151	7,045	7,383	6,291	8,522	7,968	7,784	12,392	14,652	13,927
	10.	7,685	...	7,433	7,013	7,237	7,493	...	5,889	7,339	7,066	6,470	8,336	8,188	7,498	12,324	14,603	13,909
	11.	7,737	...	7,531	7,134	6,806	8,520	...	6,340	7,068	6,854	5,943	8,311	7,699	8,198	12,297	14,680	13,910
	12.	7,663	7,728	7,180	7,090	5,689	8,200	...	6,120	6,819	6,010	6,172	8,408	7,485	7,520	11,516	14,652	13,858

Revidirani podaci za 2012. i 2013. godinu.

Bilješka:

Statistika kamatnih stopa na nivou BiH, od januara 2012. godine, usklađena s metodologijom koju je propisala Evropska centralna banka. Više detalja dostupno putem linka: <http://www.cbbh.ba/index.php?id=883&lang=bs&sub=sk>

Kamatne stope u tabeli za revolving kredite i kreditne kartice se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnošću. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnošću podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publikuju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u stranoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima stanovništvu.

**Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima
(u postocima, na godišnjoj razini)**

Nefinancijska poduzeća														
Kamatne stope na kredite u KM						Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom								
Godina	Razdoblje	do iznosa od 0,25 mil EUR		preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	preko iznosa 1 mil EUR	do iznosa od 0,25 mil EUR			preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR		preko iznosa 1 mil EUR	Revolving kredit i prekoračenja		
		promjenljiva stopa i do 1 godine IPRKS	preko 1 do 5 godina IPRKS	promjenljiva stopa i do 1 godine IPRKS	promjenljiva stopa i do 5 godina IPRKS	promjenljiva stopa i do 1 godine IPRKS	preko 1 do 5 godina IPRKS	preko 5 godina IPRKS	promjenljiva stopa i do 1 godine IPRKS	preko 1 do 5 godina IPRKS	preko 5 godina IPRKS	promjenljiva stopa i do 1 godine IPRKS	Kamatne stope na kredite u KM	Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2012.	12.	8,245	8,005	6,691	5,670	7,689	8,727	7,765	7,998	6,414	7,914	7,000	7,029	6,509
2013.	01.	7,995	8,480	6,604	6,312	8,211	8,375	7,201	7,462	6,928	7,686	6,907	7,017	6,573
	02.	8,096	8,382	6,563	6,282	7,953	8,549	7,696	7,392	7,354	7,122	7,358	6,995	6,471
	03.	8,080	8,133	6,806	6,374	7,983	8,738	7,629	7,392	7,368	7,314	6,493	7,044	6,535
	04.	8,045	8,179	6,915	6,165	7,865	8,563	8,223	7,030	6,924	6,386	6,937	7,129	6,535
	05.	8,127	8,633	6,412	5,519	7,948	8,419	8,314	6,932	7,407	7,809	6,985	6,985	6,515
	06.	8,012	8,280	6,490	6,262	7,848	8,528	7,552	7,082	...	...	6,800	7,066	6,497
	07.	7,733	7,892	6,429	5,815	7,906	8,936	8,424	6,447	7,971	5,328	5,668	7,093	6,532
	08.	8,001	7,369	6,564	6,496	8,041	8,978	8,054	6,661	...	...	6,182	7,147	6,534
	09.	8,030	7,887	6,948	6,653	7,666	8,950	8,479	7,097	7,431	6,836	5,879	6,996	6,508
	10.	7,857	7,248	6,882	6,308	7,873	8,712	8,096	7,060	7,547	7,762	5,890	6,917	6,701
	11.	7,861	7,175	6,221	6,997	7,778	8,624	7,958	6,790	7,185	...	5,306	6,970	6,526
	12.	8,011	7,526	6,460	7,223	7,834	8,231	8,016	6,731	6,707	7,867	6,417	6,838	6,517
2014.	01.	7,571	7,922	6,493	6,828	8,297	7,963	7,478	6,564	...	...	6,413	6,868	6,508
	02.	7,501	8,398	5,967	5,662	8,402	8,745	8,143	7,295	6,689	7,012	5,999	6,810	6,501
	03.	7,905	7,882	6,542	6,330	7,549	8,592	8,093	6,150	7,485	6,979	5,599	6,714	6,517
	04.	7,698	7,615	6,507	6,001	7,582	8,096	7,506	6,485	5,886	7,532	5,734	6,776	6,555
	05.	7,769	7,979	6,583	6,491	7,567	8,147	8,079	6,450	6,990	7,238	5,154	6,656	6,565
	06.	7,585	8,219	6,247	5,918	7,379	7,609	7,713	5,778	7,845	6,292	5,894	6,593	6,602
	07.	7,442	7,650	6,503	6,998	7,493	8,129	7,111	6,672	6,871	6,802	5,888	6,692	6,614
	08.	7,273	7,987	6,375	7,191	7,469	8,464	6,787	6,887	7,116	7,464	5,925	6,668	6,598
	09.	7,213	7,281	5,985	6,019	7,633	7,631	7,729	6,879	6,369	...	6,365	6,533	6,556
	10.	7,128	7,283	5,846	5,441	7,659	7,512	7,179	6,380	7,122	7,620	5,626	6,508	6,525
	11.	7,354	6,850	5,736	4,965	7,283	7,894	7,781	6,613	7,529	6,888	6,146	6,399	6,519
	12.	7,071	7,097	5,798	6,003	6,668	7,572	6,997	6,175	6,479	5,444	4,875	6,355	6,311

Revidirani podaci za siječanj 2013. godine.

Bilješka:

Statistika kamatnih stopa na nivou BiH, od januara 2012. godine, usklađena s metodologijom koju je propisala Evropska centralna banka. Više detalja dostupno putem linka: <http://www.cbbh.ba/index.php?id=883&lang=bs&sub=sk>

Kamatne stope u tabeli za revolving kredite i kreditne kartice se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPPKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnošću. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnošću podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publikuju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u stranoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima nefinancijskim preduzećima.

T10c

**Kamatne stope na depozite stanovništva i nefinancijskih poduzeća
(u postocima, na godišnjoj razini)**

		Stanovništvo										Nefinancijska poduzeća															
		Depoziti u KM i depoziti s valutnom klauzulom					Depoziti u EUR					Depoziti u stranjoj valuti					Depoziti u KM i s valutnom klauzulom					Depoziti u EUR					Depoziti u stranjoj valuti
		s dogovorenim dospijećem					s dogovorenim dospijećem					s dogovorenim dospijećem					s dogovorenim dospijećem										
Godina	Razdoblje	do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine	Depoziti po vidjenju (prekutočno)	do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine	Depoziti po vidjenju (prekutočno)	sa dogovorenim dospijećem	Depoziti po vidjenju (prekutočno)	do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine	Depoziti po vidjenju (prekutočno)	do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine	Depoziti po vidjenju (prekutočno)	do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine	Depoziti po vidjenju (prekutočno)	Depoziti po vidjenju (prekutočno)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21							
2012.	12.	2,079	3,205	4,441	0,140	2,384	3,343	4,022	0,342	1,953	0,092	3,467	4,868	4,159	0,176	1,456	4,026	...	0,136	0,098							
2013.	01.	2,169	3,209	4,035	0,139	2,228	3,354	3,887	0,349	1,707	0,090	3,757	4,788	4,448	0,192	1,908	4,127	5,331	0,132	0,158							
	02.	2,120	3,484	3,835	0,135	2,200	3,452	4,188	0,342	1,653	0,089	3,334	4,930	4,581	0,190	2,114	4,102	4,806	0,128	0,159							
	03.	1,957	3,182	3,796	0,134	2,243	3,279	4,158	0,345	1,465	0,090	2,228	4,076	4,809	0,209	2,424	3,829	...	0,152	0,240							
	04.	1,959	3,459	3,584	0,133	2,239	3,268	3,784	0,318	1,793	0,090	2,119	4,569	4,158	0,206	1,746	4,563	4,393	0,139	0,184							
	05.	2,117	3,157	3,541	0,157	2,253	3,338	3,915	0,305	2,054	0,082	2,152	4,347	4,740	0,220	1,635	4,080	...	0,209	0,199							
	06.	2,244	3,282	3,675	0,138	2,281	3,438	4,203	0,264	2,875	0,087	2,469	4,452	3,857	0,216	1,471	4,431	...	0,210	0,110							
	07.	2,116	3,301	3,712	0,125	2,238	3,212	4,071	0,262	1,195	0,081	2,307	4,150	4,054	0,210	2,173	...	...	0,229	0,161							
	08.	2,228	3,399	3,639	0,119	2,312	3,355	4,094	0,254	1,350	0,088	2,390	4,091	4,068	0,230	1,097	4,045	3,995	0,137	0,158							
	09.	2,116	3,320	3,614	0,116	2,293	3,282	4,199	0,246	1,707	0,076	2,307	4,132	4,279	0,231	2,235	3,685	4,123	0,152	0,171							
	10.	2,186	3,324	3,483	0,117	2,248	3,328	4,010	0,245	1,400	0,075	2,323	4,035	4,528	0,249	2,050	4,082	...	0,151	0,156							
	11.	1,956	3,233	3,676	0,116	2,115	3,330	4,104	0,242	1,348	0,075	2,011	4,373	3,630	0,237	1,314	2,892	...	0,146	0,122							
	12.	1,973	3,190	3,866	0,116	2,068	3,190	4,054	0,240	1,232	0,075	1,686	3,862	3,933	0,219	2,458	3,517	...	0,144	0,157							
2014.	01.	2,015	3,125	3,625	0,111	2,025	3,074	3,931	0,228	1,874	0,075	1,656	3,737	3,444	0,217	2,446	3,030	...	0,202	0,120							
	02.	1,911	3,188	3,571	0,113	1,902	3,196	3,860	0,219	1,622	0,077	2,354	3,953	3,954	0,217	...	3,398	4,780	0,202	0,171							
	03.	1,887	3,275	3,553	0,097	1,913	3,194	4,016	0,209	1,687	0,078	1,801	3,446	3,909	0,206	1,573	2,947	...	0,211	0,199							
	04.	1,632	3,205	3,355	0,104	1,801	3,335	3,568	0,221	1,947	0,097	1,957	3,744	4,035	0,219	2,335	3,637	...	0,242	0,167							
	05.	1,646	3,212	3,305	0,094	1,696	3,207	3,579	0,198	1,921	0,078	0,826	3,388	2,912	0,216	1,079	3,840	...	0,183	0,142							
	06.	1,405	3,298	3,258	0,095	1,510	3,232	3,832	0,202	1,437	0,079	1,149	3,150	4,502	0,204	1,518	...	3,375	0,201	0,095							
	07.	1,174	3,256	3,131	0,094	1,892	3,134	3,308	0,195	1,141	0,077	0,821	3,763	3,741	0,195	2,191	2,601	3,559	0,213	0,150							
	08.	1,555	3,225	3,178	0,091	1,659	3,100	3,369	0,157	1,081	0,058	0,912	3,009	3,653	0,206	1,308	3,051	3,414	0,211	0,113							
	09.	1,577	3,032	3,117	0,090	1,666	3,104	3,313	0,194	1,190	0,063	1,634	3,329	3,641	0,219	2,176	...	3,775	0,201	0,149							
	10.	1,602	3,175	3,056	0,089	1,642	3,132	3,336	0,190	1,019	0,065	1,161	3,250	3,066	0,201	1,173	2,300	3,358	0,143	0,128							
	11.	1,457	2,928	3,050	0,089	1,545	3,040	3,406	0,188	1,068	0,065	1,781	3,058	2,122	0,210	1,973	3,266	...	0,160	0,136							
	12.	1,263	2,764	2,980	0,089	1,431	2,901	3,173	0,181	0,916	0,064	0,760	2,852	2,970	0,203	1,890	...	2,319	0,132	0,094							

Bilješka:

Statistika kamatnih stopa na nivou BiH, od januara 2012. godine, usklađena s metodologijom koju je propisala Evropska centralna banka. Više detalja dostupno putem linka: <http://www.cbbh.ba/index.php?id=883&lang=bs&sub=sk>

Kamatne stope na depozite po vidjenju se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijećem se odnose na nove poslove.

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

Depoziti u stranjoj valuti obuhvaćaju sve strane valute osim EUR

T11

**Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka
(na kraju razdoblja, u milijunima KMt)**

Godina	Mjesec	DEPOZITI			KREDITI		
		Prostorni depoziti	Čisti depoziti	Ukupni depoziti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
1997.	12.	784,1	598,3	1.382,4	956,7	1.482,9	2.439,6
1998.	12.	983,8	678,7	1.662,5	1.028,2	1.892,6	2.920,8
1999.	12.	1.107,7	712,1	1.819,9	852,3	1.928,9	2.781,2
2000.	12.	1.385,8	568,0	1.953,7	878,3	2.138,6	3.017,0
2001.	12.	2.061,5	1.209,3	3.270,7	913,3	2.425,7	3.339,0
2002.	12.	2.293,8	1.430,5	3.724,3	1.097,8	3.183,3	4.281,1
2003.	12.	2.553,8	1.812,3	4.366,0	1.233,5	3.888,0	5.121,5
2004.	12.	3.121,7	2.456,7	5.578,4	1.576,2	4.350,9	5.927,1
2005.	12.	3.876,1	3.000,1	6.876,3	1.837,0	5.707,1	7.544,2
2006.	12.	4.005,1	4.758,1	8.763,2	2.068,8	7.130,4	9.199,2
2007.	12.	5.106,5	6.980,7	12.087,2	2.552,7	9.298,7	11.851,4
2008.	12.	4.905,1	6.970,0	11.875,1	3.439,0	11.070,5	14.509,5
2009.	12.	5.215,1	6.877,0	12.092,1	3.399,7	10.650,4	14.050,1
2010.	12.	5.557,7	6.972,4	12.530,0	3.626,5	10.916,9	14.543,4
2011.	12.	5.518,1	7.474,9	12.993,0	3.984,0	11.327,1	15.311,1
2012.	12.	5.306,9	8.019,6	13.326,5	4.283,0	11.658,7	15.941,7
2013.	12.	5.771,9	8.478,0	14.249,9	4.330,2	12.074,7	16.405,0
2014.	12.	6.292,8	9.083,3	15.376,1	4.182,4	12.705,3	16.887,7
2014.	01.	5.751,5	8.577,6	14.329,2	4.347,8	12.028,0	16.375,7
	02.	5.858,3	8.587,5	14.445,8	4.442,1	12.074,2	16.516,4
	03.	5.819,3	8.608,4	14.427,7	4.451,9	12.172,3	16.624,1
	04.	5.767,9	8.668,8	14.436,7	4.402,1	12.234,4	16.636,5
	05.	5.859,0	8.746,3	14.605,3	4.461,6	12.265,9	16.727,5
	06.	5.825,8	8.696,6	14.522,4	4.454,7	12.405,6	16.860,2
	07.	6.217,0	8.775,7	14.992,7	4.314,1	12.450,5	16.764,6
	08.	6.352,5	8.821,3	15.173,8	4.246,8	12.476,0	16.722,8
	09.	6.442,9	8.827,9	15.270,7	4.347,6	12.509,5	16.857,1
	10.	6.226,5	8.962,7	15.189,2	4.374,3	12.534,1	16.908,4
	11.	6.215,6	9.042,1	15.257,7	4.248,0	12.487,7	16.735,7
	12.	6.292,8	9.083,3	15.376,1	4.182,4	12.705,3	16.887,7

Vidi bilješku na strani...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Ukupni depoziti predstavljaju obaveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim (institucionalnim sektorima u domaćoj i stranoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i stranoj valuti.

**Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka
(na kraju razdoblja, u milijunima KM)**

Godina	Mjesec	DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA											Ukupno
		Depoziti institucija banki	Depoziti vlada i odbora	Depoziti vlada i kantoni	Depoziti vlada i općina	Depoziti fondove socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih poduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstava	Detalji depoziti	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3+...+13
1997.	12.	0,0	91,2	17,3	15,1	8,9	11,0	204,8	221,8	63,8	136,1	14,0	784,1
1998.	12.	0,5	73,7	19,2	11,2	4,4	15,2	235,6	299,1	70,8	240,6	13,4	983,8
1999.	12.	8,8	48,8	54,4	14,6	19,6	44,4	285,9	298,6	101,4	158,9	72,3	1.107,7
2000.	12.	12,5	68,8	50,2	29,9	25,1	35,7	334,0	394,1	107,3	236,9	91,2	1.385,8
2001.	12.	17,7	99,1	86,3	35,6	60,4	55,1	333,4	569,9	88,7	697,2	18,2	2.061,5
2002.	12.	57,4	149,0	62,0	58,2	50,8	72,3	397,1	544,5	105,9	789,6	7,2	2.293,8
2003.	12.	47,8	177,4	95,3	63,7	72,2	85,7	501,6	506,6	104,5	892,5	6,4	2.553,8
2004.	12.	16,4	254,3	163,9	90,6	104,6	86,3	486,9	656,8	118,4	1.134,9	8,6	3.121,7
2005.	12.	36,6	314,2	231,4	118,7	82,2	113,0	557,9	919,1	108,6	1.385,4	9,1	3.876,1
2006.	12.	44,2	393,7	351,8	169,8	124,3	155,2	698,3	1.067,2	137,3	853,3	10,1	4.005,1
2007.	12.	45,7	544,5	381,0	242,0	147,5	186,2	741,0	1.321,0	176,2	1.311,7	9,6	5.106,5
2008.	12.	52,3	255,2	271,7	204,0	108,2	137,5	782,5	1.328,9	161,3	1.558,8	44,7	4.905,1
2009.	12.	41,4	416,0	352,7	187,9	148,6	146,5	852,9	1.280,0	173,1	1.601,4	14,5	5.215,1
2010.	12.	58,8	458,1	291,0	194,6	149,7	144,2	724,5	1.444,3	172,4	1.904,0	16,1	5.557,7
2011.	12.	42,2	413,1	290,9	190,0	154,8	176,9	688,5	1.447,8	182,1	1.917,2	14,7	5.518,1
2012.	12.	94,0	339,2	231,1	195,2	105,9	161,5	517,6	1.443,4	186,5	2.015,3	17,0	5.306,9
2013.	12.	65,3	300,8	228,1	172,4	79,0	209,7	615,2	1.667,4	194,4	2.226,8	12,8	5.771,9
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8
2014.	01.	71,6	361,1	200,9	149,8	75,1	201,3	675,9	1.580,3	195,0	2.227,4	13,0	5.751,5
	02.	84,6	350,1	230,1	162,6	109,4	233,0	693,4	1.541,1	200,5	2.239,9	13,8	5.858,3
	03.	78,0	377,0	209,6	158,7	98,6	180,2	687,3	1.553,2	206,0	2.254,4	16,3	5.819,3
	04.	91,0	375,8	194,3	159,7	88,2	164,7	621,6	1.539,2	209,4	2.310,0	13,9	5.767,9
	05.	91,8	347,5	219,5	165,5	83,6	181,3	587,9	1.646,5	220,0	2.302,8	12,7	5.859,0
	06.	75,2	356,3	210,3	161,7	59,6	169,8	585,9	1.658,8	225,8	2.309,8	12,6	5.825,8
	07.	74,6	628,5	221,9	180,6	83,3	164,6	505,5	1.752,4	248,0	2.344,7	12,9	6.217,0
	08.	108,2	576,5	236,4	187,6	69,6	220,0	527,7	1.807,4	267,9	2.338,3	13,1	6.352,5
	09.	104,4	494,8	230,8	195,9	67,4	183,8	603,8	1.906,3	253,1	2.389,0	13,5	6.442,9
	10.	76,3	489,0	236,5	190,9	63,7	179,3	508,8	1.812,3	249,1	2.409,1	11,5	6.226,5
	11.	73,3	435,5	252,6	183,2	45,4	193,9	513,2	1.843,8	249,4	2.413,2	12,0	6.215,6
	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8

Vidi bilješku na strani ...
Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka:
Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se direktno upotrijebiti za plaćanja trećim licima, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prenos sredstava na prenosive depozite.

**Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka
(na kraju razdoblja, u milijunima KM)**

DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA													
Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantonima	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih financijskih institucija	Depoziti nefinancijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinancijskih privatnih poduzeća	Depoziti naprednih organizacija	Depoziti domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3+...+13
1997.	12.	0,0	225,5	24,7	5,9	5,8	17,6	40,6	128,3	10,7	137,3	1,9	598,3
1998.	12.	0,5	203,3	3,9	7,1	6,3	22,1	38,1	178,1	12,4	206,3	0,6	678,7
1999.	12.	0,4	112,1	10,8	1,6	2,8	19,1	43,5	255,6	18,8	245,9	1,7	712,1
2000.	12.	5,3	56,5	18,0	4,4	7,6	29,7	42,8	86,8	25,8	285,5	5,6	568,0
2001.	12.	10,6	150,2	33,5	4,2	8,5	36,9	60,0	120,7	18,4	750,1	16,2	1.209,3
2002.	12.	23,3	160,6	41,2	12,6	4,2	87,8	59,1	182,9	21,7	831,7	5,3	1.430,5
2003.	12.	29,1	218,8	54,5	22,2	3,1	103,0	127,3	195,0	19,9	1.033,4	6,0	1.812,3
2004.	12.	20,0	128,6	66,3	28,4	2,6	126,2	355,9	336,1	28,3	1.354,2	10,0	2.456,7
2005.	12.	8,2	174,4	58,5	18,9	19,7	190,3	339,1	341,4	41,0	1.801,9	6,7	3.000,1
2006.	12.	22,7	222,3	35,6	33,0	42,4	168,3	405,0	516,0	50,9	3.246,9	15,1	4.758,1
2007.	12.	11,8	1.457,4	56,4	47,4	124,0	217,5	537,8	595,4	59,8	3.854,2	18,9	6.980,7
2008.	12.	16,0	1.211,7	21,3	50,1	101,5	334,0	758,5	743,7	78,1	3.647,0	8,2	6.970,0
2009.	12.	4,7	725,3	20,9	48,8	61,7	478,8	753,5	606,0	100,5	4.062,0	14,8	6.877,0
2010.	12.	22,5	383,2	16,8	41,2	49,2	438,8	825,0	504,5	91,2	4.580,4	19,6	6.972,4
2011.	12.	62,8	237,8	24,0	30,0	41,7	567,5	817,1	471,5	79,1	5.134,1	9,2	7.474,9
2012.	12.	31,7	242,0	21,4	27,6	31,0	598,3	779,7	537,8	87,1	5.639,9	23,0	8.019,6
2013.	12.	62,7	170,8	21,0	26,6	35,0	651,4	724,7	531,1	100,3	6.137,1	17,1	8.478,0
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	670,4	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.083,3
2014.	01.	65,2	171,6	20,8	45,0	38,5	666,6	703,7	542,3	102,5	6.208,3	13,2	8.577,6
	02.	112,7	133,8	21,1	46,2	37,8	664,7	719,1	528,7	100,9	6.209,2	13,2	8.587,5
	03.	113,0	125,1	26,2	50,8	35,9	665,3	683,6	547,1	98,4	6.240,9	22,2	8.608,4
	04.	112,3	181,5	26,5	50,9	32,8	658,4	650,9	548,1	105,2	6.279,8	22,4	8.668,8
	05.	112,1	205,9	27,4	48,3	33,6	655,7	672,0	551,8	100,1	6.325,5	14,0	8.746,3
	06.	111,9	210,6	27,9	44,2	34,3	667,7	584,8	520,9	99,0	6.380,8	14,6	8.696,6
	07.	112,4	228,3	33,2	40,8	32,0	664,4	629,2	512,0	100,2	6.409,1	14,1	8.775,7
	08.	114,7	231,0	34,5	40,8	32,5	673,4	632,4	502,3	103,6	6.440,8	15,2	8.821,3
	09.	114,8	238,9	33,6	40,2	33,0	676,4	544,1	505,8	113,8	6.511,3	16,0	8.827,9
	10.	117,6	204,6	33,8	41,4	36,1	682,2	639,6	502,5	116,6	6.571,9	16,4	8.962,7
	11.	127,4	207,1	33,3	41,6	36,6	673,7	658,2	500,0	113,1	6.636,7	14,4	9.042,1
	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	670,4	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.083,3

Vidi napomenu na strani ...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Napomena:

Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim licima, štedne i oročene depozite, ostale depozite - ostalo.

T14

**Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka
(na kraju razdoblja, u milijunima KM)**

Godina	Mjesec	KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA											Ukupno
		Kredit institucijama BHT	Kredit vladama entiteta	Kredit vladama banjanih	Kredit vladama općina	Kredit fondovima socijalne zaštite	Kredit ostalim financijskim institucijama	Kredit nefinancijskim javnim poduzećima	Kredit nefinancijskim privatnim poduzećima	Kredit neprofitnim organizacijama	Kredit stanovništvu	Ostali krediti	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3+...+13
1997.	12.	0,0	129,0	3,0	1,4	0,3	2,7	202,1	516,6	3,4	66,9	31,0	956,7
1998.	12.	0,0	104,5	4,5	2,6	1,5	0,4	199,8	535,9	6,2	42,7	130,2	1.028,2
1999.	12.	0,1	20,0	8,4	2,5	5,7	1,1	189,2	548,6	2,6	61,6	12,4	852,3
2000.	12.	0,7	23,9	1,9	7,2	0,2	3,2	246,6	469,5	33,4	88,3	3,6	878,3
2001.	12.	0,0	7,5	13,3	8,8	3,4	11,6	215,2	544,5	22,5	84,1	2,5	913,3
2002.	12.	8,6	23,3	13,7	9,5	5,5	15,3	210,5	655,9	13,2	135,1	7,2	1.097,8
2003.	12.	0,6	23,5	4,8	16,7	0,0	24,8	158,9	815,2	7,4	154,0	27,6	1.233,5
2004.	12.	0,0	20,9	2,5	22,2	0,0	31,4	160,6	1.056,0	5,2	270,1	7,2	1.576,2
2005.	12.	0,0	18,6	3,7	27,8	0,0	41,4	116,8	1.213,8	6,1	396,4	12,5	1.837,0
2006.	12.	0,1	6,8	2,2	1,4	0,1	30,1	88,8	1.453,4	11,8	466,6	7,5	2.068,8
2007.	12.	0,0	6,9	2,3	0,3	0,0	53,5	84,6	1.819,0	17,0	564,5	4,6	2.552,7
2008.	12.	0,0	6,6	2,3	10,4	0,1	69,8	87,4	2.579,8	32,8	645,7	4,2	3.439,0
2009.	12.	0,0	9,3	2,2	31,7	33,5	33,4	90,9	2.459,8	10,6	716,4	12,0	3.399,7
2010.	12.	0,0	6,7	2,3	21,9	40,6	28,1	80,3	2.624,0	13,5	801,9	7,1	3.626,5
2011.	12.	0,0	12,5	1,4	21,5	26,0	37,4	81,5	2.935,2	5,9	858,4	4,2	3.984,0
2012.	12.	0,0	3,2	0,7	22,2	9,9	41,1	85,0	3.188,4	6,7	919,5	6,3	4.283,0
2013.	12.	0,0	13,5	0,6	40,1	35,3	28,5	100,2	3.152,2	5,5	942,2	12,1	4.330,2
2014.	12.	0,0	27,3	4,0	45,3	26,0	27,4	100,4	2.953,9	4,9	974,2	19,0	4.182,4
2014.	01.	0,0	13,7	2,0	42,7	43,8	31,8	96,7	3.169,6	6,2	932,8	8,4	4.347,8
	02.	0,0	13,7	2,3	46,8	48,5	30,3	99,7	3.256,9	6,1	929,1	8,8	4.442,1
	03.	0,0	13,2	3,0	39,0	48,4	31,8	96,9	3.254,4	6,1	948,9	10,2	4.451,9
	04.	0,0	27,2	1,3	40,1	39,0	32,7	107,1	3.202,2	5,3	932,7	14,5	4.402,1
	05.	0,0	27,7	8,9	41,1	44,3	30,9	105,1	3.229,1	5,4	954,1	15,2	4.461,6
	06.	0,0	56,3	8,9	40,4	44,7	33,7	100,2	3.185,4	5,4	963,7	16,0	4.454,7
	07.	0,0	28,2	19,8	43,7	26,5	32,6	93,9	3.079,4	6,0	965,7	18,2	4.314,1
	08.	0,0	29,2	29,5	38,6	21,5	33,0	90,7	3.014,6	6,3	964,3	19,2	4.246,8
	09.	0,0	37,6	29,7	39,2	28,6	33,2	92,3	3.087,3	6,2	974,5	19,1	4.347,6
	10.	0,0	24,5	19,5	51,0	33,1	28,1	93,2	3.122,4	6,4	976,7	19,3	4.374,3
	11.	0,0	41,3	21,8	44,9	17,4	25,8	94,6	2.995,0	5,2	979,3	22,6	4.248,0
	12.	0,0	27,3	4,0	45,3	26,0	27,4	100,4	2.953,9	4,9	974,2	19,0	4.182,4

Vidi bilješku na strani ...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka:

Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se direktno upotrijebiti za plaćanja trećim licima, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prenos sredstava na prenosive depozite.

**Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka
(na kraju razdoblja, u milijunima KM)**

Godina	Mjesec	KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA												Ukupno
		Kredit institucijama POS	Kredit vladavim entitetima	Kredit vladavim korporacija	Kredit vladavim općina	Kredit fondovima socijalne zaštite	Kredit ostalim financijskim institucijama	Kredit nefinancijskim javnim poduzećima	Kredit nefinancijskim privatnim poduzećima	Kredit neprofitnim organizacijama	Kredit stanovništvu	Ostali krediti		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3+4+5+6+7+8+9+10+11+12+13	
1997.	12.	...	...	...	...	...	5,6	897,0	518,1	3,4	54,0	4,8	1.482,9	
1998.	12.	...	...	...	...	...	5,0	900,2	778,4	0,7	204,8	3,3	1.892,6	
1999.	12.	...	...	...	...	...	5,2	814,0	900,8	2,1	206,4	0,4	1.928,9	
2000.	12.	...	...	...	...	...	7,8	1.426,5	405,4	3,1	295,9	0,0	2.138,6	
2001.	12.	...	...	...	...	...	8,4	1.215,6	598,3	5,7	597,8	0,0	2.425,7	
2002.	12.	...	...	...	...	...	12,4	1.044,2	786,3	4,5	1.321,2	14,6	3.183,3	
2003.	12.	...	...	...	...	...	15,4	1.007,8	1.044,3	3,9	1.812,4	4,2	3.888,0	
2004.	12.	...	...	...	...	...	28,7	531,1	1.422,2	6,8	2.357,5	4,7	4.350,9	
2005.	12.	...	...	...	...	...	26,5	578,3	2.030,2	10,8	3.057,0	4,4	5.707,1	
2006.	12.	0,0	0,4	1,3	56,2	0,6	31,8	542,5	2.592,7	10,3	3.893,0	1,5	7.130,4	
2007.	12.	0,7	8,8	1,1	92,3	15,5	77,9	539,6	3.439,2	18,5	5.104,4	0,9	9.298,7	
2008.	12.	1,7	95,6	0,9	132,5	13,5	73,9	539,1	4.142,2	19,5	6.051,1	0,5	11.070,5	
2009.	12.	1,4	89,2	2,1	155,5	19,7	43,6	542,9	4.186,9	17,4	5.590,8	0,9	10.650,4	
2010.	12.	0,1	105,8	40,2	201,6	26,5	27,0	657,4	4.309,5	17,4	5.522,3	9,1	10.916,9	
2011.	12.	0,0	233,2	42,8	251,1	38,8	25,4	682,5	4.186,7	12,7	5.846,4	7,5	11.327,1	
2012.	12.	0,0	404,3	68,7	289,5	28,4	19,3	700,4	4.248,8	16,3	5.875,2	7,9	11.658,7	
2013.	12.	0,0	418,6	77,9	299,4	17,5	23,4	728,5	4.369,0	15,0	6.123,0	2,5	12.074,7	
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	753,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.705,3	
2014.	01.	0,0	414,8	74,9	294,7	16,6	23,4	722,0	4.341,9	16,2	6.120,9	2,4	12.028,0	
	02.	0,0	430,4	76,3	287,9	15,8	23,1	730,8	4.353,6	15,6	6.138,3	2,4	12.074,2	
	03.	0,0	427,0	84,9	299,2	14,9	22,0	724,9	4.377,3	15,8	6.203,9	2,3	12.172,3	
	04.	0,0	423,7	83,2	296,4	14,0	22,2	717,0	4.398,0	10,9	6.266,6	2,4	12.234,4	
	05.	0,0	420,9	92,3	295,2	13,5	22,0	721,8	4.378,8	10,9	6.308,3	2,3	12.265,9	
	06.	0,0	445,3	109,5	299,1	12,9	23,0	720,5	4.423,6	10,8	6.358,6	2,3	12.405,6	
	07.	0,0	436,9	118,6	295,6	12,3	21,0	726,6	4.435,1	10,5	6.391,7	2,4	12.450,5	
	08.	0,0	434,8	137,0	298,0	21,3	20,5	736,3	4.418,7	10,1	6.396,9	2,5	12.476,0	
	09.	0,0	431,4	135,2	299,7	20,5	19,4	749,7	4.410,4	9,9	6.430,9	2,4	12.509,5	
	10.	0,0	432,7	144,6	286,2	19,7	19,8	747,3	4.413,4	9,6	6.458,5	2,3	12.534,1	
	11.	0,0	433,6	152,6	289,4	47,9	17,2	747,9	4.323,1	9,6	6.464,3	2,2	12.487,7	
	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	753,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.705,3	

Vidi bilješku na strani ...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka:

Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se direktno upotrijebiti za plaćanja trećim licima, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prenos sredstava na prenosive depozite.

T16

Kupovina i prodaja KM
(u tisućama KM)

Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo	Kumulativ saldo
1	2	3	4	5 (3-4)	6
1997.	12.	71.484	71.160	324	324
1998.	12.	382.193	319.508	62.685	63.009
1999.	12.	1.136.535	577.983	558.552	621.561
2000.	12.	1.413.730	1.287.796	125.934	747.495
2001.	12.	3.758.768	2.141.044	1.617.724	2.365.219
2002.	12.	3.665.370	3.907.317	-241.947	2.123.272
2003.	12.	2.026.594	1.751.730	274.864	2.398.136
2004.	12.	4.295.881	3.648.609	647.273	3.045.409
2005.	12.	3.324.413	2.623.382	701.031	3.746.440
2006.	12.	3.316.074	2.181.712	1.134.362	4.880.802
2007.	12.	3.878.146	2.822.867	1.055.279	5.936.081
2008.	12.	4.933.211	5.564.318	-631.108	5.304.973
2009.	12.	4.197.642	4.234.491	-36.849	5.268.124
2010.	12.	5.273.777	5.014.550	259.227	5.527.351
2011.	12.	5.088.041	5.162.710	-74.669	5.452.682
2012.	12	5.511.162	5.491.846	19.316	5.471.998
2013.	12	4.588.615	3.918.598	670.017	6.142.015
2014.	12.	5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2014.	01.	230.213	362.140	-131.927	6.010.089
	02.	315.380	304.566	10.814	6.020.903
	03.	260.958	297.179	-36.221	5.984.682
	04.	386.749	213.267	173.482	6.158.163
	05.	218.567	221.263	-2.696	6.155.468
	06.	407.913	416.605	-8.691	6.146.776
	07.	783.689	407.523	376.165	6.522.942
	08.	423.120	229.070	194.050	6.716.992
	09.	466.811	424.614	42.197	6.759.189
	10.	398.051	493.859	-95.808	6.663.381
	11.	401.747	342.703	59.044	6.722.425
	12.	772.161	666.259	105.902	6.828.327

Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obvezne rezerve	Prosječne obvezne rezerve	Prosječan saldo računa obveznih rezervi kod CBBiH	Ukupna sredstva za održavanje obvezne rezerve*	Razlika 7=6-4
1	2	3	4	5	6	7=6-4
1998.	12.	131.976	13.198	38.350	42.028	28.830
1999.	12.	288.950	28.895	107.506	115.974	87.079
2000.	12.	709.104	70.910	232.435	260.143	189.233
2001.	12.	979.952	97.995	242.144	340.140	242.144
2002.	12.	1.510.313	151.031	317.169	460.097	309.065
2003.**	12.					
2004.	12.	6.596.857	406.560	1.061.712	1.061.712	655.151
2005.	12.	8.456.603	885.528	1.516.182	1.516.182	630.653
2006.	12.	10.905.879	1.635.882	2.372.908	2.372.908	737.026
2007.	12.	14.328.455	2.149.268	3.309.562	3.309.562	1.160.294
2008.	12.	17.320.130	2.961.865	3.630.571	3.630.571	668.706
2009.	12.	16.194.265	1.754.398	3.010.417	3.010.417	1.256.019
2010.	12.	15.617.849	1.624.905	3.154.793	3.154.793	1.529.888
2011.	12.	15.227.393	1.323.886	2.959.315	2.959.315	1.635.429
2012.	12.	14.755.574	1.257.850	2.711.013	2.711.013	1.453.163
2013.	12.	15.162.241	1.290.758	3.103.865	3.103.865	1.813.107
2014.	12.	15.999.278	1.370.137	3.577.824	3.577.824	2.207.688
2014.	01.	15.706.870	1.343.434	3.412.406	3.412.406	2.068.973
	02.	15.695.923	1.342.371	3.403.193	3.403.193	2.060.822
	03.	15.739.902	1.346.948	3.351.896	3.351.896	2.004.948
	04.	15.678.180	1.340.562	3.366.649	3.366.649	2.026.088
	05.	15.768.405	1.348.988	3.437.365	3.437.365	2.088.377
	06.	15.783.696	1.348.990	3.422.732	3.422.732	2.073.742
	07.	15.920.519	1.364.415	3.684.019	3.684.019	2.319.604
	08.	16.191.541	1.389.386	3.764.756	3.764.756	2.375.369
	09.	16.416.306	1.410.239	3.856.249	3.856.249	2.446.010
	10.	16.379.844	1.405.288	3.778.209	3.778.209	2.372.921
	11.	16.357.824	1.400.369	3.750.029	3.750.029	2.349.660
	12.	16.352.327	1.400.648	3.706.385	3.706.385	2.305.737

Bilješka:

Od 1. juna 2003. u obračunu obvezne rezerve došlo je do sljedećih promjena: stopa obvezne rezerve je smanjena sa 10% na 5%, u osnovicu za obračun obvezne rezerve ulaze depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i ostalim valutama izražani u KM, dok se gotovina u trezorima banaka isključuje iz sredstava za održavanje obvezne rezerve.

Od 1. septembra 2004. stopa obvezne rezerve povećana je na 7,5%, a od 1. decembra 2004. na 10%.

Od 1. decembra 2005. stopa obvezne rezerve iznosi 15%. Stopa naknade se utvrđivala: - na iznos sredstava koji je banka dužna da drži kao obavezu rezervu po stopi 0,5% - na iznos sredstava iznad obvezne rezerve na bazi aritmetičke sredine i/ili ponderisanog prosjeka kamatnih stopa koji je u istom periodu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana.

Od 1. januara 2008. stopa obvezne rezerve je povećana sa 15% na 18%.

Od 1. oktobra 2008. stopa obvezne rezerve je smanjena sa 18% na 14%.

Od 1. januara 2009. stopa obvezne rezerve je 14% na depozite i pozajmljena sredstva s ugovorenim rokom dospijeća do jedne godine, a 10% na depozite i pozajmljena sredstva s ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine.

Od 1. maja 2009. stopa obvezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva s ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine iznosi 7%.

Od 1. aprila 2009. stopa naknade se utvrđuje:

- na iznos sredstava koji je banka dužna da drži kao obavezu rezervu po stopi 0,50%;

- na iznos sredstava iznad obvezne rezerve po stopi koja se utvrđuje na osnovu prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana.

Od 1. jula 2010. stopa naknade na iznos obvezne rezerve je promijenjena i obračunava se na osnovu prosjeka kamatne stope koju je u istom periodu ostvarila Centralna banka na "overnight" depozite, dok je stopa naknade na iznos sredstava iznad obvezne rezerve ostala nepromijenjena.

Od 1. februara 2011. stopa obvezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva s ugovorenim rokom dospijeća do jedne godine je smanjena sa 14% na 10%, dok je stopa obvezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva s ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine ostala nepromijenjena.

Od 1. augusta 2011. stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderisanog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obvezne rezerve obračunava 70%, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve 90% od navedene stope.

Od 1. septembra 2014. stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderisanog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obvezne rezerve obračunava 70% ili minimum nula, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve 90% od navedene stope ili minimum nula.

*Ukupna sredstva za održavanje obvezne rezerve do 2003. uključivala su se i sredstva u trezorima banaka.

**Podatak o prosječnoj obaveznoj rezervi za 2003. nije primjenjiv zbog promjene u načinu obračuna obvezne rezerve od 1. juna 2003.

T18

**Transakcije u platnom prometu
(u milijunima KM)**

Godina	Mjesec	RRTGS		ŽIROKLIRING		UKUPNO	
		br. transakcija	Iznos	br. transakcija	Iznos	br. transakcija	Iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2001.	12.	332.622	9.701	11.583.600	7.144	11.916.222	16.845
2002.	12.	257.691	13.520	15.269.148	8.990	15.526.839	22.510
2003.	12.	293.847	14.460	17.427.404	9.883	17.721.251	24.342
2004.	12.	480.935	19.179	20.761.227	9.205	21.242.162	28.384
2005.	12.	521.014	27.237	22.388.413	8.958	22.909.427	36.195
2006.	12.	591.823	37.280	24.309.113	10.448	24.900.936	47.728
2007.	12.	704.702	48.174	27.662.395	12.018	28.367.097	60.193
2008.	12.	766.690	57.335	28.831.882	13.009	29.598.572	70.345
2009.	12.	692.669	52.283	28.346.898	12.175	29.039.567	64.458
2010.	12.	713.755	55.281	31.060.911	12.498	31.774.666	67.779
2011.	12.	760.459	63.608	31.729.367	13.046	32.489.826	76.653
2012.	12	763.522	68.310	33.073.839	13.223	33.837.361	81.533
2013.	12	773.099	63.232	35.026.526	13.373	35.799.626	76.605
2014.	12.	821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2014.	01.	56.563	4.595	2.707.261	975	2.763.824	5.569
	02.	59.636	5.185	2.796.908	1.017	2.856.544	6.202
	03.	65.139	5.176	3.094.418	1.139	3.159.557	6.314
	04.	72.195	6.444	3.220.934	1.227	3.293.129	7.671
	05.	60.662	5.588	2.806.870	1.046	2.867.532	6.634
	06.	66.057	5.896	3.098.749	1.147	3.164.806	7.043
	07.	74.370	7.783	3.366.148	1.260	3.440.518	9.043
	08.	67.362	6.966	3.028.828	1.152	3.096.190	8.117
	09.	75.098	7.031	3.232.244	1.248	3.307.342	8.279
	10.	75.596	6.505	3.342.589	1.277	3.418.185	7.782
	11.	65.706	5.705	2.898.727	1.101	2.964.433	6.807
	12.	83.513	7.025	3.514.764	1.372	3.598.277	8.396

T19

Platna bilanca BiH
(u milijunima KM)

Godina:	TEKUĆI I KAPITALNI RAČUN					Ukupno	FINANCUSKI RAČUN	NETO POGREŠKE I PROPUSTI
	Tekući račun				Kapitalni račun			
	Roba	Usluge	Primarni dohodak	Sekundarni dohodak				
2007.	-8.747	2.129	670	3.901	415	-1.632	-1.736	-104
2008.	-10.472	2.186	943	3.827	383	-3.132	-3.314	-182
2009.	-7.632	1.748	955	3.341	350	-1.238	-1.126	112
2010.	-7.426	1.953	413	3.529	389	-1.142	-987	155
2011.	-8.080	1.847	211	3.540	357	-2.127	-2.050	77
2012.	-8.002	1.801	238	3.679	336	-1.948	-1.737	212
2013.	-7.316	1.806	330	3.669	337	-1.174	-859	315
2014.	-8.101	1.822	314	3.898	516	-1.551	-1.301	251
2012. Q1	-1.798	385	101	828	76	-408	-650	-241
Q2	-1.924	464	9	930	80	-441	-303	138
Q3	-2.256	538	115	944	91	-568	-404	164
Q4	-2.024	413	12	978	89	-532	-380	152
2013. Q1	-1.661	384	78	832	78	-290	-464	-175
Q2	-1.676	486	-60	918	79	-253	-235	17
Q3	-1.922	527	168	946	91	-189	-3	186
Q4	-2.058	409	145	972	89	-443	-157	286
2014. Q1	-1.795	426	65	825	77	-403	-560	-157
Q2	-1.967	435	14	991	85	-442	-300	143
Q3	-2.189	541	111	1.046	178	-313	-123	190
Q4	-2.150	420	125	1.037	176	-392	-317	75

T20

Tekući i kapitalni račun
(u milijunima KM)

Godina	TEKUĆI RAČUN												KAPITALNI RAČUN		
	Ukupno			Roba		Usluge		Primarni dohodak		Sekundarni dohodak		Saldo			
	Potražuje	Duguje	Saldo	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje		Potražuje	Duguje	Saldo
2007.	11.480	13.527	-2.047	2.802	11.738	3.024	707	1.553	883	4.101	200	415	0	415	
2008.	12.250	15.763	-3.513	3.397	14.062	3.161	779	1.656	713	4.036	209	383	0	383	
2009.	10.853	12.442	-1.590	3.213	11.000	2.795	895	1.265	309	3.579	238	350	0	350	
2010.	11.909	13.440	-1.531	4.281	11.911	2.960	804	881	468	3.787	257	389	0	389	
2011.	12.780	15.264	-2.483	5.134	13.481	2.894	780	934	725	3.818	278	357	0	357	
2012.	12.922	15.201	-2.279	5.166	13.506	2.929	785	871	633	3.957	277	336	0	336	
2013.	13.364	14.868	-1.504	5.604	13.323	2.968	752	845	515	3.948	279	337	0	337	
2014.	14.202	16.261	-2.059	6.153	14.546	2.928	806	926	612	4.196	298	516	0	516	
2012. Q1	2.815	3.300	-485	1.122	3.003	600	132	199	98	895	67	76	0	76	
Q2	3.379	3.898	-519	1.422	3.429	741	192	218	209	998	68	80	0	80	
Q3	3.495	4.152	-657	1.320	3.667	926	295	232	117	1.017	73	91	0	91	
Q4	3.233	3.851	-619	1.302	3.406	662	166	222	210	1.047	70	89	0	89	
2013. Q1	2.964	3.330	-366	1.232	2.999	628	137	202	124	902	70	78	0	78	
Q2	3.507	3.838	-330	1.529	3.310	777	184	213	273	988	70	79	0	79	
Q3	3.566	3.845	-279	1.430	3.447	896	272	227	58	1.014	68	91	0	91	
Q4	3.327	3.856	-529	1.413	3.567	667	159	204	59	1.043	71	89	0	89	
2014. Q1	3.122	3.600	-478	1.358	3.238	653	141	216	151	895	70	77	0	77	
Q2	3.519	4.044	-525	1.531	3.563	696	194	230	217	1.062	71	85	0	85	
Q3	3.912	4.401	-490	1.624	3.886	909	294	253	142	1.126	80	178	0	178	
Q4	3.650	4.216	-566	1.640	3.859	669	178	227	102	1.113	76	176	0	176	

T21

Financijski račun
(u milijunima KM)

Godina	FINANCIJSKI RAČUN				Ukupno
	Izravna ulaganja	Portfeljna ulaganja	Ostala ulaganja	Rezervna aktiva	
2007.	-2.560	4	-422	1.242	-1.736
2008.	-1.315	29	-1.565	-462	-3.314
2009.	-344	274	-952	-104	-1.126
2010.	-532	173	-886	258	-987
2011.	-674	46	-1.389	-33	-2.050
2012.	-509	16	-1.316	73	-1.737
2013.	-439	130	-1.259	709	-859
2014.	-826	96	-1.255	685	-1.301
2012. Q1	-56	-7	-273	-314	-650
Q2	-158	44	41	-230	-303
Q3	-149	-18	-631	394	-404
Q4	-146	-4	-453	224	-380
2013. Q1	-324	50	-22	-168	-464
Q2	-208	21	-290	241	-235
Q3	-30	20	-441	447	-3
Q4	122	39	-507	189	-157
2014. Q1	-298	8	-109	-161	-560
Q2	-235	27	-254	163	-300
Q3	-145	-19	-584	625	-123
Q4	-147	81	-308	57	-317

Kreditor	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.		
					Glavnica	Kamata	Ukupno
Javni kreditori	237.153	269.064	339.601	617.207	597.260	96.458	693.718
Međunarodne i regionalne organizacije	194.974	226.021	290.493	559.130	547.007	73.685	620.692
Europska investicijska banka	25.148	30.871	38.236	40.804	29.350	22.233	51.583
Europska banka za obnovu i razvoj	57.909	72.598	75.034	90.998	100.925	11.511	112.436
Svjetska banka - IDA	38.642	43.102	49.547	51.296	43.172	13.317	56.489
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	47.811	48.164	51.290	45.057	35.106	8.384	43.490
Razvojna banka Vijeća Evrope ¹⁾	654	651	991	1.818	2.287	799	3.086
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	1.489	1.932	2.341	6.412	2.385	517	2.902
MMF	11.001	15.463	64.134	318.723	325.959	12.840	338.799
EUROFIMA	7.580	8.398	0	0	0	0	0
Evropska komisija	4.741	4.844	8.919	4.022	7.823	4.084	11.907
Vlada i vladine agencije	42.179	43.043	49.108	58.077	50.253	22.773	73.026
Pariski klub ¹⁾	27.402	28.470	30.493	31.746	21.697	12.114	33.811
Saudijski fond za razvoj	2.721	2.607	3.050	4.808	3.102	1.403	4.505
Ostala bilateralna ²⁾	12.056	11.966	15.566	21.523	25.454	9.255	34.710
Privatni kreditori	63.680	70.927	73.682	67.604	62.569	4.608	67.177
Londonski klub ¹⁾	63.680	70.927	73.682	67.604	62.569	4.608	67.177
Ukupno	300.832	339.992	413.283	684.810	659.829	101.066	760.895

Izvor: Ministarstvo za financije i trezor BiH

1) Dug nastao prije 1992.

2) Ostala bilateralna sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KfW, Vlada Španjolske, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i gospodarstvo (Bawag), Raiffaisen banka.

Kreditor	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.*	2014.*
Javni kreditori								
Međunarodne i regionalne organizacije								
Europska investicijska banka	246.090	368.263	537.870	704.579	973.305	1.197.893	1.461.725	732.654
Europska banka za obnovu i razvoj	217.243	357.804	427.819	481.540	623.344	743.616	752.038	106.987
Svjetska banka - IDA	1.497.781	1.497.460	1.738.590	1.803.033	1.769.456	1.692.110	1.804.338	252.333
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	614.372	569.232	654.872	692.060	675.710	622.817	713.731	136.187
Europska razvojna banka	29.359	31.834	35.843	37.180	36.776	35.180	63.239	26.599
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	51.447	56.108	64.100	68.235	70.302	69.067	74.075	7.555
Međunarodni monetarni fond	0	388.705	767.071	784.851	950.444	851.771	1.061.656	0
EUROFIMA ¹⁾	23.071	13.146	7.839	0	0	0	0	0
Europska komisija	78.233	78.233	74.322	70.410	62.587	250.346	242.523	0
Ostalo ²⁾	7.399	10.295	14.163	14.033	12.690	13.644	20.460	56.449
Vlada i vladine agencije								
Saudijski razvojni fond	27.188	24.428	24.424	33.780	49.628	68.419	87.916	13.077
Pariski klub ¹⁾	879.236	828.455	834.959	825.224	781.672	755.540	815.779	0
Japan	61.947	57.642	69.858	73.248	62.324	48.251	47.081	166.258
Kuvajt ³⁾	36.945	29.381	30.829	28.997	27.971	24.212	24.132	0
Ostalo ^{3,4)}	188.865	198.101	316.369	395.378	446.030	468.033	499.277	532.916
Privatni kreditori								
Londonski klub ¹⁾	230.489	651.298	599.205	541.875	479.306	416.737	354.168	0
Ostalo	50.727	73.717	90.687	106.621	133.936	151.182	159.512	21.296
Ukupno	4.240.392	5.234.102	6.288.820	6.661.044	7.155.480	7.408.819	8.181.651	2.052.312

Izvor: Baza podataka Ministarstva finansija i trezora BiH

Bilješka: Stanje duga na kraju perioda Q4 predstavlja stanje duga na kraju godine. Stanje duga je dobijeno preračunom valute u kojoj je kredit ugovoren u KM po kursnoj listi CBBiH važećoj za posmatrani datum. Pored navedenog, postoji i državna garancija BiH za kredit javnim preduzećima u iznosu od 11,34 miliona KM.

1) Dug nastao prije 1992.

2) Uključuje OPEC fond.

3) Uključuje i direktno zaduženje entitetskih vlada.

4) Ova kategorija uključuje: Austriju, Belgiju, Mađarsku, Portugal, Španiju, Švedsku, Koreju, KfW agenciju i Banku za rad i privredu i Austrijsku poštansku štedionicu.

5) Uključuje stari i novi dug

* Preliminarni podaci

**Podaci revidirani u skladu s izmjenama u bazi podataka od 12.02.2015.

Devizne rezerve CBBiH
(na kraju razdoblja, u milijunima KM)

Godina	Mjesec	BRUTO DEVIZNE REZERVE							Neto devizne rezerve	Monetarna pasiva	Neto inozemna aktiva CBBiH
		Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosnice	9=3+...+8			
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
1997.	12.	0,0	0,0	6,2	138,0	0,0	0,0	144,1	144,1	160,3	-16,1
1998.	12.	0,0	0,0	32,7	250,6	0,0	0,0	283,3	283,3	253,9	29,4
1999.	12.	0,0	0,0	83,5	782,2	1,3	0,0	867,0	866,9	836,7	30,3
2000.	12.	0,0	0,0	38,1	983,2	6,2	0,0	1.027,5	1.027,3	973,2	54,1
2001.	12.	0,0	0,0	804,9	1.891,6	11,9	0,0	2.708,4	2.678,4	2.591,6	86,8
2002.	12.	0,0	5,9	58,9	2.399,6	19,7	0,0	2.484,1	2.482,9	2.345,2	137,7
2003.	12.	0,0	5,3	59,1	2.716,2	12,3	0,0	2.792,9	2.791,9	2.627,7	164,1
2004.	12.	0,0	0,7	37,1	3.419,7	21,5	0,0	3.479,0	3.478,0	3.303,6	174,4
2005.	12.	0,0	0,5	40,5	4.154,9	28,6	0,0	4.224,5	4.223,5	4.010,1	213,4
2006.	12.	0,0	0,6	55,2	4.951,4	51,3	393,3	5.451,7	5.450,7	5.182,6	268,1
2007.	12.	0,0	0,4	40,1	5.971,1	80,7	606,2	6.698,5	6.697,6	6.303,9	393,7
2008.	12.	0,0	0,4	212,2	4.727,9	49,9	1.305,3	6.295,7	6.294,8	5.727,5	567,3
2009.	12.	63,3	5,7	107,4	3.298,0	2,2	2.735,4	6.212,1	6.211,2	5.705,5	505,7
2010.	12.	66,9	0,0	102,2	3.000,8	2,7	3.285,1	6.457,7	6.456,3	5.969,6	486,8
2011.	12.	151,3	1,1	93,6	4.385,6	0,0	1.792,0	6.423,6	6.422,5	5.915,1	507,4
2012.	12.	159,0	4,5	133,2	2.334,5	0,0	3.877,4	6.508,6	6.507,4	5.987,0	520,4
2013.	12.	164,1	2,7	91,6	2.217,6	0,0	4.592,3	7.068,3	7.067,3	6.659,2	408,1
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4
2014.	01.	172,0	96,2	119,7	2.469,4	0,0	4.165,9	7.023,2	7.022,2	6.568,8	453,3
	02.	182,3	2,6	57,6	1.976,5	0,0	4.727,9	6.946,8	6.944,7	6.483,6	461,1
	03.	175,2	2,6	72,6	1.504,3	0,0	5.199,0	6.953,8	6.952,1	6.489,0	463,1
	04.	175,4	5,2	93,1	1.532,9	0,0	5.271,8	7.078,3	7.077,1	6.624,7	452,4
	05.	172,6	2,8	111,7	1.418,1	0,0	5.382,0	7.087,2	7.085,2	6.619,4	465,7
	06.	183,0	2,7	59,4	1.439,5	0,0	5.459,3	7.143,8	7.142,7	6.652,1	490,6
	07.	179,6	6,4	75,6	2.082,8	0,0	5.142,2	7.486,5	7.485,3	6.990,2	495,2
	08.	183,2	3,8	95,3	2.620,9	0,0	4.790,2	7.693,5	7.692,5	7.181,3	511,1
	09.	178,7	3,5	40,5	2.530,5	0,0	4.983,6	7.736,7	7.735,0	7.223,6	511,5
	10.	175,0	8,2	51,9	2.275,4	0,0	5.133,2	7.643,7	7.642,4	7.130,9	511,5
	11.	175,5	5,1	61,6	2.101,3	0,0	5.365,7	7.709,3	7.707,8	7.186,6	521,1
	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Bruto devizne rezerve čine stanja bilansnih pozicija kratkoročne strane aktive CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR, devize u trezoru CBBiH, prenosivi depoziti u stranoj valuti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i investiranja u vrijednosne papire od jula 2006. po odluci Investicionog komiteta CBBiH. Neto devizne rezerve predstavljaju razliku između bruto deviznih rezervi i obaveza prema nerezidentima. Monetarnu pasivu CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidenata kod monetarnih vlasti. Neto strana aktiva CBBiH predstavlja razliku između neto deviznih rezervi i monetarne pasive CBBiH.

T25

Vanjskotrgovinska razmjena
(u milijunima KM)

Godina	Mjesec	Izvoz robe	Uvoz robe	Saldo izvoza i uvoza robe	Pokrivenost uvoza izvozom u %
1	2	3	4	5=(3-4)	6=(3/4)x100
1998.		1.043	5.120	-4.077	20,4
1999.		1.376	6.048	-4.672	22,7
2000.		2.265	6.583	-4.318	34,4
2001.		2.256	7.331	-5.076	30,8
2002.		2.089	8.048	-5.958	26,0
2003.		2.323	8.319	-5.996	27,9
2004.		2.819	9.306	-6.487	30,3
2005.		3.783	11.179	-7.395	33,8
2006.		5.164	11.389	-6.224	45,3
2007.		5.937	13.898	-7.962	42,7
2008.		6.712	16.293	-9.581	41,2
2009.		5.530	12.348	-6.818	44,8
2010.		7.096	13.616	-6.521	52,1
2011.		8.222	15.525	-7.303	53,0
2012.		7.858	15.253	-7.395	51,5
2013.		8.380	15.170	-6.790	55,2
2014.		8.684	16.199	-7.516	53,6
2014.	01.	655	1.004	-349	65,2
	02.	672	1.267	-595	53,0
	03.	736	1.357	-621	54,2
	04.	737	1.331	-594	55,4
	05.	649	1.350	-701	48,1
	06.	748	1.326	-577	56,5
	07.	792	1.423	-632	55,6
	08.	635	1.365	-731	46,5
	09.	798	1.483	-685	53,8
	10.	791	1.536	-745	51,5
	11.	740	1.353	-612	54,7
	12.	731	1.405	-674	52,1

Bilješka: Korišteni su najnoviji podaci Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine o vrijednosti uvoza robe po specijalnom sistemu trgovine i nisu uključena prilagođenja obuhvata i vrijednosti koja se rade u svrhu izvještavanja o platnom bilansu.

Godina	Mjesec	Njemačka	Hrvatska	Srbija*	Italija	Slovenija	Austrija	Crna Gora*	Druge zemlje	Ukupno
1999.		144.235	202.375	244.408	269.301	96.440	62.316	...	356.544	1.375.619
2000.		262.061	173.413	464.820	515.014	150.614	74.194	...	624.805	2.264.921
2001.		328.378	247.278	466.386	412.797	175.634	83.190	...	541.863	2.255.526
2002.		262.698	313.266	421.059	248.396	174.258	83.640	...	585.839	2.089.156
2003.		289.074	406.121	382.257	340.796	249.706	82.094	...	572.797	2.322.846
2004.		268.389	609.975	446.073	492.555	256.498	136.048	...	609.242	2.818.780
2005.		429.036	775.428	587.960	496.275	365.199	163.432	...	965.951	3.783.280
2006.		668.733	965.258	681.764	713.413	629.633	313.807	...	1.191.688	5.164.296
2007.		762.169	1.090.120	770.717	779.102	645.369	369.608	155.707	1.363.793	5.936.584
2008.		913.488	1.156.836	942.277	843.065	614.875	415.224	231.444	1.594.482	6.711.690
2009.		814.110	944.144	741.441	702.356	463.129	325.370	229.506	1.311.143	5.531.199
2010.		1.085.936	1.070.626	894.775	862.022	611.744	470.584	310.180	1.789.638	7.095.505
2011.		1.215.957	1.204.440	1.001.879	963.546	706.818	619.042	300.430	2.210.001	8.222.112
2012.		1.210.103	1.165.019	710.002	939.241	653.304	654.764	249.230	2.276.299	7.857.962
2013.		1.310.844	1.194.637	766.745	1.003.294	686.503	687.565	270.745	2.459.942	8.380.275
2014.		1.317.490	955.044	800.690	1.197.634	697.785	755.827	293.818	2.665.491	8.683.780
2014.	01.	115.526	72.818	64.725	88.333	54.270	54.637	14.791	189.477	654.576
	02.	111.871	71.612	53.548	89.214	55.592	53.461	23.544	213.115	671.957
	03.	117.557	84.606	67.800	99.977	58.919	62.928	26.298	217.796	735.883
	04.	112.006	76.921	61.580	99.601	59.473	63.088	31.972	232.143	736.785
	05.	108.019	78.408	46.603	89.788	50.094	60.997	21.078	193.819	648.807
	06.	109.769	83.989	59.624	115.201	65.915	64.749	23.540	225.614	748.401
	07.	113.332	88.569	70.778	125.272	62.765	73.931	24.181	232.684	791.511
	08.	92.663	70.424	65.925	78.336	50.599	60.804	20.959	194.997	634.707
	09.	121.220	82.755	79.472	119.995	59.927	72.001	18.161	244.643	798.174
	10.	112.846	87.924	80.770	102.034	64.525	68.865	27.859	246.237	791.061
	11.	112.198	78.047	71.306	99.234	63.262	67.525	28.121	220.797	740.491
	12.	90.483	78.971	78.558	90.649	52.443	52.842	33.313	254.169	731.427

Bilješka: Kao kriterij za prikazivanje zemlje izvoza korišten je procenat učešća izvoza u tu zemlju u odnosu na ukupan bh. izvoz za 2010. U skladu s prethodno navedenim, sve zemlje u koje je izvoz veći od 4% ukupnog bh. izvoza u 2010. iskazane su posebno, dok su ostale zemlje prikazane u koloni "Druge zemlje".

* Do 12. 2. 2007. podaci o izvozu u Srbiju i Crnu Goru su prikazani kao izvoz u Srbiju, a od tog datuma se Srbija i Crna Gora prikazuju kao zasebne zemlje.

Godina	Mjesec	Hrvatska	Srbija*	Njemačka	Italija	Ruska Federacija	Slovenija	Kina	Austrija	SAD	Mađarska	Druge zemlje	Ukupno
1999.		1.020.151	384.395	633.553	978.755	...	753.158	...	288.118	...	296.611	1.693.171	6.047.912
2000.		953.134	439.282	805.186	704.214	...	998.717	...	368.070	...	307.729	2.006.271	6.582.603
2001.		1.104.538	523.827	772.527	957.233	...	945.602	...	416.642	...	411.652	2.199.407	7.331.428
2002.		1.330.043	697.856	998.531	789.764	...	906.329	...	463.792	...	491.428	2.369.838	8.047.581
2003.		1.446.124	656.626	1.007.015	852.243	116.439	774.398	132.012	360.981	106.005	510.172	2.356.925	8.318.941
2004.		1.633.847	946.962	1.101.218	850.747	218.963	712.071	215.936	396.408	123.417	411.549	2.694.823	9.305.942
2005.		1.886.484	1.135.162	1.605.765	1.000.500	322.357	779.943	381.513	488.104	213.567	409.603	2.955.547	11.178.545
2006.		1.946.914	1.116.167	1.417.257	1.020.542	254.626	860.684	391.090	456.213	220.622	394.682	3.309.988	11.388.785
2007.		2.449.198	1.408.588	1.742.880	1.255.982	277.902	884.579	597.930	535.957	298.658	478.958	3.967.610	13.898.242
2008.		2.779.927	1.726.195	1.914.630	1.520.914	344.006	963.337	748.615	606.290	524.553	719.598	4.444.452	16.292.516
2009.		1.855.136	1.283.006	1.395.705	1.243.234	865.684	758.953	557.106	455.395	325.140	401.304	3.214.517	12.355.179
2010.		2.058.946	1.429.477	1.424.980	1.210.391	1.189.105	808.852	655.539	489.083	485.491	416.780	3.447.593	13.616.238
2011.		2.226.507	1.465.645	1.648.403	1.381.687	1.635.091	828.564	774.881	491.679	626.711	379.214	4.067.045	15.525.428
2012.		2.202.545	1.431.534	1.725.796	1.429.362	1.493.885	803.360	816.377	504.094	388.173	412.951	4.044.863	15.252.942
2013.		1.956.353	1.485.608	1.734.842	1.482.256	1.505.995	754.344	914.082	519.291	384.852	441.535	3.990.634	15.169.793
2014.		1.851.679	1.629.521	1.869.579	1.653.565	1.292.467	763.235	1.359.548	532.109	475.386	433.638	4.338.579	16.199.306
2014.	01.	127.080	91.829	120.987	98.092	68.390	48.276	75.213	33.908	42.164	29.746	268.184	1.003.870
	02.	129.820	108.222	149.868	122.308	175.819	58.196	96.418	40.209	30.546	31.739	323.672	1.266.818
	03.	147.372	129.056	163.690	147.367	91.299	64.629	126.250	43.729	37.048	36.804	369.447	1.356.692
	04.	168.398	144.906	164.449	153.705	41.030	72.746	91.440	45.383	34.214	42.541	372.069	1.330.882
	05.	149.864	120.064	151.117	150.228	175.498	65.418	81.749	47.104	31.610	31.091	346.269	1.350.012
	06.	156.932	143.219	155.507	148.543	111.155	64.247	98.316	39.924	21.940	33.095	352.780	1.325.658
	07.	178.953	145.451	171.994	159.315	58.909	71.500	126.969	46.499	33.016	40.749	389.829	1.423.185
	08.	178.284	155.408	148.125	103.699	120.018	56.912	127.353	45.057	32.548	36.845	360.997	1.365.246
	09.	168.362	149.909	160.741	137.969	90.082	69.957	120.731	49.223	97.958	36.240	401.580	1.482.753
	10.	164.524	150.499	165.290	157.799	137.862	70.468	158.423	51.022	42.620	41.090	396.637	1.536.234
	11.	136.021	138.511	150.579	138.017	113.333	63.284	128.855	46.788	33.858	38.076	365.400	1.352.724
	12.	146.068	152.446	167.232	136.521	109.071	57.603	127.831	43.262	37.863	35.620	391.716	1.405.232

Bilješka: Kao kriterij za prikazivanje zemlje uvoza korišten je procenat učešća uvoza iz te zemlje u odnosu na ukupan BiH uvoz za 2010. U skladu s navedenim, sve zemlje iz kojih je uvoz veći od 3% ukupnog bh. uvoza u 2010. iskazane su posebno, dok su ostale zemlje prikazane u stupcu "Druge zemlje".

* Do 12. 2. 2007. podaci o uvozu iz Srbije uključivali su i uvoz iz Crne Gore, a od tog datuma uvoz iz Crne Gore obuhvaćen je uvozom predstavljenim u koloni "Druge zemlje".

Grupa proizvoda	Izvoz robe					Uvoz robe				
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Ukupno	7.095,5	8.222,1	7.858,0	8.380,3	8.683,8	13.616,2	15.525,4	15.252,9	15.169,8	16.199,3
Životinje i proizvodi životinjskog podrijetla	117,8	129,0	134,3	127,5	114,6	371,7	414,6	425,0	442,7	456,7
Proizvodi biljnog podrijetla	119,3	101,7	91,1	128,8	158,9	602,2	681,8	705,8	663,6	710,3
Masti i ulja životinjskog podrijetla i biljnog podrijetla	55,1	58,2	75,9	92,6	93,3	103,3	146,4	171,9	162,3	150,7
Prehrambene preradevine	260,9	323,3	336,7	324,9	282,5	1.425,2	1.527,1	1.513,9	1.482,8	1.434,2
Proizvodi mineralnog podrijetla	1.215,7	1.316,0	872,0	1.091,9	949,2	2.743,9	3.456,7	3.229,0	3.045,2	2.813,2
Proizvodi kemijske industrije ili srodnih industrija	488,7	570,6	533,2	531,6	604,5	1.345,7	1.475,5	1.522,5	1.475,4	1.565,6
Plastične mase, guma i kaučuk	132,5	166,0	202,7	229,0	249,2	725,1	800,4	846,8	858,8	949,6
Koža i krzno	107,8	178,9	179,8	170,8	147,2	298,0	382,1	397,8	426,1	482,3
Drvo i proizvodi od drveta	424,2	504,4	507,4	579,5	645,0	154,3	168,2	158,0	165,3	191,3
Celuloza, papir i karton i njihovi proizvodi	205,9	234,9	224,7	233,5	230,1	372,1	398,4	353,3	352,3	387,4
Tekstil i tekstilni proizvodi	316,0	353,1	332,2	371,4	425,2	708,1	754,9	734,7	827,3	986,2
Obuća, šeširi, kape i slični proizvodi	412,4	461,4	476,3	557,2	666,2	226,4	252,1	251,1	276,7	329,2
Proizvodi od kamena, gipsa, cementa i sličnih materijala, keramički proizvodi, staklo i stakleni proizvodi	51,8	49,3	49,0	52,3	62,7	283,6	296,9	284,3	280,8	302,9
Biseri, plemeniti metali i njihovi proizvodi, drago i poludrago kamenje	3,8	12,1	19,7	36,2	12,9	12,2	14,2	11,5	12,5	13,9
Bazni metali i proizvodi od baznih metala	1.609,0	1.934,6	1.908,8	1.753,9	1.749,1	1.209,2	1.384,0	1.330,1	1.399,8	1.500,4
Strojevi, aparati, mehanički i električni uređaji	696,3	815,1	791,3	859,6	939,5	1.764,4	1.870,2	1.881,1	1.866,6	2.337,9
Transportna sredstva i njihovi dijelovi i pribor	154,0	189,0	203,0	260,4	299,9	755,5	1.053,7	909,9	936,7	1.037,9
Satovi, mjerni, glazbeni i medicinski instrumenti	16,3	19,0	19,5	17,1	17,2	242,1	191,7	211,7	181,2	192,9
Oružje i municija; njihovi dijelovi i pribor	29,5	44,5	79,0	63,5	92,1	6,2	3,7	4,5	7,9	6,3
Razni proizvodi	678,2	760,1	821,2	898,5	944,4	266,2	251,3	309,5	305,0	350,2
Umjetnička djela, kolekcionarski predmeti i antikviteti	0,3	0,8	0,0	0,2	0,1	0,7	1,3	0,5	0,5	0,4
Nerazvrstano	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0

Bilješka:

- Izvor ovih podataka je Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine.
- Podaci su klasifikovani prema Harmonizovanom sistemu kodova Svjetske trgovinske organizacije.

T29 Pregled prosječnih srednjih tečajeva konvertibilne marke

		EMU	Hrvatska	Mađarska	Slovenija	Švicarska	V. Britanija	SAD	Srbija
		EUR	HRK	HUF	SIT	CHF	GBP	USD	RSD
Godina	Mjesec	1	100	100	100	1	1	1	100
1998.	12.	1,972018	....	...	1,060839	1,214705	2,918182	1,761376	...
1999.	12.	1,955830	....	0,718689	1,009530	1,222682	2,967027	1,834282	...
2000.	12.	1,955830	25,617210	0,752855	0,949208	1,255752	3,206893	2,118857	...
2001.	12.	1,955830	26,193657	0,762688	0,897501	1,295163	3,146578	2,185558	...
2002.	12.	1,955830	26,407764	0,805188	0,865838	1,333166	3,112649	2,076755	3,206892
2003.	12.	1,955830	25,863200	0,772600	0,836500	1,286900	2,829700	1,733500	3,009400
2004.	12.	1,955830	26,100232	0,777071	0,818152	1,266918	2,883133	1,575463	2,699271
2005.	12.	1,955830	26,422917	0,788640	0,816393	1,263147	2,859614	1,572843	2,360525
2006.	12.	1,955830	26,703006	0,741214	0,816303	1,243337	2,869188	1,559433	2,327066
2007.	12.	1,955830	26,653716	0,778418	...	1,190857	2,858739	1,429542	2,446287
2008.	12.	1,955830	27,072193	0,778567	...	1,233196	2,462700	1,336615	2,406718
2009.	12.	1,955830	26,641714	0,698858	...	1,295257	2,195821	1,406763	2,083674
2010.	12.	1,955830	26,836049	0,710646	...	1,417637	2,280434	1,476950	1,903300
2011.	12.	1,955830	26,296474	0,702511	...	1,589068	2,253721	1,406117	1,918824
2012.	12.	1,955830	26,003868	0,676389	...	1,622699	2,412276	1,522668	1,732491
2013.	12.	1,955830	25,806786	0,658705	...	1,589326	2,304432	1,473557	1,729721
2014.	12.	1,955830	25,619449	0,633710	...	1,610337	2,426325	1,474019	1,668863
2014.	01.	1,955830	25,621529	0,649072	...	1,588244	2,362216	1,434712	1,695894
	02.	1,955830	25,542366	0,630010	...	1,600987	2,372108	1,434099	1,687248
	03.	1,955830	25,543019	0,627821	...	1,606795	2,352640	1,414790	1,688183
	04.	1,955830	25,643160	0,636098	...	1,604622	2,369422	1,415872	1,692901
	05.	1,955830	25,746483	0,641345	...	1,602654	2,396679	1,423416	1,690938
	06.	1,955830	25,810834	0,639996	...	1,605581	2,432532	1,438953	1,692810
	07.	1,955830	25,693029	0,631643	...	1,609806	2,465801	1,443719	1,683618
	08.	1,955830	25,623450	0,623186	...	1,613669	2,452542	1,467822	1,667740
	09.	1,955830	25,654929	0,624395	...	1,619759	2,471781	1,514870	1,649089
	10.	1,955830	25,545618	0,635095	...	1,619315	2,480241	1,542801	1,638813
	11.	1,955830	25,502137	0,637072	...	1,625694	2,476015	1,568864	1,631164
	12.	1,955830	25,503667	0,628514	...	1,626480	2,480115	1,585814	1,609430

T30

Vladine financije BiH - jedinice sektora vlade
(u milijunima KM)

	Institucije BiH	FBIH	RS	BiHko	Konsolidirani prihodi	Institucije BiH	FBIH	RS	BiHko	Konsolidirani prihodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava	Neto suficit/deficit
2003.	270,7	3.889,1	1.853,5	199,9	6.021,0	254,6	3.706,7	1.749,7	161,8	5.680,4	237,9	102,6
2004.	334,9	4.163,0	1.853,7	206,1	6.380,2	295,5	3.877,5	1.743,9	157,3	5.896,7	229,5	253,9
2005.	472,5	4.488,3	2.078,5	178,7	7.122,1	399,5	4.082,6	1.810,8	162,6	6.359,5	351,8	410,8
2006.	801,8	5.177,2	2.525,6	201,0	8.586,4	713,3	4.590,0	2.187,5	174,3	7.546,0	489,6	550,9
2007.	885,0	5.901,0	2.919,1	241,5	9.832,7	753,9	5.532,4	2.458,9	197,5	8.828,8	745,8	258,1
2008.	980,7	6.537,5	3.264,5	236,6	10.903,1	876,4	6.651,2	3.003,7	184,5	10.599,6	842,8	-539,3
2009.	1.086,6	6.074,6	3.080,3	210,9	10.342,5	975,5	6.292,4	3.316,6	189,9	10.664,5	748,0	-1.070,0
2010.	1.009,8	6.474,1	3.234,6	235,7	10.862,6	996,5	6.324,5	3.410,6	200,4	10.840,3	634,2	-611,9
2011.	968,6	6.571,2	3.685,6	237,4	11.357,1	983,6	6.449,7	3.372,1	209,1	10.908,7	771,1	-322,7
2012.	1.045,6	6.642,8	3.652,6	246,1	11.459,5	952,9	6.595,9	3.534,1	215,5	11.170,8	815,7	-526,9
2013.	1.069,8	6.610,3	3.570,5	232,6	11.374,3	939,0	6.471,9	3.415,6	219,2	10.936,7	1.046,8	-609,2
2012. Q1	207,6	1.320,0	669,7	49,7	2.230,2	208,6	1.348,7	664,7	36,4	2.241,7	28,8	-40,3
Q2	292,0	1.476,0	759,0	54,5	2.544,9	239,5	1.446,2	743,6	45,1	2.437,8	31,4	75,6
Q3	254,6	1.555,1	760,7	76,0	2.605,9	244,4	1.483,1	723,5	63,7	2.474,3	42,9	88,7
Q4	291,4	1.550,2	830,9	65,9	2.704,6	260,4	1.737,9	898,3	70,2	2.933,1	86,7	-315,2
2013. Q1	223,3	1.308,9	636,9	47,1	2.200,2	211,7	1.349,8	659,6	40,8	2.245,9	20,5	-66,2
Q2	288,1	1.533,2	764,2	64,3	2.620,6	233,4	1.448,7	701,4	57,8	2.412,0	32,8	175,7
Q3	241,1	1.494,2	761,6	61,6	2.542,2	220,5	1.425,0	731,2	59,0	2.419,5	49,4	73,3
Q4	317,2	1.497,5	854,8	59,7	2.685,6	273,3	1.661,4	854,3	61,6	2.807,0	91,6	-213,0
2014. Q1	238,3	1.387,7	761,7	49,2	2.416,8	220,9	1.376,7	695,9	39,7	2.313,1	21,8	81,8
Q2	274,5	1.577,2	744,0	54,4	2.620,4	222,9	1.464,7	746,7	50,5	2.455,0	32,4	133,0
Q3	256,6	1.602,1	784,7	58,8	2.680,1	220,9	1.528,9	805,6	58,9	2.592,2	56,3	31,5

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBIH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBIH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

Vladine financije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda
(u milijunima KM)

	Porez	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi	Konsolidirani prihodi	Kompenzacija zaposlenih	Korisćenje imovine i usluga	Kamate	Subvencije	Socijalna davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinansijevih sredstava
2003.	3.223,6	1.877,8	919,6	6.021,0	1.783,5	1.518,4	107,2	154,8	1.749,7	366,7	5.680,4	237,9
2004.	3.401,8	2.002,8	975,5	6.380,2	1.776,2	1.414,8	84,4	184,4	1.965,4	471,4	5.896,7	229,5
2005.	4.002,4	2.100,6	1.019,1	7.122,1	1.834,7	1.601,4	96,4	217,0	2.212,2	397,8	6.359,5	351,8
2006.	4.947,1	2.536,2	1.103,1	8.586,4	2.222,7	1.986,0	108,0	310,4	2.426,5	492,4	7.546,0	489,6
2007.	5.536,5	2.908,9	1.387,3	9.832,7	2.534,7	2.220,9	110,8	378,2	3.030,6	553,5	8.828,8	745,8
2008.	5.946,3	3.568,7	1.388,1	10.903,1	3.022,3	2.462,0	123,6	439,6	3.945,1	607,0	10.599,6	842,8
2009.	5.351,9	3.638,6	1.352,0	10.342,5	3.155,2	2.489,4	123,9	418,5	3.951,0	526,5	10.664,5	748,0
2010.	5.640,2	3.813,0	1.409,4	10.862,6	3.169,8	2.593,1	122,7	476,6	3.770,3	707,8	10.840,3	634,2
2011.	6.032,2	4.036,4	1.288,5	11.357,1	3.336,9	2.088,2	161,4	402,8	4.330,3	589,1	10.908,7	771,1
2012.	6.037,9	4.046,6	1.375,0	11.459,5	3.323,8	2.156,4	200,6	416,1	4.394,4	679,5	11.170,8	815,7
2013.	5.918,9	4.105,2	1.350,2	11.374,3	3.278,3	2.122,7	201,1	383,9	4.424,2	526,1	10.936,7	1.046,8
2012. Q1	1.132,0	931,4	166,9	2.230,2	702,6	367,7	34,2	32,3	1.028,2	76,7	2.241,7	28,8
Q2	1.279,5	1.021,9	243,4	2.544,9	704,3	429,3	52,4	52,0	1.048,0	151,8	2.437,8	31,4
Q3	1.359,3	1.007,0	239,7	2.605,9	697,5	397,7	36,4	109,0	1.091,2	142,4	2.474,3	42,9
Q4	1.438,7	1.086,4	179,6	2.704,6	731,7	521,0	51,8	175,4	1.138,8	314,4	2.933,1	86,7
2013. Q1	1.110,3	930,9	159,1	2.200,2	685,5	381,5	30,1	25,5	1.035,8	87,6	2.245,9	20,5
Q2	1.327,2	1.019,2	274,2	2.620,6	697,2	420,7	58,1	58,2	1.068,2	109,7	2.412,0	32,8
Q3	1.320,1	1.035,1	187,0	2.542,2	690,2	407,4	33,3	86,0	1.059,5	143,1	2.419,5	49,4
Q4	1.369,7	1.120,0	196,0	2.685,6	707,1	516,8	48,2	173,9	1.152,7	208,4	2.807,0	91,6
2014. Q1	1.207,3	961,3	248,2	2.416,8	697,3	387,9	38,3	31,8	1.080,3	77,5	2.313,1	21,8
Q2	1.262,3	1.050,0	308,1	2.620,4	710,0	417,4	50,5	62,7	1.091,1	123,3	2.455,0	32,4
Q3	1.352,4	1.077,4	250,3	2.680,1	708,7	427,1	32,5	87,9	1.155,2	180,7	2.592,2	56,3

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

**Vladine financije FBiH - Jedinice sektora vlade
(u milijunima KM)**

	Budžet Federacije BiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidirani prihodi	Budžet Federacije BiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/ deficit
2003.	1.011,3	1.367,6	1.244,4	3.889,1	992,1	1.315,5	1.163,6	3.706,7	92,3	90,2
2004.	1.052,0	1.530,4	1.299,8	4.163,0	988,6	1.452,6	1.205,5	3.877,5	127,6	157,8
2005.	1.120,9	1.659,6	1.367,3	4.488,3	912,5	1.593,8	1.332,3	4.082,6	118,3	287,4
2006.	1.157,1	1.843,9	1.722,9	5.177,2	846,3	1.816,2	1.566,9	4.590,0	198,4	388,9
2007.	1.319,8	2.265,9	1.895,9	5.901,0	1.254,3	2.216,5	1.815,0	5.532,4	248,1	120,5
2008.	1.296,9	2.764,6	2.032,6	6.537,5	1.574,1	2.729,4	2.027,8	6.651,2	397,4	-511,1
2009.	1.205,3	2.739,7	1.788,5	6.074,6	1.357,1	2.812,4	1.865,0	6.292,4	300,7	-518,5
2010.	1.398,7	2.875,2	1.854,8	6.474,1	1.325,5	2.859,8	1.894,5	6.324,5	281,3	-131,7
2011.	1.321,6	2.924,0	1.903,6	6.571,2	1.318,7	2.990,4	1.897,4	6.449,7	338,8	-217,3
2012.	1.416,5	2.986,2	1.830,7	6.642,8	1.378,5	3.031,6	1.936,2	6.595,9	442,5	-395,5
2013.	1.457,5	3.192,9	1.711,4	6.610,3	1.344,2	3.107,9	1.826,9	6.471,9	645,6	-507,1
2012. Q1	291,7	688,2	401,5	1.320,0	255,1	742,8	412,2	1.348,7	8,1	-36,8
Q2	351,1	737,3	448,8	1.476,0	306,4	749,9	451,1	1.446,2	11,0	18,9
Q3	382,8	768,6	489,4	1.555,1	353,2	757,1	458,6	1.483,1	12,3	59,7
Q4	390,9	786,8	442,2	1.550,2	463,8	776,6	567,2	1.737,9	26,8	-214,5
2013. Q1	276,9	706,4	386,8	1.308,9	267,4	746,0	397,6	1.349,8	3,3	-44,2
Q2	436,3	735,9	426,3	1.533,2	300,6	762,6	450,7	1.448,7	6,2	78,4
Q3	352,1	759,0	457,3	1.494,2	322,8	742,4	434,0	1.425,0	10,1	59,0
Q4	392,2	779,2	397,9	1.497,5	453,4	776,3	503,5	1.661,4	25,1	-189,0
2014. Q1	314,5	726,2	411,0	1.387,7	268,4	768,0	404,4	1.376,7	5,0	5,9
Q2	484,4	772,6	393,7	1.577,2	308,8	788,7	440,6	1.464,7	10,3	102,2
Q3	399,8	787,0	509,0	1.602,1	385,6	786,7	450,3	1.528,9	17,5	55,7

Bilješka. Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T33

**Vladine financije RS - jedinice sektora vlade
(u milijunima KM)**

	Budžet Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja	Konsolidirani prihodi	Budžet Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja	Konsolidirani Rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto sušicit/deficit
2003.	1.001,5	561,9	1.853,5	904,2	596,3	1.749,7	77,7	26,1
2004.	981,2	653,0	1.853,7	922,0	653,6	1.743,9	75,8	34,0
2005.	1.034,0	713,5	2.078,5	912,4	720,7	1.810,8	169,4	98,3
2006.	1.211,3	950,2	2.525,6	1.049,1	944,1	2.187,5	212,0	126,2
2007.	1.419,8	1.030,3	2.919,1	1.324,0	1.013,1	2.458,9	433,5	26,7
2008.	1.547,1	1.348,9	3.264,5	1.602,6	1.313,9	3.003,7	329,4	-68,5
2009.	1.349,4	1.377,9	3.080,3	1.676,0	1.517,4	3.316,6	310,0	-546,3
2010.	1.422,8	1.488,1	3.234,6	1.676,3	1.552,0	3.410,6	241,8	-417,7
2011.	1.656,4	1.573,7	3.685,6	1.628,8	1.497,8	3.372,1	372,6	-59,1
2012.	1.666,5	1.566,5	3.652,6	1.647,9	1.595,1	3.534,1	307,7	-189,2
2013.	1.604,5	1.616,9	3.570,5	1.546,8	1.637,1	3.415,6	310,3	-155,4
2012. Q1	360,1	359,6	669,7	338,7	376,0	664,7	15,9	-11,0
Q2	415,7	393,9	759,0	391,4	402,8	743,6	13,5	1,8
Q3	428,9	382,3	760,7	370,1	403,8	723,5	16,2	21,0
Q4	461,8	427,1	830,9	547,7	408,6	898,3	20,6	-88,0
2013. Q1	346,7	340,1	636,9	317,6	391,9	659,6	9,0	-31,7
Q2	419,6	405,7	764,2	352,3	410,2	701,4	12,5	50,3
Q3	419,6	397,5	761,6	390,4	396,3	731,2	15,8	14,6
Q4	452,5	469,3	854,8	486,6	434,8	854,3	21,3	-20,9
2014. Q1	454,2	352,3	761,7	336,5	404,1	695,9	10,7	55,1
Q2	402,3	413,9	744,0	405,1	413,8	746,7	18,0	-20,7
Q3	440,2	440,3	784,7	478,9	422,6	805,6	12,4	-33,3

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija, fondova socijalnog osiguranja u RS, JP Putevi RS i JP Autoputevi RS. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (opštine i gradovi), JP Putevi RS i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne strane, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto sušicit/deficit.

Tokovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH klasificirani po zemlji inozemnog ulagača
(u milijunima KM)

Godina	Austrija	Nizozemska	Hrvatska	Italija	Njemačka	Poljska	Slovenija	Srbija**	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
2004.*	167,6	24,3	108,2	30,2	62,9	...	72,2	6,1	8,0	11,6	314,2	805,2
2005.*	158,1	29,9	81,7	26,0	23,6	...	110,2	39,0	21,6	16,8	45,2	552,3
2006.*	235,0	41,2	182,0	41,8	37,2	...	115,8	38,8	55,6	47,7	69,6	864,8
2007.*	292,5	29,0	160,6	23,2	16,7	332,8	132,9	1.351,1	65,8	-0,6	195,9	2.599,8
2008.*	242,9	36,0	103,0	47,7	28,8	339,4	210,3	213,3	40,6	5,8	69,6	1.337,5
2009.*	79,6	-16,5	125,2	3,7	-9,1	129,2	58,9	3,4	-122,2	18,0	81,8	351,9
2010.*	60,0	47,7	85,1	16,6	34,3	89,1	-22,8	40,5	83,6	46,4	119,2	599,7
2011.*	137,6	14,5	32,7	4,7	38,3	140,3	64,5	110,0	-5,9	31,6	130,2	698,6
2012.*	132,9	1,6	98,8	12,6	32,5	150,0	-59,1	4,0	8,4	-5,3	157,7	534,2
2013.*	51,1	31,8	30,9	30,2	40,3	-79,2	-21,7	62,0	43,5	30,9	197,8	417,6

Bilješka:

Direktna strana ulaganja (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih ulaganja - četvrto izdanje. Razlike koje su posljedica primjene nove metodologije u odnosu na prethodno korišteni se ogledaju u slijedećem:

- tretiranje međukompanijskih zajmova i ostalih obaveza za finansijske posrednike (transakcije iz ove kategorije, ostali kapital - povlačenja i otplate ove vrste zajmova - su isključene iz direktnih investicija), dok se u platnom bilansu sada uključuju u kategoriju Ostalih investicija;
- evidentiranje dividendi (dividende se knjiže za period u kojem su isplaćene, a ne za period u kojem su zaradene kako je bilo po prethodnoj metodologiji);
- ulaganja sestrinskih preduzeća su uključena u direktna ulaganja u kategoriji ostalog kapitala, a dok se u platnom bilansu sada isključuju iz kategorije Ostalih investicija. (Sestrinska preduzeća su preduzeća iz različitih ekonomija s istim direktnim stranim ulagačem uglavnom iz treće ekonomije ili iz ekonomije sestrinskog preduzeća).

U skladu s ovim metodološkim izmjenama su revidirani podaci i za period 2004.-2009.

*Uključen je i iznos zadržanih zarada koje se prikupljaju samo na godišnjem nivou.

**Od 2007. podaci se odnose na Srbiju, a do 2007. podaci su uključivali Srbiju i Crnu Goru.

...u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri preduzeća s direktnim ulaganjem, te u skladu sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T35a

Tokovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH klasificirani po djelatnostima
(u milijunima KM)

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda i pica	Prerađivačka proizvodnja od drveta i pluta, osim namještaja, proizvodnja prehrane od ulina i plućastih materijala	Proizvodnja koka, destilata nulle i kukuruznog goriva	Proizvodnja kemijskih proizvoda	Proizvodnja ostalih proizvoda od nemetalnih minerala	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja metalnih strukturnih i potporučila	Trgovina na veliko i posredovanje u trgovini, osim trgovine materijalnim vozilima i motorkolima	Trgovina na malo, osim trgovine materijalnim vozilima i motorkolima, popravak, posredništvo za posredništvo i klijentstvo	Pošta i telekomunikacije	Financijska posredovanje, osim osiguranja i mirovinskih fondova	Posredovanje nekretnosti	Ostale djelatnosti	Ukupno
2004.*	51,6	4,3	...	21,0	21,1	260,0	23,4	110,2	0,0	12,8	126,7	2,7	171,4	805,2
2005.*	63,9	6,3	...	26,5	13,9	-2,2	18,5	44,1	0,0	12,5	176,6	7,1	185,1	552,3
2006.*	120,8	5,2	...	58,1	49,3	35,5	12,8	65,0	29,7	10,7	283,0	24,5	170,3	864,8
2007.*	109,7	15,2	315,5	5,8	0,4	132,9	16,7	120,6	15,0	1.316,8	266,8	40,5	243,8	2.599,8
2008.*	24,7	14,0	215,2	19,0	93,2	36,9	21,2	173,9	113,1	164,0	222,0	27,1	213,2	1.337,5
2009.*	55,0	-8,7	46,3	52,2	17,9	-127,8	14,7	161,8	19,6	-30,2	73,4	-21,7	99,3	351,9
2010.*	-16,8	-4,0	33,7	-27,7	33,4	47,5	-8,4	94,0	22,7	-9,5	48,5	31,6	354,8	599,7
2011.*	20,8	12,3	43,6	17,6	-7,3	-24,0	-5,5	125,3	47,7	11,1	165,4	99,6	192,1	698,6
2012.*	5,3	-0,2	5,0	31,4	3,6	-30,9	6,4	145,2	54,9	5,6	130,3	3,6	173,9	534,2

Bilješka:

Direktna strana ulaganja (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj. Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šestu izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih ulaganja - četvrto izdanje. Razlike koje su posljedica primjene nove metodologije u odnosu na prethodno korištenje se ogledaju u sljedećem:

- tretiranje međukompanijskih zajmova i ostalih obaveza za finansijske posrednike (transakcije iz ove kategorije, ostali kapital - povlačenja i otplate ove vrste zajmova - su isključene iz direktnih investicija), dok se u platnom bilansu sada uključuju u kategoriju Ostalih investicija;

- evidentiranje dividendi (dividende se knjiže za period u kojem su isplaćene, a ne za period u kojem su zaradene kako je bilo po prethodnoj metodologiji)

- ulaganja sestrinskih preduzeća su uključena u direktna ulaganja u kategoriji ostalog kapitala, a dok se u platnom bilansu sada isključuju iz kategorije Ostalih investicija. (Sestrinska preduzeća su preduzeća iz različitih ekonomija s istim direktnim stranim ulagačem uglavnom iz treće ekonomije ili iz ekonomije sestrinskog preduzeća).

U skladu s ovim metodološkim izmjenama su revidirani podaci i za period 2004 - 2009.

*Uključen je i iznos zadržanih zarada koje se prikupljaju samo na godišnjem nivou.

*U ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri preduzeća s direktnim ulaganjem, te u skladu sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T35b

Tokovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE Rev 2 klasifikaciji djelatnosti
(u milijunima KM)

Kodina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	Prerađivačka industrija i proizvodnja od drveta i pluta, osim namještaja i proizvoda od drveta i pluta	Proizvodnja tekstilnih i odjevnih proizvoda	Proizvodnja kože i različitih tekstilnih proizvoda	Proizvodnja kemikalija i proizvoda	Proizvodnja ostalih nemetalskih mineralnih proizvoda	Proizvodnja metala	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolice	Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	*Telekomunikacije	Financijske usluge i osiguranje, osim osiguranja i mirovinskih fondova	Poslovanje nekretnostima	Ostale djelatnosti	Ukupno
2011.*	32,2	12,5	43,6	12,2	-7,3	-24,0	-5,2	125,3	63,8	10,8	165,4	78,7	190,6	698,6	
2012.*	-8,0	-0,2	5,0	18,6	3,6	-30,9	6,7	145,2	-15,6	6,4	130,3	1,1	271,9	534,2	
2013.*	14,6	2,2	-92,6	25,4	14,0	-18,2	8,3	-1,3	28,6	13,0	141,8	33,3	248,8	417,6	

Napomena:

Izravna strana ulaganja (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodološkim uputama i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platnu bilancu - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije izravnih inozemnih ulaganja - četvrto izdanje. Razlike koje su posljedica primjene nove u odnosu na prethodno korištenu metodologiju se ogledaju u sljedećem:

- tretiranje međukompanijskih zajmova i ostalih obveza za financijske posrednike (transakcije iz ove kategorije, ostali kapital - povlačenja i otplate ove vrste zajmova - isključene su iz izravnih ulaganja, dok se u platnoj bilanci sada uključuju u kategoriju Ostalih ulaganja)

- evidentiranje dividendi (dividende se knjiže za razdoblje u kojem su isplaćene, a ne za razdoblje u kojem su zaradene kako je bilo po prethodnoj metodologiji)

- ulaganja sestrinskih poduzeća su uključena u izravna ulaganja u kategoriji Ostalog kapitala, a dok se u platnoj bilanci sada isključuju iz kategorije Ostalih ulaganja. (Sestrinska poduzeća su poduzeća iz različitih ekonomija sa istim izravnim inozemnim ulagačem uglavnom iz treće ekonomije ili ekonomije sestrinskog poduzeća).

U skladu s ovim metodološkim izmjenama su revidirani podaci i za razdoblje 2004-2009.

"n/a" u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri poduzeća s izravnim ulaganjem, te u skladu sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T3.6

Međunarodna investicijska pozicija (MIP) (u milijunima KM)

Godina	NETO MIP	SREDSTVA												
		Ukupna aktiva	Doprinosi i plaćanja u inozemstvo					Portfelj investicije u inostranstvo	Financijski derivativi	Ostala ulaganja				
			Ukupno	Vrijedni papiri i obvezice	Zaduženje bez financijskih instrumenata	Ostalo	Ukupno			Vrijedni papiri i obvezice	Zaduženje	Tijekom kreditnog razdoblja	Ostalo	Rezervni fonda
1	2=3-15	3=4+7+9+10+13	4=5+6	5	6	7	8	9=10+11+12+13	10	11	12	13	14	
2005.	-5.832,9	7.737,1	114,4	75,0	39,4	15,2	0,0	3.355,2	2.850,4	5,3	368,7	130,8	4.252,3	
2006.	-5.716,0	9.634,8	245,5	79,3	166,2	28,8	0,0	3.880,9	3.225,3	130,2	461,9	63,4	5.479,5	
2007.	-7.641,7	12.485,7	340,6	110,5	230,1	16,3	0,0	5.402,5	4.376,8	194,3	749,8	81,7	6.726,3	
2008.	-11.627,0	12.397,9	398,8	126,0	272,9	33,6	0,0	5.641,9	4.216,6	165,9	1.164,9	94,5	6.323,5	
2009.	-13.730,5	12.111,1	266,1	124,0	142,1	305,5	0,0	5.299,5	3.753,6	161,3	1.277,0	107,6	6.240,0	
2010.	-14.364,1	11.884,5	428,5	233,6	194,9	432,0	0,0	4.538,4	3.145,1	184,4	1.076,4	132,5	6.485,6	
2011.	-15.339,8	11.645,1	417,1	250,6	166,5	415,0	0,0	4.361,6	2.967,6	88,2	1.154,1	151,7	6.451,5	
2012.	-15.848,4	11.635,9	451,9	280,0	171,9	447,8	0,0	4.199,8	2.760,5	77,1	1.177,3	184,8	6.536,5	
2013.	-14.958,4	12.620,5	476,3	253,0	223,3	505,3	0,0	4.542,7	3.013,7	118,8	1.181,1	229,2	7.096,1	

Bilješka: Međunarodna investicijska pozicija za BiH kompilirana je u skladu sa najnovijom metodologijom Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platnog bilansa i međunarodne investicione pozicije, 3. izdanje (BPM6).

Pored redovne revizije podataka, koja podrazumjeva reviziju dvije prethodne godine, revidirani su i podaci za ostale periode. Revizija je urađena u skladu sa najnovijim revizijama podataka Monetarne statistike, Statistike direktnih investicija, kao i u skladu sa najnovijim revizijama podataka za stranu aktivu vladinog sektora.

T36

Međunarodna investicijska pozicija (MIP)
 (u milijunima KM)

	OBVEZE										
	Ukupne obveze	Izovna ulaganja u BiH				Financijski derivativi	Ostala ulaganja				
		Ukupno	Vlastiti kapital i stolice investicijskih fondova	Zaduženje (džmi dužni su institucijama)	Portfeljna ulaganja u BiH		Ukupno	Valuta i depoziti	Zajmovi	Trgovinski krediti i avansi	Ostale obveze
	15=16+21	16=17+18	17	18	19	20	21=22+23+24+25	22	23	24	25
2005.	13.570,0	3.846,0	3.296,2	549,8	256,7	0,0	9.467,3	1.904,1	6.670,2	691,6	201,4
2006.	15.350,8	4.911,2	4.217,5	693,7	251,5	0,0	10.188,1	2.137,2	7.048,1	769,2	233,7
2007.	20.127,4	7.380,4	6.484,5	895,9	244,2	0,0	12.502,8	2.674,5	8.740,6	823,0	264,7
2008.	24.024,9	8.817,2	7.289,8	1.527,4	331,4	0,0	14.876,3	3.338,1	10.167,0	1.101,0	270,2
2009.	25.841,6	9.512,6	7.467,5	2.045,2	751,9	0,0	15.577,1	3.227,8	10.159,9	1.564,9	624,4
2010.	26.248,6	9.963,1	7.473,3	2.489,8	699,8	0,0	15.585,7	2.619,6	10.420,5	1.968,6	577,0
2011.	26.984,9	10.840,8	7.843,6	2.997,2	642,3	0,0	15.501,9	2.136,8	10.700,9	2.093,1	571,1
2012.	27.484,4	11.120,5	7.886,2	3.234,3	579,7	0,0	15.784,1	2.053,4	11.014,1	2.178,8	537,8
2013.	27.578,9	11.189,0	8.007,0	3.182,0	417,1	0,0	15.972,8	1.934,8	11.282,1	2.230,4	525,6

Bilješka: Međunarodna investicijska pozicija za BiH kompilirana je u skladu sa najnovijom metodologijom Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platnog bilansa i međunarodne investicione pozicije, šesto izdanje (BPM6).

Pored redovne revizije podataka, koja podrazumjeva reviziju dvije prethodne godine, revidirani su i podaci za ostale periode. Revizija je urađena u skladu sa najnovijim revizijama podataka Monetarne statistike, Statistike direktnih investicija, kao i u skladu sa najnovijim revizijama podataka za stranu aktivu vladinog sektora.

T37 Nominalni i realni efektivni tečaj konvertibilne marke

Godina:	Mjesec	NEER	REER
2005.	12.	96,71	99,37
2006.	12.	96,92	101,23
2007.	12.	96,37	98,45
2008.	12.	96,36	100,02
2009.	12.	100,38	100,94
2010.	12.	99,98	100,00
2011.	12.	100,86	100,39
2012.	12.	101,57	99,58
2013.	12.	102,76	97,84
2014.	12.	105,43	98,06
2014.	01.	104,63	98,22
	02.	105,27	98,66
	03.	105,80	98,80
	04.	105,41	98,19
	05.	105,00	97,65
	06.	104,59	97,14
	07.	104,74	97,22
	08.	105,07	97,76
	09.	105,03	97,41
	10.	105,45	97,72
	11.	106,20	98,50
	12.	108,01	100,24

Napomena:

Zbog promjene bazne godine (2010=100), u odnosu na prijašnju baznu godinu (2005=100), za indeks potrošačkih cijena i indeks kursa KM, od 2005. godine revidirani su i podaci NEER-a i REER-a. Kraće metodološke napomene izračuna NEER-a i REER-a su sljedeće:

Prilikom izračuna NEER-a ponder se računa u odnosu na ukupnu trgovinu za tri uzastopne godine (počevši od 2005, 2006. i 2007. – koristi se ponder koji se dobije iz vrijednosti zbira ukupne trgovine od 2005 – 2007; za 2008, 2009. i 2010. godinu vrijednost zbira ukupne trgovine od 2008 – 2010, za godine 2011, 2012. i 2013. se računa koristeći vrijednosti 2011 – 2013, dok se za 2014. godinu i dalje, sve dok nemamo period od tri uzastopne godine, koristi ponder koji je rezultat perioda 2011 – 2013). Također, po datoj metodologiji koristi se kurs koji izražava koliki broj jedinica strane valute odgovara jednom KM.

Za izračun REER-a, pored NEER-a, koristi se i indeks potrošačkih cijena – CPI. CPI je inverzno postavljen i formiran je na osnovi dvadeset trgovinskih partnera (Austrija, Češka, Francuska, Njemačka, Mađarska, Italija, Litvanija, Holandija, Poljska, Slovenija, Hrvatska, Kina, Velika Britanija, BJR Makedonija, Rumunija, Ruska Federacija, SAD, Srbija i CG – od 2007. posmatra se samo Srbija, Švicarska i Turska).

Detaljna metodološka objašnjenja za kompilaciju i izračun indeksa NEER-a i REER-a su dostupna na web stranici CBBiH.